LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs, Eßlingen/N., Breite Str. 6—8. Printer: Ungeheuer & Ulmer, Ludwigsburg, Körnerstr. 16. Published twice weekly. Circulation 11.000.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 7 (351)
Trešdien, 1950. g. 25. janv.
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V. Lambergs; galvenā redaktora vietnieks: M. Cullītis. Redaktori: A. Bolšteins, Fr. Igals, J. Jēkabsons, B. Kiselis, H. Mindenbergs, E. Raisters, L. Svarcs. Redakcijas adrese: Esslingen/N., Breite Str. 6—8, telefons 17339.

DP ir ieguvums ASV saimniecībai

Vašingtona (D). — DP ielaišana visā visumā līdz šim uzskatāma par panākumu Savienoto valstu saimniecībai, oficiāli atzinusi tautas pārstāvju nama tieslietu komitejas apakškomisija. Ziņojumā tālāk norādīts, ka amerikāņu saimniecība ieceļotājus absorbējusi bez jeb kādām grūtībām. Līdz šim nav pierādījies, ka Savienotajās valstīs būtu ieradušies politiski bīstami elementi, kas varētu traucēt turienes dzīvi. Amerikāņu nācija pārvietotās personas uzņēmusi labprāt un novietojusi tādos darbos, kas vislabāk atbilst viņu spējām, tādā kārtā ļaujot DP nodibināt jaunu eksistenci. Juridiskās apakškomisijas atzinums ir visai svarīgs, ja atceramies, ka pret DP likuma grozīšanu asi nostājies senāta juridiskās komisijas priekšsēdis senātors Mekkerans.

Maskavas pārstāvis Baltijas bēgļu izspiegošanai

Zviedrija palielinājusi militāro budžetu un nocietina savas ziemeļu robežas

Stokholma (E). — Zviedru laikraksts Sydsvenska Dagbladet Sällposten ziņo, ka Padomju savienība nolēmusi izdot Zviedrijā savu pilsonisku laikrakstu. Lai veiktu šo uzdevumu, Stokholmā ieradies kāds Kremļa skolnieks pulkvedis Kaugars, kas „ar sekmēm jau darbojies Igaunijā". Šim pulkvedim uzdots izspiegot arī bēgļus no Baltijas valstīm. Laikraksts kopā ar informāciju publicējis padomju pulkveža ģīmetni un sīki aprakstījis Kremļa spiegu līdzšinējo darbību Zviedrijā, piebilstot, ka Baltijas bēgļi neļaus sevi izprovocēt un neielaidīsies nekādos tumšos darījumos.

Ārzemju preses aģentūras ziņo no Stokholmas, ka zviedru valdība nolēmusi ievērojami palielināt budžetu valsts aizsardzībai. Jau tagad šim mērķim izdod 900 milj. kronu gadā. Zviedri sevišķu vērību veltījot ziemeļu robežas nodrošināšanai un aviācijas jaunuzbūvei, papildinot to ar vismodernākiem strūklas iznīcinātājiem. Citādi Zviedrija arī uz priekšu nolēmusi palikt neitrāla un izolēta. Agresijas gadījumā zviedru armijā var iesaukt 400.000 vīru. Lai gan ministru prezidents šinīs dienās presei sniegtajā intervijā attieksmes ar Padomju savienību nosaucis „par korrektām", Stokholma ar bažām vēro notikumu attīstību Somijā.

Vai Rietumvalstis turpinās sarunas arī bez Padomju savienības

Londona (F). — Britu ārlietu ministrija tagad publicējusi oficiālu paskaidrojumu par Lielbritānijas, ASV un Francijas vēstnieku demaršu Kremlī. 50 minūšu ilgajās sarunās ar padomju ārlietu viceministru Gromiko saņemta atbilde, kas „ļoti neapmierina", teikts paskaidrojumā. ASV, Lielbritānijas un Francijas vēstnieks jautājis Gromiko, kad var rēķināties ar padomju-austriešu sarunu beigām Vīnē un vai Padomju savienība šīs sarunas paātrinās, lai varētu sākt četru valstu apspriedes par miera līgumu ar Austriju. Uz pirmo jautājumu Gromiko nekā nevarēja paskaidrot, bet uz otru nedeva nekādas garantijas.

AP šai sakarībā ziņo no Vašingtonas, atsaucoties uz informāciju no ASV ārlietu ministrijas, ka rietumu lielvalstis varētu turpināt sarunas par Austrijas miera līgumu arī bez Padomju savienības. Šī ziņa radījusi lielu satraukumu Vīnē. Turienes oficiālās aprindas izsakās, ka tādā gadījumā Austrijas stāvoklis kļūtu vēl ļaunāks nekā tagad. Ļoti iespējams, ka Padomju savienība to tikai vien gaida.

Maotsetungs cietais rieksts Staļinam

Cuenlajs ierodas Maskavā. — Jau 6 nedēļas Kremlis pūlas parakstīt līgumu ar komūnistisko Ķīnu. — Dīvaina Višinska taisnošanās un zīmīgi Cuenlaja vārdi

Maskava (B). — **Pēc daudzām pazīmēm spriežot, šigada svarīgākās politiskās sarunas pašreiz risinās Maskavā. Tur jau piekto nedēļu Staļins ar Ķīnas komūnistu vadoni Maotsetungu mēģina izstrādāt savstarpējas saimnieciskas, politiskas un militāras palīdzības līgumu, kas apmierinātu abas puses. Pagājušo piektdien Maskavā, Maotsetunga izsaukts, ieradās komūnistiskās Ķīnas ārlietu ministrs Čuenlajs. Kamēr oficiālās ziņas viņa ierašanos iztulko kā drošu zīmi drīzai līguma parakstīšanai Maskavas un Pekingas starpā, uzmanīgi vērotāji spriež, ka Maotsetungs izrādījies ciets rieksts Staļinam. Visa pēdējo nedēļu Kremļa ārpolitiskā aktivitāte bijusi domāta tikai labvēlīgas attīstības veicināšanai kārotajam līgumam ar komūnistisko Ķīnu.**

Komūnistiskās Ķīnas vadonis Maskavā atrodas jau kopš 18. decembra, kad viņš tur ieradās, lai piedalītos Staļina 70. dzimumdienas svinībās. Grandiozo sarīkojumu laikā, desmitiem citu ievērojamāko pasaules komūnistu vidū, Staļins Maotsetungam allaž ierādīja pirmo godavietu. Visos līdz šim publicētos svinību uzņēmumos Ķīnas komūnists redzams pie Staļina labās rokas, tas sēž viņam blakus pie banketu galdiem un aplaudē oficiālos sarīkojumos nekā vasalis, bet kā varens vīrs, kas jūtas uz vienas pakāpes ar Kremļa valdnieku.

Kamēr kristīgā pasaule svinēja Ziemsvētkus un Jaungadu, Kremlī notika vesela virkne svarīgu politisku apspriežu gan ar Maotsetunga piedalīšanos, gan bez viņa. Rietumniekus vēl nebija atstājušas svētku laika sajūtas, kad politiskais barometrs rādīja ievērojamu spiedienu celšanos aukstajā karā. Maskavas diplomātu aktivitāte un satelītvalstu dažnedažādās provokācijas, kā arī sevišķa padomju delegāciju taktika UN un visās sabiedroto kontrolpadomēs liecināja par jaunu ofensīvu, kuras mērķis nevienam nebija īsti saprotams. Pasaules prese vērsa uz to lasītāju uzmanību, sagatavodama varbūtībai, ka kaut kur Staļins mēģinās dot jaunu triecienu, un, lai sadalītu uzmanību, reizē provocē jaunu Berlīnes blokādi, sabotē UN, izjauc katras cerības Austrijas miera līguma parakstīšanai, padzen ASV diplomātus no Balkāniem un pilnīgi sovjetizē Poliju.

Tagad, šķiet, šai lielajai rosībai vismaz viens no iemesliem bijis cietais rieksts Maotsetungs, kas jau piekto nedēļu nepakļaujas Staļina, Višinska, Molotova un Mikojana kopīgajam spiedienam parakstīt līgumu tikpat ātri, kā to pagājušos 20 gados darījušas neskaitāmas citas valstis. Ja arī tuvākajās dienās Maskavas radio vēstīs par „pilnīgas vienprātības un labākās saprašanās garā" panākto vienošanos, tomēr jau tas fakts vien, ka šīs sarunas ilga pusotra mēneša, norāda uz Maotsetunga īsto stāvokli Kremļa politiskajā spēlē.

Zīmīga šajā ziņā ir arī Čuenlaja īsā intervija, ko viņš sniedza TASSa pārstāvim, vēlu piektdienas naktī ierodoties Maskavā. Viņu sagaidīja pats ārlietu ministrs Višinskis un ārējās tirdzniecības ministrs Menčikovs. Čuenlajs pat cauri raksturīgajai ķīniešu laipnības maskai esot bijis jūtami rezervēts, ziņo kāds ASV diplomāts, kas nupat no Maskavas ieradies Londonā. Ķīnas ārlietu ministrs esot teicis: „Tā kā maršals Staļins līdz šim vienmēr veicinājis korrektu un respektablu ārēju politiku un prezidents Maotsetungs no savas puses arī respektē šos principus, nekas nekavē Padomju savienību un sarkano Ķīnu sastrādāt un progresēt kopīgi." Ķīnas ārlietu ministrs tālāk uzsvēris, ka abas valdības jau pierādījušas savstarpēju palīdzības gribu, un ar Ļeņina-Staļina politikas reālizēšanu palīdzēs visas pasaules tautām cīņā par atbrīvošanos no kapitālistu jūga.

Ne mazāk zīmīga izturēšanās tika nodemonstrēta arī no krievu puses. Stundu pirms Maotsetunga ārlietu ministra ierašanās, Višinskis sarīkoja preses konferencei, kurā asi vērsās pret ASV ārlietu ministra Ečesona stāvokļa apgaismojumu par Padomju savienības politiku Ķīnā. 12. janvārī Nacionālās preses klubā Vašingtonā Ečesons bija teicis, ka Padomju savienība vēlas iespējami ātri iekļaut savās robežās Mandžūriju, ārējo Mongoliju un Sinkiangu. Višinskis šos apgalvojumus asi norai-

(Turpinājums 8. lpp.).

Sarkanā roka no Baltijas valstīm līdz DP nometnēm

Staļins sniedzas pēc Rīgas un Tallinas

Restorānā pie Trīspadsmit liepām čeka kārto kartoteku

No Padomju savienības izbēdzis kāds augstāks NKVD virsnieks, kura vārdu vēl neizpauž. Uz rietumiem bēg ļoti daudzi sarkanarmieši un čekisti, bet šis izbēgušais NKVD majors latviešu lasītāju var sevišķi interesēt, jo viņš piedalījies Baltijas valstu sovjetizēšanā un vadījis spiegošanu, ko Padomju savienība izdarīja ar UNRRAs palīdzību DP nometnēs Vācijā. Majors X ļoti vajsirdīgi izklāstījis savas atmiņas La Tribune de Genève slejās, ko franču valodā izdod Ženēvā. No šī Šveices laikraksta, mazliet sasīsinātā veidā, arī mēs pārņemam izbēgušā čekas majora stāstu.

Majora X tēlojums aptver laiku no Tallinas liktenīgajām dienām 1939. un 1940. g. līdz UNRRAs ziedu laikiem. Pēc Vācijas kapitulācijas majors vadījis spiegošanu Štutgartes apgabalā, un viņa atmiņas var sevišķi interesēt tos latviešus, kas dzīvojuši Heidenheimā, Donauvertā un Vaserfingenā.

Atbildību par majora X stāsta patiesību un attēlotajiem apstākļiem mēs atstājam La Tribune de Genève, kas šo spiegu stāstu publicējis plašākā rakstu sērijā.

Kādu vakaru pēc savu aģentu tīkla pārbaudes mans priekšnieks teica: „Mēs esam veikuši pietiekami daudz. Šķiet, mums pienāktos maza atpūta. Kā būtu, ja mēs aizbrauktu rīt uz Salēvu? — Tur ir kāds mazs ļoti patīkams restorāns. Var gadīties, ka mēs tur sastopam dažus simpatiskus cilvēkus un to starpā kādu biedru, kas jums nebūs gluži svešs".

Es sapratu, ka runa ir par kāda jauna uzdevuma veikšanu, tāpēc raudzījos uz šo izbraucienu bez sajūsmas. Mūsu brauciens tomēr bija viens no vispatīkamākajiem. Mēs apmeklējām nelielu franču ciematu, apbrīnojām dabu un pēc garas pastaigas brokasta laikā uzkāpām restorānā pie Trīspadsmit kokiem. Trīspadsmit koku es gan neredzēju. To vietā manus skatus saistīja kāda ļoti skaista sieviete, ko pavadīja slikti skuvies drūma izskata indivīds. Es pazinu šo sievieti, tā bija istabene, kas savā laikā apkalpoja franču dziedoni, kad tas bija viesojies Maskavā. Priekšnieks mani iepazīstināja arī ar slikti skūto indivīdu, un es neviļus nodrebēju: tas bija Semjonovs, tas pats, kura vārdā nosaukta garāža, kurā NKVD šāva cietumniekus.

Kā atalgojumu par veiktajiem pakalpojumiem viņš bija saņēmis šo atpūtas ceļojumu. Semjonova „slavas kalngali" bija komūnistu partijas bijušo dižvīru nošaušana no 1937.—1939. gadam. Viņu vidū bija arī NKVD priekšnieks Jagoda un Ježovs. Sarunājoties ar skaisto meiteni, ko sauca par Galu, es tūdaļ sapratu, kāda loma viņai bija Semjonova pavadonībā — viņa bija tā aprūpētāja un reizē arī novērotāja. Tāda ir Staļina metode: nevienam neuzticēties — pat, ja tas būtu Semjonovs.

Divi mūsu palīgi, apgādāti neīstām dienvidslavu un poļu pasēm, strādāja Ženēvā. Viņi bija atbildīgi par tā saucamo EAS kartotēku, tās bija izziņas par „pretpadomju" elementiem. Jāpiezīmē, ka viens no NKVD iedarbīgākiem principiem ir ierakstīt zināmos sarakstos ne tikai visus aģentus, bet arī tās personas, kam NKVD seko vai nodomājusi sekot. Savas darbības laikā es vairākkārt saņēmu ziņas no valsts drošības centrālās administrācijas 1. speciālā departamenta, kur atrodas divi šādi milzīgu apmēru saraksti. Personīgi es šajā iestādē netiku iespēris kāju, jo tas bija atļauts tikai NKVD visaugstākajiem vīriem.

Šajos sarakstos atradās desmitiem miljonu vārdu, gan tādu cilvēku, kas dzīvo Padomju savienībā, gan ārzemēs. Saraksti par ārzemēs dzīvojošiem atrodas ārzemju departamentā. Katras personas izziņas lapas augšējā malā ir speciāla atzīme, kas norāda, kādā katēgorijā NKVD viņu ierindo. Tā, piem., atzīme P. R. nozīmē opoziciju komūnistu partijai, C. H. spiegu, T. Z. personu, kas apmeklē baznīcu, S. I. sakarus ar ārzemnieku aprindām, R. A. D. radio amatieri utt. Visa NKVD darbība, aresta, provokācija, komūnistiskā tīkla vērpšana utt. notiek tikai uz šo izziņu pamata.

Domāju, ka šie paskaidrojumi darīs lasītājam saprotamu, kāda veida bija Semjonova un viņa pavadones „atpūta" Ženēvā. Visas aģentu savāktās ziņas nonāk pie S., kas saucas par NKVD ārzemju departamenta deleģēto. Ziņas, kas viņam šķita noderīgas, tika nosūtītas uz Maskavu. Kopā ar Galu viņš aizpildīja izziņu lapas. Eiropas delegātiem, kas likās noskaņoti pret Padomju savienību, bija īpašas sarakstu lapas. Katrā no tām bija attiecīgās personas vārds, uzvārds, dzīves vieta, ārzemes adrese un, ja iespējams, fotouzņēmums. Tāpat bija ziņas par ģimenes locekļiem un norādījumi par karjēru. Tālāk bija atzīmēti viņa „grēki" — pretpadomju sarunas, intervijas laikrakstos un izturēšanās pret padomju priekšlikumiem vēlēšanu laikā. Augstākajā padomē. Tā kā Semjonovs un Gala izglītības trūkuma dēļ nebija šāda veida darbam spējīgi, uzdevuma lielāko daļu

(Turpinājums 4. lpp.).

AMERIKĀŅI KAPITULĒ KRIEVIEM BERLĪNĒ

ĢEN. TEILORS ATDOD ĢEN. KOTIKOVAM DZELZSCEĻU PĀRVALDES NAMU — KOMŪNISTI TRIUMFĒ, BET BERLĪNIEŠI JŪTAS VILUŠIES

Berline (B). — Amerikāņu un krievu jaunākais duelis Berlīnē beidzies ar skaidru ASV komandanta ģen. Teilora neveiksmi. Pēc tam, kad piektdien un sestdien padomju kontrolētais Berlīnes pilsētas dzelzceļš praktiski bija tikpat kā apstādināts un krievu posteņi aizturēja arī starpjosiu satiksmi, ģen. Teilors svētdien pavēlēja rietumu sektoru policijai atstāt dzelzceļa pārvaldes namu, kā to bija prasījis ģen. Kotikovs. Pirms tam ģen. Teilors lūdza žurnālistus pārliecināties, kā Berlīnes pārvaldei atdotajā dzelzceļu pārvaldes namā telefona centrāles darbība nav traucēta.

Teilora kapitulēšana tomēr maz līdzējusi. Pirmdienas rītā RIAs raidītājs ziņoja, ka krievi naktī pie joslas robežas 4 stundas aizturējuši pat 3 amerikāņu militārvilcienus, bet kavēšanās zemesceļu satiksmē un uz pilsētas dzelzceļa ir tikpat liela kā iepriekšējās dienās. Krievi sestdien arī apķīlāja smago automobiļu karavānu, kas ar metalla lūžņiem devās no Berlīnes uz Rietumvāciju un pavēlēja vairāk nekā 200 liellaivu kapteiņiem ierasties saņemt jaunas atļaujas krievu komandantūrā.

Berlīnes prese ģen. Teilora rīkojumu atvilkt policijas posteņus no padomju dzelzceļu pārvaldes ēkas uzņēmusi ar jūtamu kritiku. Šī piekāpība berliniešiem nepavisam nepatīk. Stāvoklis ir arī tiešām dīvains, jo krievu apgalvojumiem nav ne mazākā pamata. Viņu dzelzceļa pārvalde pati izvāca visu iekārtu un ierēdņus no amerikāņu sektorā esošā nama jau pag. gadā, kad toreizējā dzelzceļnieku streika laikā streikotāji namā sarīkoja demonstrācijas un tajā ielauzās. Kopš tā laika 540 istabas stāvēja pilnīgi tukšas un darbojās tikai neliela telefona centrāle pagraba stāvā. Ģen. Teilors bez tam paskaidroja, ka nama apķīlāšana Berlīnes rietumu magistrāta vajadzībām un fon Štumma policijas novietošana namā notikusi, „nesazinoties ar amerikāņu komandantūru".

Komūnistu SED partijas izdevumi par šo attistību skaļi triumfē. Amerikāņu padošanās krievu ultimātam tiek svinēta kā īsta uzvara. Berliner Zeitung raksta: „Amerikāņi atzinuši savu vājo poziciju Berlīnē un gatavojas atkāpties." SED oficiozs Neues Deutschland piezīmē: „Vācu tautas galvenais ienaidnieks — amerikāņu imperiālisms — savā Rietumberlīnes tilta gala pozicijā piedzīvojis smagu sakāvi." Tägliche Rundschau, kas pārstāv krievu okupācijas pārvaldes domas, pirmdien greznots virsrakstiem: „Imperiālistisko naidnieku atentāts nav izdevies." Ievadā teikts, ka Berlīnes jaunuzbūve pilnos apmēros būšot iespējama tikai tad, kad imperiālistiskie provokātori to būšot pametuši.

Rietumberlīnes vācu politiķu aprindās amerikāņu atkāpšanos no dzelzceļu pārvaldes nama uzskata par nopietni vērtējamu simptomu. Daudzi piezīmē, ka ģen. Kleija un ģen. Haulija vīriškīgā izturēšanās jau reizi amerikāņiem maksājusi daudz baiļu un bažu. Vašingtona otrreiz vairs negrib riskēt ar blokādi.

NO SATELĪTVALSTĪM DIVOS GADOS IZBĒGUSI 20 SŪTŅI

Minchene (E). — Sestdien Minchenē ieradās divi Kanadas lidotāji, kuriem bija pavēlēts 12 stundu laikā atstāt Čechoslovakiju. Izraidīšanas iemesli nav uzdoti. Abi lidotāji darbojās kanadiešu aviācijas atašeja štābā. Viens no viņiem bija spiests atstāt Prāgā sievu un divi bērnus. Sniedzot šo informāciju, Amerikas balss piebilst, ka divu gadu laikā no satelītvalstīm izbēguši vai atteikušies atgriezties mājās daudzi diplomātiskie pārstāvji un citi augsti ierēdņi. Bulgārija zaudējusi 3 sūtņus un 3 konsulus. Uz Poliju atteicies atgriezties 1 sūtnis, 3 konsuli, 1 pārstāvis pie UN un 5 ministri. Komūnistiskajai Ungārijai kalpot atteikušies 2 sūtņi, 10 konsulārie ierēdņi un 12 ministri vai citi augstāki darbinieki. Čechoslovakijai pagriezuši muguru 14 sūtņi, 11 konsuli, 3 UN ierēdņi un 37 ministri.

LATVIJA
LATVIJAS NEWSPAPER
Nr. 7 (351) 1950. g. 25. janvārī.
Ar autora parakstu vai iniciāļiem pa rakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņa redakcijas domas

Latvijas tiesiskā atzīšana

Pēc 628 Latvijas brīvības cīņu dienām, kuŗās Latvijas nacionālā armija kopā ar saviem sabiedrotajiem izcīnīja 75 kaujas un atbrīvoja no boļševiku un vācu okupācijas Latvijas 65.000 kv. km lielo territoriju ar 1,5 miljoniem iedzīvotāju, Latvijas satversmes sapulce 1920. g. 11. augustā parakstīja ar Padomju savienību galīgo mieru. Latvijas armija bija sakāvusi un uzvarējusi sarkanarmiju un vācu spēkus, un latviešu karavīrs ar zobenu nosprauda jaunās valsts robežas. Padomju savienība svinīgi un uz mūžīgiem laikiem atteicās no Latvijas un atzina Latviju de jure.

Latvija bija izcīnīta, atbrīvota un pasludināta, un nu sākās valsts jaunuzbūves darbs izcilo valstsvīru J. Čakstes, K. Ulmaņa un Z. Meierovica vadībā. Bet lai kāda jauna valsts varētu pastāvēt un nodibināt diplomātiskas, politiskās saimnieciskas un kultūrālas attieksmes ar citām valstīm, ir nepieciešama tās starptautiska atzīšana. Starptautiskās tiesības pauž faktisku (de facto) un juridisku (de jure) valsts atzīšanu. Pirmā nodrošina jaunās valsts kā starptautiska fakta respektēšanu, otra izteic starptautisku pilntiesību, un jaunā valsts kļūst par starptautisku subjektu.

Latvijai, sevišķi tās ģeopolitiskā stāvokļa dēļ, bija nepieciešama starptautiska atzīšana. Bez tās Latvija nevarēja tikt uzņemta arī Tautu savienībā. Latviju de facto pirmā atzina Lielbritānija vēl pirms Latvijas valsts nodibināšanas 1918. g. 11. novembrī. Parīzē darbojās sabiedroto augstākā padome, kas pēc ārlietu ministra Z. Meierovica un viņa līdzstrādnieku, kuŗu vidū bija arī sūtnis K. Zariņš, sekmīgajām diplomātiskajām akcijām, 1921. g. 26. janvārī nolēma atzīt Latviju, Lietuvu un Igauniju de jure. No sabiedroto augstākās padomes locekļēm Itālija bija pirmā, kas deva Latvijai tiesisko atzīšanu. Baltijas valstis tā bija liela gaviļu diena. 1921. g. 22. septembrī Baltijas valstis uzņēma Tautu savienībā. Latvija iecēla un pieņēma sūtņus, parakstīja līgumus un konvencijas. Latvija ziedēja un nesa tautai bagātīgus augļus.

Kad Padomju savienība, laužot svinīgi parakstītos līgumus, varmācīgi okupēja Latviju un izbeidza tās neatkarību ar inkorporāciju, tikai tad īsteni parādīja savu nozīmi šie divi vārdi — de jure. Izņemot nobiedēto Zviedriju un līdzvainīgo nacionālsociālistisko Vāciju un tās vasaļus, rietumu demokratijas turpināja atzīt Baltijas valstis. Mēs tagad no rietumu valstsvīru memuāriem uzzinām, ka otra pasaules kara laikā Baltijas valstu de jure karājās mata galā. Hitlera triumfālās uzvaras piespieda Lielbritāniju tuvināties Padomju savienībai, un 1942. g. briti ar lielu nepatiku atzina Baltijas valsts iekļaušanu Padomju savienībā de facto. Turpretī ASV konsekventi turpināja atzīt Baltijas valstu neatkarību de facto un de jure. Bet nu arī pierādās, ka Lielbritānija Latvijas inkorporācijas de facto atzīšanu ir devusi formāli, bet Latvijas tiesisko atzīšanu ir pasvītrojusi ar aicinājumu mūsu sūtnim Londonā K. Zariņam turpināt Latvijas pārstāvēšanu, kā līdz tam

Un tā Latvijas valsts gan bija zaudējusi savu iekšējo neatkarību, bet ārējā neatkarība palika. Latvijai bija sūtņi, latvieši brīvajā pasaulē, izņemot Zviedriju, paturēja Latvijas pilsonību, valsts manta (zelts, devīzes, kuģi, nekustami īpašumi uc.) palika Latvijas īpašums. Sūtņa K. Zariņa stāvokli un darbību lielā mērā stiprina un izceļ nacionālās valdības ārkārtējās pilnvaras, kā arī Lielbritānijas valdības sirsnīgā draudzība pret Latviju, kas lielā mērā mūsu sūtņa personīgs nopelns.

Mēs trimdā dažkārt izmainām domas par mūsu valsts bijušo un nākošo iekārtu. Tie, kas dogmatikas dēļ atzīst Ulmaņa laikmetu par nelikumīgu, bieži vien apstrīd arī nacionālās valdības ārkārtējās pilnvaras un mēģina par jaunu latviešu lietai pat samazināt to nozīmi. Ja ASV un Anglijas valdība titulē nelaika sūtņa Dr. A. Bīlmaņa pēcnācēju Vašingtonā J Feldmani par pilnvaroto ministru un Latvijas lietvedi, un piemēro viņam sūtņa protokolu, tad ir latvieši, kas J. Feldmani atzīst tikai par sūtniecības lietvedi, lai varētu apstrīdēt ārkārtējo pilnvaru nozīmi. Bet, paldies Dievam, Latvijas de jure laimīgi palīdz mums jaunā brīdī.

Kad K. Ulmanis apturēja Saeimas darbību un līdz jaunas satversmes izstrādāšanai likumdošanas varu apvienoja ar izpildu varu, tad nebija nevienas valsts, kas neatzītu K. Ulmaņa valdību. Ar to Latvijas tiesiskā atzīšana tika attiecināta arī uz jauno Latvijas valdību un tā turpinās arī vēl tagad ārkārtējās pilnvarās latviešu diplomātu senioram K. Zariņam.

Tādi ir fakti. Tos atzina arī ASV ārlietu ministrs D. Ečesons, pieņemot sūtņa J. Feldmaņa akreditīvus, Lielbritānijas ārlietu ministrijas departamenta direktors (Head of Department) un ASV augstais komisārs rietumvācijā Meklojs sūtņa K. Zariņa svarīgā apmeklējuma laikā Vācijā.

Tādēļ, vai nu kāds tautietis vai kāda politiska grupa atzīst vai neatzīst pašreizējos valsts reprezentantus un viņu ārpolitisko darbību, mēs nespējam aizkavēt konsekvences, kas izriet no ārvalstu tiesiskās atzīšanas Latvijas nacionālai valdībai resp. tās ārkārtējām pilnvarām, līdz mums būs jauna starptautiski atzīta valdība, kas tad līdz ar iekšpolitisko varu pārņems arī ārpolitisko varu.

Kaut Latvijas de jure dienas atcere pamudinātu latviešu trimdiniekus pašaizliedzīgi ziedoties Latvijas brīvībai, lai jo ātrāk Latvijai atkal būtu pilntiesīgs parlaments, valsts prezidents un valdība.

V. Lambergs.

Karavīru jautājumu Vašingtonā sola izšķirt nedēļas laikā

LCK amerikāņu joslas sēdi Eslingenā vadīja priekšsēdis H. Klarks, piedaloties vicepriekšsēdim V. Lambergam, V. Skaistlaukam un A. Šteinhardam, P. Greizim, A. Āboliņam un A. Galiņam. Baltiešu sardžu un darba vienību virsnieka pie Heidelbergas štāba maj. Ratermaņa pilnvarotais kapt. K. Blīte informēja par iespējām vienībās dienestu turpināt arī pēc IRO darbības izbeigšanās.

Vienības pastāvēs līdz amerikāņu okupācijas varas beigām, ja vien aizbraucēju vietā izdosies saņemt papildinājumus. Dienestā var pieteikties tautiešu vecumā no 18 līdz 35 gadiem, bet speciālisti un amatnieki arī vecāki. Papildinājuma jautājums ļoti grūts, jo dienestā nepieņem, kam tuvākā laikā iespējams emigrēt. Tāpat neuzņem tos, kam nav DP statusa No angļu joslas būtu gan daudz reflektantu, bet pārnākšana pagaidām nav iespējama. Heidelbergas štābs interesējas, cik darba vienībās paliks pēc 1. jūlija. Darba un sardžu vienībās emigrācijas lietis nekādu sarežģījumu nav. Atalgojums labs. Jaunkareivis saņem mēnesī DM 175, kareivis—230, dižkar. 250, kapr. 275, serž. 325, 1. kl. serž. 360 virsserž. — 400, jaun. ltn. — 450, virsltn. — 500, kapt.—600 un majors — 700. Bez tam visi dabū vēl uzturu, apģērbu, 5 dolarus mēnesī un tiesības iepirkties kantīnē. Drīzumā paredzami atalgojuma grozījumi. Tad dolarus nesaņems un atkritīs iepirkšanās iespēja kantīnē.

H. Klarks paskaidroja, ka pārskaitīšana vācu saimniecībā sāksies drīzumā, katrā ziņā nākošā mēneša beigās. Vajadzētu izmantot iespēju iesaistīties darba vai sardžu vienībās, īpaši bij. karavīriem, jo viņu izceļošanas iespējas uz ASV arvien vēl problēmātiskas.

Pie vāciešiem darbu dabūt būs grūti, arī amerikāņu iestādēs arvien vairāk iefiltrējas vācieši.

Par Vācijā paliekošo aprūpi referēja priekšsēdis H. Klarks. Bādkisingenā viņam rādīts saraksts par likvidējamām nometnēm, kas gan varot vēl nedaudz mainīties. Līdz marta beigām paredzēts likvidēt Kleinkecu, Mildorfu, Remenšanci Grīnvaldē, un lielāko daļu Hanavas. Aprīlī, maijā un jūnijā slēgs lielu skaitu citu nometņu — Eslingenu, Ludvigsburgu, Augsburgu, Ingolštati, Šveinfurti, Bad Kisingenu utt. Par veco ļaužu mītni maiņā pārveidos Insulas nometni Berchtesgādenā un Traunšteinas kara slimnīcu. Bez tam ierīkos vēl 3 citas nometnes, bet kur, vēl nav izšķirts. Vācijā palicējiem pēc 30. jūnija būs nometnes Švēbiš-Gmindē, Memingenā, Kemptenē, Dilingenā, Vircburgā, Šveinfurtē, Jaunulmā, Helbrunā, Minchenē un Ingolštatē.

Tos, kas gatavojas emigrēt, pēc 30. jūnija novietos Minchenē Vāgnera, Arsenāla, Jēger un Funkkazarmās, Rehabilitācijas centrā Eslingenā, Laufā, Neiburgā un Augsburgā. Visi vācu saimniecībā ieskaitītie DP saņems bezdarbnieku un citus pabalstus tāpat kā vācieši.

Darba piešķiršanas jautājumā nemitīgi notiek sarunas ar IRO. Apgabalu pārstāvji nodibinās sakarus arī ar vācu zemju valdībām. Tāpat viss iespējamais darīts pie Meklojā, kas sūtnim K. Zariņam ar rakstu paziņojis, ka viņam nav iebildumu LCK darbības turpināšanai arī pēc IRO izbeigšanās. Ļoti sāpīgs un akūts kļuvis skolu jautājums. Nacionālās skolas beigs pastāvēt. Skolnieki jāsagatavo tā, lai tie varētu pāriet nākošā klasē vācu skolā. Pašreiz amerikāņu joslā ir 15.000 DP skolnieku.

Par BSP palīdzības akciju referēja T. Erdmane-Endziņa. Akcija vēršas plašumā, vajadzīgi darītāji. Ļoti atsaucīgi ir arī mūsu tautieši ārzemēs. Pašreiz vairāk piedāvājumu nekā prasītāju.

Emigrācija uz ASV risinās ļoti gausi. LCK lūgs DP komisijas emigrāciju pasteidzināt, kā arī paskaidrot, vai būs iespējams izceļot tiem, kam galvojumi jau izsūtīti un kas drīzumā gaida Eiropas numuru. Karavīru lietā sūtnis Feldmanis vicepriekšsēdim V Lambergam paziņojis, ka šī jautājuma izšķiršana sagaidāma nākamā nedēļā. (in)

Atspēko Mekkerana uzbrukumus

Lai mīkstinātu senātora Mekkerana spītīgo pretestību ielaižamo DP kvotas palielināšanai ASV, senātoru apmeklējis arī mūsu sūtnis Vašingtonā J. Feldmanis. Viņam bijusi ilgāka apspriede ar senātoru, kuŗa starp citu sūtnis lūdzis viņu palīdzēt latviešu bēgļiem nokļūt ASV, atsaucoties uz viņu grūto stāvokli ne vien Vācijā, bet arī Dānijā, Austrijā, Beļģijā un Anglijā. Pēc pārrunām Mekkerans lūdzis sūtni iesniegt viņam plašākus materiālus par latviešu DP problēmu.

Mekkerana pārmetumus DP komisijai kādā runā atspēkojis ASV viceprezidents Berklejs. Viņš aplieci nājis, ka pēc viņa domām senāts pieņemšot likumprojektu par DP likuma paplašināšanu, ja vien komisijas ļaušot projektam nonākt līdz nobalsošanai.

DV organizējas arī ASV

Lai izveidotu Daugavas Vanagu aprupes darbu par labu Vācijā esošajiem invalidiem, bāriņiem un darba nespējīgajiem tautiešiem, DV pārstāvis ASV A. Līdacis lūdz DV biedrus un atbalstītājus ASV pieteikt savu līdzdalību šajā darbā: 126, Jefferson Ave, Mineola, L. I., N. Y.

Nujorkā nodibināta organizācija Latviešu nacionālā akcija, kas koncentrēsies uz demokratisko spēku apvienošanu aktīvai idejiskai cīņai pret komūnismu un par mūsu dzimtenes atbrīvošanu. Organizācija sadarbosies ar radniecīgām amerikāņu un padomju režīma apspiesto tautu organizācijām ASV, kā arī ar pašu latviešu biedrībām un politiskiem darbiniekiem, kas varētu atbalstīt viņas mērķus. Organizācijas pagaidu valdē ievēlēti: B. Igals, A. Niedra, O. Zutis, A. Ozoliņš un E. Freivalds. Pēdējais organizē īpašu informācijas biļetenu. LNA pagaidu adrese: 278—19 Street, Brooklyn 15, N. Y. USA.

Nometņu dzīve

ALTERFRADES latviešu lauksaimniecības skola izbeigusi darbību. Skolu pastāvēšanas laikā beiguši vairāk nekā 500 audzēkņi un virsdārznieku tiesības ieguvuši vairāki dārznieki Bij. skolas priekšnieks agr. A. Eglītis izceļojis un strādā Pensilvānijā. un uz tālām zemēm devušies arī vairāki citi bij. mācības spēki. Skolas saimniecībā nodarbināja arī no Latvijas atvestu zirgu.

DILINGENAS Daugavas Vanagu nodaļa bija sarīkojusi dzejniekam Andrējam Eglītim veltītu vakaru. Par dzejnieku referēja prof Dr. K. Kārkliņš, iztirzājot sīkāk arī viņa darbus. Egliša darbus deklamēja E. Leimanis un A. Valdmanis. Diemžēl, vērtīgajā sarīkojumā bija visai maz apmeklētāju. Īpaši trūka skolu jaunatnes, YMCAs un pašu Daugavas Vanagu biedru.

ULMAS DP, kā ziņo Stuttgartēr Zeitung, iesnieguši Virtembergas iekšlietu ministram Ulricham atklātu vēstuli, kuŗā atspēko viņa paskaidrojumus par pārvietoto personu problēmu, kas izteikti parlamentā, atbildot uz kompartijas jautājumu Ulmas komūnistu partijas biroja demolēšanas lietā.

AUSTRIJAS luterticīgos latviešus pēc mācītāju R. Reinfelda un V. Rolles izceļošanas kādu laiku aprūpēja māc. J Osis no Berchtesgādenas. Tagad arī viņš devies tālākā emigrācijā, un latvieši Austrijā palikuši bez ev.-lut. mācītāja. Cerams, ka ev.-lut baznīcas vadība atradīs kādu iespēju arī turpmāk aprūpēt Austrijā dzīvojošos tautiešus. — Janvāra sākumā darbību uzsāka latviešu svētdienas skola Glazenbachā, ko apmeklē 14 bērni. Skola ir bezmaksas, un tajā māca latviešu valodu, Latvijas vēsturi un ģeografiju, dziedāšanu, mākslas vēsturi un zīmēšanu.

Ierosinājums latviešu svētdienas skolu lietā

Latviešu luterāņu baznīcas Vidusanglijas draudzes mācītājs R. Sarkanbārdis mums raksta:

„Daudz rakstīts un spriests par latviešu svētdienas skolu vajadzību svešumā, lai latviešu bērniem tur būtu kāda iespēja mācīties arī savā tēvu valodā, neaizmirst to un neatsvešināties no savas tautas un tēvzemes. Latviešu svētdienas skolām tagad ir divi uzdevumi: 1) mācīt ticības mācību mūsu pašu valodā un saskaņā ar mūsu luterisko baznīcu un 2) mācīt latviešu valodu, literatūru un tautas gara mantas, Latvijas vēsturi un ģeografiju.

Diemžēl, īstas svētdienas skolas tagadējos apstākļos iespējams iekārtot tikai retās vietās, kur kopā dzīvo lielāks skaits latviešu ar bērniem. Ko darīt citur? Atliek vēl otrs ceļš — mazākos bērnus mācīt pašiem vecākiem mājās, kā mūsu tēvi un mātes to darīja, mācītājiem un skolotājiem nākot talkā ar padomiem un pamudinājumiem, bet vecākiem bērniem un jaunatnei iekārtot svētdienas skolas mācības rakstiski — paskaidrojumos, jautājumos un atbildēs pa pastu. Īstenībā nekas jauns nebūs arī pēdējais veids. Pieaugušiem un jaunatnei pastāv dažādi kursi sarakstes ceļā. Ievērojami paidagogi savā laikā ieteikuši līdzīgu mācības veidu arī skolās, pat jaunākās klasēs, pēc kuŗa bērni mācās stipri patstāvīgi un atbildes dod rakstu darbu veidā (t. s. Daltonas plāns). Pēc šiem paraugiem mēs varam iekārtot savu „svētdienas skolu" arī pa pastu, gluži neatmetot pat skolā parastās atzīmes un liecības. Ceru, ka dažas reizes gadā varēsim sanākt arī kopā piemērotās vietās pēc dievkalpojumiem. Protams, jaunākiem bērniem būs nepieciešama arī vecāku palīdzība.

Iesāksim vispirms ar ticības mācību, mēģināsim iekārtot dažādas mācības lapas pēc vecumiem. Turpmāk padomāsim arī par citām mācībām (latviešu valodu, vēsturi un ģeografiju). Cerams, ka talkā nāks visi latviešu mācītāji un skolotāji, pie kuŗiem pie reizes griežos ar vispārīgu mīļu lūgumu — neliegt iespējamo līdzdarbību."

Māc. E. Sarkanbārdis arī lūdz vecākus un bērnus Vidusanglijas draudzē, kuŗi nebūtu saņēmuši Īpašo viņa apkārtrakstu, paziņot savas adreses: Rev. E. R. Sarkanbārdis, Forge Cottage, Wistow, Newton Harcourt, Nr. Leicester.

Neapmierinātā misija

Grēvenes nometnē 14. janvārī ierādās Ziemeļreinas-Vestfāles apgabala padomju repatriācijas misija 3 virsnieku sastāvā no Hēmeras angļu militārā eskorta pavadībā. Kaut gan šis apmeklējums nometnē nija izsludināts jau nedēļu iepriekš 6 valodās, neviens uz pārrunām ar misijas locekļiem neieradās, par ko tie bija ļoti neapmierināti, izsakot aizdomas, ka iedzīvotājiem piekļūšana misijai liegta. Nometnes britu vadība paskaidroja, ka iedzīvotāji var brīvi rīkoties pēc savas gribas. Vienāldzība pret misiju izskaidrojama ar to, ka Grēvenē tagad vairs atrodas tikai izceļotāji, kas drīzumā dodas uz aizjūras zemēm. Krievi to apstrīdēja. Zīmīgs šajā sakarībā bija viņu izteiciens, ko arī mums derētu iegaumēt, lasot viņu „literatūru": krieviem esot paruna — kas tic vārdiem, tas ir idiots.

Apmeklējuma laikā ap DPACsa pārvaldes ēku bija salasījies prāvs ļaužu pulks, kas ar svilpieniem un naidīgiem saucieniem izteica savu noskaņojumu. Mēģinājums izdalīt „literatūru" neizdevās, jo apkārtstāvošie to uz vietas saplēsa un izmētāja. Misijai dodoties prom, viņu automobīli apmētāja ar saplēsto „literatūru".

Var saņemt galvojumus

Pasaules baznīcu apvienība (Church World Service — IRO Adm. Sub-Unit, Munich-Pasing, APO 407, US-Army), uzaicina šādus tautiešus, kam pienākuši galvojumi, bet kuŗu dzīves vieta nav zināma, iesūtīt savu adresi: **Bloks**, Francis, Id. k. 815640, Irma (815889) un Kurts (875194), galvojums no San Diego, Kalifornijā; **Lācis**, Richards un Valentīna (galv. Roland Fenton, Col. US Army Retired, Carlisle Cumberland, Pennsylvania); **Erenpreiss**, Anna, Anita, Juris, Sarmīte un Maija (galv. Miss Horence Zierdt, Nuremberg, Luzerne, Pennsylvania); **Grosbergs**, Jānis, Teodors un Lilija, Id. k. 597493 un 597492 (galv. Clark Ogden Barneveld, N. Y., near Utica, N. Y.); **Krauklis**, Vilhelms, dz. 1914. g. 20. maijā, Nina, dz. 1921. g. un Kora, dz. 1946. g., (galvo Vail Council of Presb. Men, Iowa, USA); **Ducis**, Francis, Teodors, Id. k. 78074, Anna, Alma, Id. k. 780678, Juris, Id. k. 879233 un Maija, Id. k. 779232, (galv. Raymond W. Newell, Eagle River Vilas, Wisconsin).

VĒSTULES REDAKCIJAI

PATIESĪBA UN MALDI

A. Dimitra vēstule „Mēs un patrioti (Latvijas 1. num.) neatbilst patiesībai. Mans kādreizējais raksts (Latvijas 114. num.) nebija domāts, lai radītu naidu pastāvošo organizāciju starpā, bet gan lai atdzesētu galvas neprātīgās sarīkojuma idejas ierosinātājiem, ko arī LBL nod. pilnsapulce atzina par nevēlamu. Neredzu, kur D saskata naidu Bradfordas organizāciju starpā.

Ir patīkami, ka LBL nod. izdevusi vietējam palīdzības darbam 66 mārc. bet minētā summa ir tomēr maza organizācijai ar 60 biedriem. Ko D. atbildēs latvietei, kas nopelna 3,12 mārc. nedēļā, izdod par īstabu 1 mārc. un no atlikušās algas iztiek vēl visu nedēļu, bet tomēr viņa nosūtījusi uz Vāciju invalidiem un veciem cilvēkiem sainīšus par 32 mārc. Nepareizs ir apgalvojums, ka LBL labais nodoms sūtīt sainīšus bijis jāatliek kā nereālizējams. Sainīšu nosūtīšana no Anglijas nav vairs nekāda problēma, vajadzīgi tikai līdzekļi un laba griba. Ka organizācijai līdzekļi ir, to zina un neapšauba arī pats D

D. minētā vakara rīkošanu attaisno ar „drūmām domām par nezināmu nākotni". Esmu pārliecināts, ka taisni šāda veida vakari veicina un vairo drūmās domas. Tad, kad Bradfordā ciemojās latviešu stīgu kvartets un dziedones Lūse un Sepe, atskaneja balsis, ka 5 šil. ieejas maksa uz vērtīgajiem koncertiem esot par dārgu. Turpretī šādam „jaukam" vakaram nežēlojam par ieeju vien izdot 15 šil., kur pie tam klāt nāk vēl pilna bufete un taksametrs atpakaļ uz mājām. Nevienam, protams, nav iebildumu, ja kāds šāda veida vakarus rīko privāti savās mājās, bet biedrības slava un vārds nav noslīcināmi špabja glāzē. Mūsu karavīriem abos karos bijušas vēl lielākas grūtības un drūmāka nezina par nākotni, tomēr viņi tad nedomāja par jauku vakaru patīkamās telpās, bet gan par tautas brīvību un savu tēvzemi. Tāpat LNP un LCK locekļiem garajās sesijās prāts ir pilns drūmu domu par tautas nākotni. Taču nekur vēl neesmu dzirdējis vai lasījis, ka abu paaudžu vēlētie pārstāvji būtu šīs domas gribējuši atstāt „jaukā vakarā" pie šņabja glāzes. Lai Dievs dotu viņiem arī turpmāk tikpat pašaizliedzīgi cīnīties, meklējot izeju no tautas posta, — tad varam būt droši, ka Latvijas likteni pasaules sirdsapziņa nealzmirsīs.

V. Ozoliņš, Bradfordā

JAUTĀJUMS, KAS PRASA STEIDZAMU ATRISINĀJUMU

Mūsu laikrakstā tika ziņots, ka katrs izceļotājs var izvest 40 DM. 3. apgabala (area) galvenā mītnē arī nesen parādījās rīkojums šajā jautājumā, kuŗu vajadzēja darīt zināmu nometnēs, bet tas nenotika, vismaz Vircburgā nē. Tagad no Gronas izceļojošie tautieši raksta, ka tur par šādu rīkojumu nekas nav zināms. Tā tad tas kaut kur iesalis. Tanī pat laikā šāda pat tiesība piešķirta vācu pilsoņiem, un viņiem nekādi šķēršļi šai ziņā nepastāv. Vācu tirgotājiem un rūpniekiem pat tiesība ar Minchenē dabūjamām atļaujām izvest arī vēl lielākas naudas summas. Šis apstāklis varētu noderēt kā pietiekams pamats mūsu amatpersonām griezties attiecīgās iestādēs, lai „iesaldēto" rīkojumu iedzīvinātu. Vēl svarīgāk būtu panākt, lai arī mēs varētu visu savu nopelnīto un pāri palikušo naudu izceļojot līdzi ņemt.

Zv. adv. **J. Preisbergs**

„NORAKSTU SISTĒMA"

Latvieši, kam tālākās emigrācijas gaitās sākumā rociņa maza, bieži vien pašus pirmos ietaupījumus izdod par latviešu laikrakstu, jo tā ir dzīvā saite ar tautiešiem visā pārējā pasaulē. Kam iespējams, abonē ne vien Latviju, bet arī laikrakstus, kas iznāk atsevišķās zemēs. Šādi vairāku laikrakstu lasītāji bieži vien jūtas ļoti vilušies un sarūgtināti, kad lasa vienu un to pašu kāda autora rakstu divos vai pat trijos izdevumos reizē. Jau no agrākiem laikiem bija pazistami autori, kas savus manuskriptus rakstīja ar norakstiem un izsūtīja reizē vairākām redakcijām. Kā redzams, tādi autori darbojas arī tagad, kaut gan tagad tas nebūtu attaisnojams. Atstājot pie malas jautājumu, vai te vainojami rakstītāji vai arī redakcijas, gribētos tikai jautāt, kāpēc šī kaite iet plašumā? Lasītāju vēlēšanās un cerība gan būtu, lai šī „norakstu sistēmas" kultivēšana Jaunajā gadā mūs vairs nesarūgtinātu.

A. O., Virdžīnijā, ASV

VATIKĀNA RAIDĪJUMI LATVISKI

notiek pirmdienās un piektdienās pl. 18.45 ar vilni 41,21—31,10.

VĒSTULES REDAKCIJAI

ATIESĪBA UN MALDI

mitra vēstule „Mēs un patri-vijas 1. num.) neatbilst pa-

Mans kādreizējais raksts s 114. num.) nebija domāts, u naidu pastāvošo organizā-rpā, bet gan lai atdzesētu neprātīgās sarīkojuma idejas tājiem, ko arī LBL nod. lce atzina par nevēlamu. , kur D saskata naidu Brad-rganizāciju starpā.

īkami, ka LBL nod. izdevusi palīdzības darbam 66 märc. ētā summa ir tomēr maza cijai ar 60 biedriem. Ko D. latvietei, kas nopelna 3,12 edēļā, izdod par istabu 1 n no atlikušās algas iztiek nedēļu, bet tomēr viņa no-uz Vāciju invalidiem un ve-vēkiem sainīšus par 32 märc. zs ir apgalvojums, ka LBL odoms sūtīt sainīšus bijis jā-nereālizējams. Sainīšu no-a no Anglijas nav vairs ne-roblēma, vajadzīgi tikai li-un laba griba. Ka organizā-dzekļi ir, to zina un neap-arī pats D.

inētā vakara rīkošanu attais-drūmām domām par nezinā-otni". Esmu pārliecināts, ka āda veida vakari veicina un drūmās domas. Tad, kad rdā ciemojās latviešu stīgu s un dziedones Lūse un Sepe, ēja balsis, ka 5 šil. ieejas uz vērtīgajiem koncertiem r dārgu. Turpretī šādam n" vakaram nežēlojam par ien izdot 15 šil., kur pie tam k vēl pilna bufete un taksa-atpakaļ uz mājām. Nevie-protams, nav iebildumu, ja āda veida vakarus rīko pri-vās mājās, bet biedrības sla-vārds nav noslīcināmi šnabja Mūsu karavīriem abos karos vēl lielākas grūtības un drū-ieziņa par nākotni, tomēr viņi domāja par jauku vakaru pa-s telpās, bet gan par tautas un savu tēvzemi. Tāpat n LCK locekļiem gaŗajās se-rāts ir pilns drūmu domu par nākotni. Taču nekur vēl u dzirdējis vai lasījis, ka abu žu vēlētie pārstāvji būtu šis gribējuši atstāt „jaukā va-pie šnabja glāzes. *Lai Dievs* iniem arī turpmāk tikpat paš-zīg' cīnīties, meklējot ieju no posta, — tad varam būt dro-Latvijas likteni pasaules sirds-neaizmirsīs.

V. Ozoliņš, Bradfordā

UTĀJUMS, KAS PRASA IDZAMU ATRISINĀJUMU

u laikrakstā tika ziņots, ka izceļotājs var izvest 40 DM. ābala (area) galvenā mītnē arī parādījās rīkojums šajā jau-, kuŗu vajadzēja darīt zinā-metnēs, bet tas nenotika, vis-īrcburgā nē. Tagad no Gro-ceļojošie tautieši raksta, ka r šādu rīkojumu nekas nav zi-Tā tad tas kaut kur iesalis. at laikā šāda pat tiesība pie-vācu pilsoņiem, un viņiem šķēršļi šai ziņā nepastāv. irgotājiem un rūpniekiem pat ar Minchenē dabūjamām at-n izvest arī vēl lielākas nau-ummas. Šis apstāklis varētu ēt kā pietiekams pamats mūsu ersonām griezties attiecīgās ēs, lai „iesaldēto" rīkojumu inātu. Vēl svarīgāk būtu pa-lai arī mēs varētu visu savu nīto un pāri palikušo naudu jot līdzi ņemt.

Zv. adv. **J. Preisbergs**

„NORAKSTU SISTĒMA"

vieši, kam tālākās emigrācijas sākumā rocība maza, bieži pašus pirmos ietaupījumus iz-par latviešu laikrakstu, jo tā vā saite ar tautiešiem visā pā-asaulē. Kam iespējams, abonē en Latviju, bet arī laikrakstus, znāk atsevišķās zemēs. Šādi ku laikrakstu lasītāji bieži vien ļoti vīlušies un sarūgtināti, kad vienu un to pašu kāda autora u divos vai pat trijos izdevu-reizē. Jau no agrākiem laikiem pazīstami autori, kas savus ma-riptus rakstīja ar norakstiem un ja reizē vairākām redakcijām. edzams, tādi autori darbojas arī i, kaut gan tagad tas nebūtu at-ojams. Atstājot pie malas jau-nu, vai te vainojami rakstītāji arī redakcijas, gribētos tikai āt, kāpēc šī kaite iet plašumā? āju vēlēšanās un cerība gan , lai šī „norakstu sistēmas" kul-ana Jaunajā gadā mūs vairs ne-gtinātu.

A. O., Virdžīnijā, ASV

VATIKĀNA RAIDĪJUMI LATVISKI

ek pirmdienās un piektdienās pl. ar vilni 41,21—31,10.

NE PAR VELU — NE PAR AGRU / Manas darba meklētaja gaitas miljonu pilsētā Brazilijā

Kad biju ieradies imigrantu nometnē, steidzīgi vajadzēja ķerties pie darba meklēšanas. Parādīju savas apliecības kādam šejienes latvietim, kas sajūsmināts iesaucās: „Jums nav ko bēdāt! Ar tik labām apliecībām dabūsit darbu, kas dos vismaz 3000 kruzeiru mēnesī!" Tas mani iejūsmoja, bet jūsma drīz vien saplaka, kad pārliecinājos, ka no Latvijas līdzņemtajām vai Vācijā iegūtajām darba apliecībām te nav nekādas nozīmes. Visu izšķir prasme un spējas, bet darbs iebraucējam jāsameklē par katru cenu, jo citādi viņš netiek ārā no ieceļotāju nometnes, kas atrodas 50 km no Sao Paulo.

Nometnes iemītnieki parasti ceļas pl. 4 rītā, lai jau pl. 5 ar pirmo vilcienu dotos uz pilsētu. Lai gan stacija tikai 10 min. gājiena attālumā, nepatīkami soļotāju saņem tumsa un dzestrums. Tikai retajam mugurā mētelis, tā ka viss 100 galvu lielais darba meklētāju pulks lēkā no vienas kājas uz otru, drebinoties un gaidot vilcienu. Dzestrs ir arī vilcienā, jo vagoniem nav atsevišķu kupeju, un dažs labs logs stāv vaļā, cilvēkiem kārojot pēc svaiga gaisa. Tā tas ir no rītiem. Bet kad esi iebraucis pilsētā un kādu stundu čakli soļojis, saule jau krietnā gabalā, kļūst karsti un gar kaklu sāk pilēt sviedri. Naudas satiksmei nav, tāpēc jāsoļo vien ir.

Pirmā vieta, kur apstājos, bija kāda kanadiešu būvfirma. Gāju no stāva stāvā, bet nevienam manis nevajadzēja. Beidzot nokļuvu plānu nodaļā, kuŗas vadītājs bija ar mieru runāt. Izpildījām plašu aptauju angļu valodā (portugaliski vēl neprotu, pēc kam lūdza pienākt pēc divām nedēļām uz pārbaudi.

Iznākot no lepnā nama, biju tīri priecīgs, bet tad iešāvās prātā braziliešu paraša — darba meklētāju nekad nenoraidīt, bet likt pienākt rīt, parīt, pēc nedēļas vai mēneša. Tāpēc noprātoju pārāk nepaļauties uz doto solījumu, bet pa ceļam apskatīties vēl kādas citas izdevības. Kabatā bija vēl dažas citas darba vietu adreses, bet pirmā diena nedeva nekādu panākumu. Kā nodzīts zirgs pl. 7 vakarā devos uz staciju, lai brauktu uz nometni. Vilcienā skanēja gandrīz vai visas Eiropas valodas, bet tās grozījās tikai ap vienu lietu — darbu un dzīvokli. Izrādījās, ka dažs labs to meklē jau trešo mēnesi. Labi, ka par dzelzceļu maksā nometne resp. IRO.

Līdz ko sasniegta nometne, steigā jāiekož vakariņas (šķīvis viras, šķēle baltmaizes un glāze saldas tējas), jāapgādājas dzelzceļa biļetes rītdienai un jāiet gulēt. Pirms pusnakts nodziest arī ugunis. Viena diena ir galā.

Otrā dienā ceļos stundu vēlāk un mājās dodos pāris stundas agrāk. Tā atliek vairāk atpūtas, jo skraidīšana pa pilsētu karstajā saulē prasa milzīgu enerģiju. Taču, kamēr kabatā vēl darba vietu adreses, parasti dienā apstaigāju vismaz kādas 5. Adreses esmu savācis no IRO darba apgādes biroja, paziņām, laikrakstu sludinājumiem un no ielas. Jā, arī no ielas — no nejauši satiktiem cilvēkiem, no kāda, kuŗā esmu pazinis eiropieti. Tā kādu vakaru nejauši sastapu poļu būvuzņēmēju, kas Brazilijā ieceļojis pirms 23 gadiem. Izmaksādams man tramvaju, viņš mani pavadīja līdz stacijai un pastāstīja dažas darba vietu adreses.

Pēc nedēļas parastās braziliešu atbildes — pienākt rīt vai jaunnedēļ — sāka dergties. Vakaros nometnē lādēju dzīvi, bet no rīta sāku savu gājienu atkal. Lai to izturētu, vajadzīga stingra griba, vajadzīgs tas, par ko Knuts Hamsuns kādā darbā saka: „Vai tevī ir dzelzs."

Veltīgi pagāja arī desmitā diena, un, kad kādam paziņam stāstīju par savām neveiksmēm, viņš domāja, ka esmu iebraucis Brazilijā par vēlu. Pirms pusgada darbu dabūt bijis pavisam viegli. Protams, darbu varēja dabūt arī tagad, bet tad bija jāapmierinās ar kuŗu katru gadījuma darbu. Citi atkal stāstīja, ka neesot vērts darbu meklēt šeit, ai pārceļoties vairāk uz ziemeļiem vai dienvidiem.

Pēc divām nedēļām atcerējos, ka jāiet uz pārbaudi kanadiešu būvfirmā, kur biju pašā pirmajā dienā. Pārbaudei gatavojoties, izmantoju tautiešu inž. N. un R. laipnību, viņu kopējā dzīvoklī šad tad pavingrinot roku rasēšanā.

Kad ierados un pieteicos pie nodaļas vadītāja, viņš mani atceras gan, bet tagad liek pienākt pēc mēneša . . . Noskaitos ne pa jokam un taisnā ceļā dodos uz IRO darba apgādes biroju. Kad tur norādu, ka konsuls Ventorfā man Brazilijā solījis darbu savā nozarē, biroja sekretāre Rakele drošina: „Noteikti jūs to dabūsit, tikai pacietību!" Bet man pacietība ir galā. Darbs jādabū par katru cenu, jo nometnes apstākļos saslimusi sieva un vecākā meita, vajadzīgs ārsts un zāles.

Kad biroju esmu apmeklējis vairākas dienas no vietas, beidzot sekretārei ir darbs, ko man piedāvāt. „Vai protat kaligrafiju?" viņa man vaicā. „Esmu atradusī jums piemērotu darbu. Vajadzīgs cilvēks, kas prot rakstīt ar elektrisko adatu. Vai esat ar mieru?" Brīdi padomāju, ko darīt, bet tad esmu ar mieru. Ja varu rakstīt ar spalvu uz papīra, kāpēc gan lai nerakstītu ar elektrisko adatu metallā?

Darbs ir rokā, un otrā dienā ar visu ģimeni varu atstāt nometni. Pats vēlāk brīnos, ka varu veikt darbu, par ko agrāk neesmu pat sapņojis. Tas ir gravieŗa darbs. Bet tas tikai pagaidām. Pēc mēneša laipnā sekretāre man pagādā citu adresi. Tā ir no kādas angļu būvfirmas, kas taisa ielas un ceļus. Ieradies tur, velku no kabatas atkal savas apliecības. Tās laipni noraida, bet lūdz otrā dienā ierasties uz pārbaudi.

Nu jau pagājuši četri mēneši, kopš strādāju minētajā firmā. Esmu iebraucis īstā laikā, ne par vēlu, ne par agru. Darbs, sevišķi piemērots darbs, saldina dzīvi.

Brazilijā, janvārī.

A. Rasa

ASV vislabākās darba iespējas

AUTOMECHANIĶIEM, NAMDAĻIEM, ŽĒLSIRDĪGĀM MĀSĀM UN KANĀLIZĀCIJAS STRĀDNIEKIEM

Amerikāņu žurnāls Look, pamatojoties uz ASV darba ministrijas ziņām, raksta, ka vislabākās darba iespējas un nākotnes izredzes Savienotajās valstīs ir automechaniķiem, namdariem, žēlsirdīgām māsām, ūdensvadu strādniekiem, kvalificētiem labklājības darbiniekiem un stenografiem.

Iestrādājušies automechaniķi, pēc Look informācijas, pelnī 1,60 dol. stundā, iesācēji 1,15 dol.; augstākās algas ir Klusā okeana piekrastē un Lielo ezeru apgabalā, zemākas mazajās pilsētās. Jāstrādā 40—50 stundu nedēļā samērā grūts un netīrs darbs. Darbu iespējams atrast allaž, atvaļinājuma laikā maksā algu. Pašreizējās un nākotnes izredzes ļoti labas, kā arī iespējas atvērt pašam savu darbnīcu. Mācīšanās ilgums automechaniķiem 3—4 gadi; amatu mācīties iespējams gan praktiskā darbā, gan īpašās arodskolās.

Namdaŗu amata iesācēji pelnī nedēļā 35—45 dolaru, bet arodbiedrību biedriem alga noteikta 2,09 dol. stundā, pie tam tā augstāka ASV austrumu un rietumu daļā. Mācekļi amata mācīšanās laikā saņem 50% no iestrādājušos amatnieka algas. Darba nedēļa 40—48 stundas, darbs netīrs, dažkārt saistīts ar briesmām, lielāko tiesu tikai sezonas un atkarīgs no būvniecības rosības. Iesācējiem iespējas lieliskas visu veidu jaunbūvju darbos, darbnīcās, kuģu būvētavās, lidmašīnu būvētavās, filmu rūpniecībā; pieprasījums vienlīdz liels visā valstī. Mācekļa laiks namdariem 4 gadi, arodbiedrību biedriem mācīšanos garantē biedrība, kas arī apgādā darbu.

Reģistrētās žēlsirdīgās māsas pelnī 153—200 dol. mēnesī, augstākās algas saņemot valsts ziemeļu un rietumu daļā. Darbs slimnīcās 40—48 st. nedēļā; iespējas strādāt arī skolās, rūpniecības uzņēmumos, pie ārstiem; ļoti labas nākotnes izredzes. Reģistrētās māsas izglītību iegūst 3 gadu ilgos slimnīcas kursos un saņem valsts licenci. Praktiskas žēlsirdīgās māsas privātā darbā pelnī 5—10 dol. dienā, slimnīcās 70—100 dol. mēnesī; jāstrādā slimnīcās 40—48 st., bet privāti darba laiks pēc vienošanās. Pieprasījums pēc praktiskām māsām liels, mācīšanās iespējas 9—18 mēnešu atzītās skolās; arī praktiskās māsas ir licencētas.

Cauruļu licēju iesācēju alga ir 45 dol. nedēļā, bet iestrādājušos 75 dol.; arodbiedrību biedriem noteiktā alga svārstās 1,75—2,85 dol. stundā; mācekļi saņem pusi no kvalificēta amatnieka algas. Darba nedēļa 30—40 stundas, jāstrādā smags, netīrs, dažkārt bīstams fizisks darbs, mazas avansēšanās iespējas. Lielākā tiesa šo kanālizācijas, apkures, ūdens un gāzes vadu strādnieku nodarbināti celtniecības darbos un fabrikās, galvenokārt lielās pilsētās. Iespējas atvērt pašam savu uzņēmumu. Mācīšanās laiks īpašās skolās 5 gadi vai arī gūstot pieredzi praktiskā darbā.

Ja šajos 4 arodos strādāt iespējams arī jaunajiem ieceļotājiem un pēc laika, kļūstot arodbiedrību biedriem, saņemt arī visaugstāko atalgojumu, tad nākamajās divās grupās, pilnīgi nepārvaldot angļu valodu, izredzes ir mazākas.

Krita stirnas, un krita mednieki . . .

Medības Viskonsinas štatā

Latviešu mednieks un mežzinis Š., kas pag. gada pavasarī aizceļoja uz Viskonsīnas štatu, strādā par traktoristu farmā, paspējis iegādāties savu auto un tā apciemot vienu otru tautieti. Kādā vēstulē Š. pastāsta par savām mednieka gaitām šoziem Amerikā:

„Tuvojoties stirnu medību sezonai, farmeris arī man pagādāja medību atļauju, kas maksājot 2.50 dol. Atļaujai klāt medīšanas noteikumi un 10×30 cm liels numurs uz sarkana papīra; tas medību laikā jānesā uz muguras. Šai sezonā medības bija atļautas tikai 5 dienas; drīkst šaut tikai kazas un kazlēnus līdz 2 collām gaŗiem radziņiem. Stirnas atļauts šaut tikai ar ložu bisēm, stirnu medību laikā citus medījumus aizliegts medīt. Tālāk noteikumi paredz, ka bises pielādējamas tikai mežā, ne tuvāk par 200 pēdām no ceļa, un uz stirnu atļauts šaut ne tālāk par 200 pēdām. Stirnu medībās nav paredzēti ne dzinēji, ne suņi.

Apbruņojies ar visām zināšanām un farmeŗa vinčesteri un ievērojis citu mednieku ieteikumu — ieģērbties sarkanā tērpā, kopā ar viņiem devos uz paredzēto medību rajonu. Apmešanās vietā vēroju, ka arī amerikāņu mednieku paradums ir vakaros kavēt laiku kāršu spēlē un iedzeŗot pa glāzītei.

Pirmajā medību dienā agrā rītā ierodoties mežā uz ceļa, bija redzami daudz mednieku. Kaut vēl bija krēsla, mežā jau sprāga šāvieni. Nogaidījis vismaz vāju gaismiņu, arī es ievirzījos mežā soļu 400, bet tad visapkārt sākās īsta „kanonāde", tā ka nopietni domāju par atkāpšanos uz ceļu, tikai nevarēju izgudrot, kā to izdarīt. Šaušana beidzot apstājās, un redzēju divas stirnas paskrienot gaŗām, bet nevarēju skaidri saskatīt, vai kāds no abiem nav āzis. Pēc kāda laika atkal, bet ārpus 200 pēdu joslas, gaŗām paskrēja kaza. Beidzot, pēc divu stundu pacietīgas gaidīšanas uz 40 soliem pienāca kazlēns, kas arī kļuva mana pirmā medību trofeja Amerikas kontinentā.

Jāatzīst, ka tāda veida medībās sarkanais tērps tiešām nepieciešams, lai pats mednieks nepārvērstos par medījumu, jo, par spīti šai piesardzībai, šinī stirnu medību sezonā Viskonsīnas štatā saskaitīti 7 krituši un 20 ievainotu mednieku.

J. S.

Latviesi visa pasaulē

● Hamiltonas latviešu biedrība (Kanadā) par savu priekšnieku 1950. gadam ievēlējusi Aleksandru Lejnieku, bet par valdes locekļiem: Elzu Gulbi, E. Zīvertu, E. Meijeru, I. Putnu un A. Bajāru.

● Minnesotas štata latvieši 6. 1. rīkoja veco strēlnieku pieminas brīdi. Dievkalpojumu Mineapolisas centrālajā luterāņu baznīcā vadīja māc. P. Langins. Pēc dievkalpojuma notika svinīga sanāksme ar mūzikāliem priekšnesumiem un referātu par strēlnieku cīņām, ko lasīja vēsturisko kauju līdzgaitnieks Arv. Kleistbergs. Sanāksmes dalībnieki savāca ziedojumus mūsu bij. karavīriem, kas ārstējas Heiligenhāfenas sanatorijā Vācijā.

● No Dānijas uz Austrāliju līdz šim pavisam emigrējuši 238 latvieši.

Pie mums zemestrices ir parasta lieta

(VĒSTULE LATVIJAI NO JAUNZĒLANDES)

Nu jau apkārt daži mēneši, kopš Dundalk Bay noenkurojās Velingtonas ostā ar pirmo DP transportu Jaunzēlandei. Laipnie un izpalīdzīgie jaunzēlandieši toreiz saņēma 900 Eiropas emigrantus, kas bija bezgala izvārguši no vētrainā un pārdzīvojumu pilnā ceļojuma.

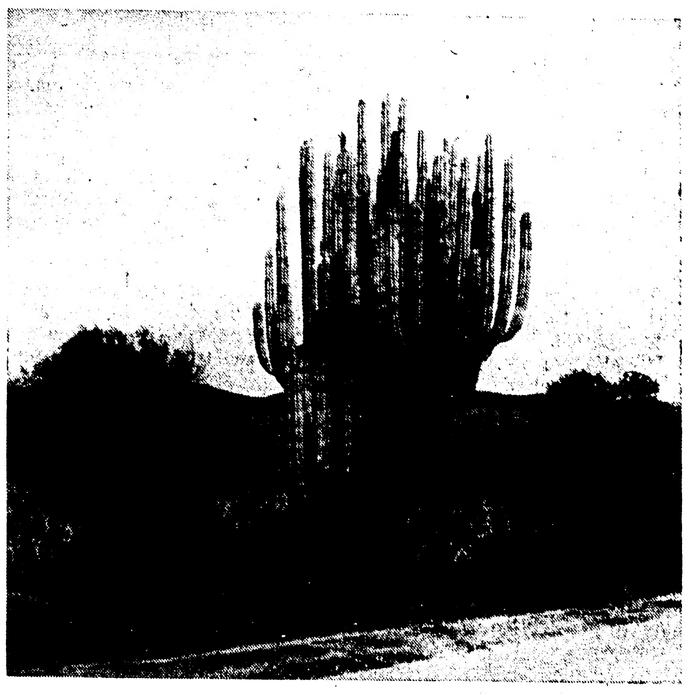

Kāda daļa latviešu izceļotāju nonākuši arī Kalifornijā — zemē, kur brālīgi blakus aug kaktuss un ābele. Leonīda Ozoliņa uzņēmums.

Šodien jau visi DP izvietoti darbos pa abām Jaunzēlandes salām. Darba roku trūkums šeit tiešām neiedomājami liels, un šobrīd tā laikam ir vienīgā zeme pasaulē, kur darbs meklē darītāju visās nozarēs. Tādēļ arī visi Vācijā parakstītie darba līgumi ceļu būvēm, meža darbiem un hidrospēkstacijām zaudēja savu nozīmi, un vairums izceļotāju novietojās savās speciālitātēs, izņemot ārstus un nedaudzus skatuves māksliniekus. Jaunzēlandes valdība šajā ziņā iebildumus neceļ, jo visādu speciālistu liels trūkums. Vienīgais šķēršlis ir dzīvokļu jautājums, jo te ir galvenokārt tikai ģimeņu mājiņas, un to telpu iekārtojums nav paredzēts īrniekiem. Taču visi DP atraduši labas pajumtes, un šodien gan dzīvokļu, gan labu darbu piedāvājumu ziņā auguši piedāvājumi tieši latviešiem.

Jaunzēlandes ģimeņu mājiņas iekārtotas ar visu iespējamo luksu un labierīcībām. Visu dara elektrība un mašīnas, jo jaunzēlandietis nemīl daudz strādāt. Produkti sagatavoti ar aprēķinu, lai namamātes darbu vienkāršotu, bet no otras puses, lai tā savukārt izdotu vairāk naudas, kā jaunzēlandiešiem tiešām netrūkst. Jaunzēlandē nav daudz miljonāru, bet katram vidusmēra pilsonim ir sava mājiņa un auto.

Ir dīvaini, ka šajā pārtikas paradīzē sviests ir racionēts (ap 250 gr. ned.). Toties vislabākās kvalitātes pienu un piena produktus var pirkt bez ierobežojumiem. Pārtika visumā ļoti lēta. Neparasts jaunzēlandiešiem ir biezpiens, rūgušpiens, skābi gurķi, speķis, tomāti skābā krējumā un rudzu maize. Lu eiropiešu ēdienu karti viņi vēro ar lielu interesi, un tā gūst daudz cienītāju.

Caurmēra strādnieka alga svārstās no 7—10 märc. nedēļā. Ar virsstundām iespēj. .s šo skaitli dubultot. Triju cilvēku ģimenes uzturam un dzīvoklim nedēļā vajadzīgas 3—3½ märc. Vispārīgais dzīves standarts ļoti augsts. Sociālā nodrošināšana stāv pirmajā vietā pasaulē. Medicīniskā aprūpe, slimnīcas un medikamenti bez maksas, un pa slimošanas laiku jūs saņemat pilnu algu.

Pie Jaunzēlandes negatīvajām parādībām, bez šaubām, pieder zemestrīces. Šos nedaudzos mēnešus, kamēr esam šeit, esam dažas piedzīvojuši. Taču man neizdevās ne redzēt, ne dzirdēt ko līdzīgu Sanfrancisko filmai. Vienīgi paši jaunzēlandieši zināja par to stāstīt, un otrā dienā lasījām laikrakstos. Gadoties gan arī dažreiz, ka ejot pēkšņi cilvēks nokrīt no kājām, bet nezinātājs arī tad nevar saprast, kāpēc tas noticis. Biežo zemes trīču dēļ Jaunzēlandē ir vairums vienstāva koka mājiņu, un tikai lielpilsētu centros paceļas augsti mūŗa nami.

Jau Eiropā dzirdēju, ka jaunzēlandieši daudz patērējot alkoholu. Tas, varbūt, zināmā mērā tā arī ir, taču pavisam citādā veidā, kādā to mēs esam pieraduši. Esmu ticis aicināts vairākās jaunzēlandiešu viesībās, bet nekur man nav piedāvāta glāze vīna vai džina. Kur tad viņi dzeŗ? Parasti restorānos, kas atvērti līdz plkst. 6 vakarā. Katru vakaru ap plkst. 5, kad beidzas darbs, restorānu priekšā milzīgas auto un velosipedu rindas. Tur tad nu katrs cenšas izmantot atlikušo stundu, un krodzinieki raujas vaiga sviedros. Starp citu Jaunzēlandē nav restorānu, kur vīrieši ietu dāmu sabiedrībā.

Negribu apgalvot, ka jaunzēlandieši atpalikuši kultūrai. Bet gribot negribot eiropieti pārņem tāda sajūta, dzīvojot zemē, kuŗā nav ne teātŗu, ne operas. Tāpēc sajūtamas neizsakāmas ilgas pēc izklaidēšanās un mākslas baudas. Diezgan bieži te gan viesojas dažādas aizjūŗas trupas un atsevišķi mākslinieki, bet jaunzēlandieši vairāk mīl regbiju un zirgu skriešanās sacīkstes. Kino ir galvenais ārzemju mākslas imports, kādēļ šeit var aizvien noskatīties labākās angļu un amerikāņu filmas.

No latviešiem izcilus panākumus jau šeit guvusi dziedātāja Latiševa, kas devusi vairākus atzīstamus koncertus un dziedājusi radiofonā. Tāpat daudzas sporta avīzes jūsmo par mūsu pazīstamo vieglatlēti Zinaidu Ringenbergu. Viņai pareģo spožu nākotni, jo Ringenberga jau labojusi vairākus Jaunzēlandes rekordus.

Beidzot vēl dažus vārdus tiem, kas iecerējuši Jaunzēlandi par savu emigrācijas zemi. Labas izredzes tekvalificētiem speciālistiem. Jaunzēlande ir jauna, plaukstoša zeme, un tajā plašas iespējas visāda veida pasākumos. Jaunzēlandes klimats eiropiešiem labs. Vasaras mazliet karstākas nekā pie mums, bet ziemas maigākas. Daba visumā jauka, cilvēki laipni un vienmēr izpalīdzīgi.

Tautiešus, kam būtu speciāla interese par Jaunzēlandi, par šejienes latviešu dzīvi un par emigrācijas iespējām, lūdzu man rakstīt uz šādu adresi: Mr. Vladimirs Auzins, 8. Cracroft terrace, Cashmere. Christchurch, New-Zealand

Kristčerčā, decembrī.

Vladimirs Auziņš.

Tur arī amerikāņiem jāpabrinas . . .

LATVIEŠU AGRONOMS SAŅEM 20 ASV KAROGUS — PASTAIGA PA KAPSĒTU RADA UZTRAUKUMU DP KOMISIJĀ

Amerikāņu prese apraksta pāris neparastus bij. latviešu DP dzīves epizodus Savienotajās valstīs. „Kāds džentlmenis no kaimiņu pilsētas Viltonas ienāca nesen mūsu redakcijā," raksta Viskonsīnas štata laikraksts The Sparta Herald, „un jautāja, vai mēs pārdodot ASV karogus. Tā kā mēs to nedarām, piezvanījām pa telefonu vairākiem veikaliem un armijas noliktavām, lai noskaidrotu, kur karogi dabūjami. Starplaikā izrādījās, ka mūsu viesis ir latviešu agronoms Voldemārs Grozgalvis, bijušais DP, kas tagad apmeties Monroes apgabalā. Viņš vēlējās nelielu ASV karodziņu, ko novietot kā galda greznojumu blakus savas dzimtās zemes Latvijas standartam."

Laikraksts tālāk dažās rindās pastāsta par latviešu agronoma pašreizējo dzīvi, un raksta beigās aicina savus lasītājus sameklēt attiecīgu karodziņu un piesūtīt vai nu redakcijai, vai arī tieši V. Grozgalvim, jo izrādās, ka redaktoru telefoniskās pūles atrast savas zemes karogu palikušas bez panākumiem. Raksta rezultāts: apm. nedēļas laikā latviešu agronomam piesūtīti vairāk par 20 Savienoto valstu karogiem, pie tam visdažādākajos lielumos.

Par kādu citu gadījumu ziņo laikraksts Sun Island. Vieta: amerikāņu farmeŗa saimniecība. Laiks: pag. gada beigas. Galvenajā lomā: kāda latviešu laukstrādniece. Statisti: visi pārējie farmas ļaudis — amerikāņi.

Darbības pirmais cēliens. Visi farmas amerikāņi pēc vecas tradicijas katru svētdienu brauc uz baznīcu. Latviete nē. Latviete katru svētdienu dodas vairākas stundas staigāt pa tuvējo kapsētu. Amerikāņi brīnās un domā: tā nu gan sirgst ar neglābjamu grūtsirdību un pašnāvības nodomiem. Latviete runā gandrīz tikai latviski. Amerikāņi — tikai angliski.

Otrs cēliens. Farmeris par savu „grūtsirdīgo" strādnieci nosūta ziņojumu štata DP komisijai. Tur ziņojums rada lielu uztraukumu. Komisija nekavējoties deleģē uz farmu tulku un speciālistu — psichiatru, lai mīklaino gadījumu noskaidrotu. Psichiatrs arī noskaidro: latviete ar savu dzīvi un darbu īstenībā gluži apmierināta, no grūtsirdības ne vēsts. Staigāt svētdienās pa kapsētu un lūgt Dievu, — tā vismaz teikts Sun Island informācijā — esot bijusi parasta parādība viņas dzimtajā pilsētā Latvijā . . .

Lietuvā partizānu vidū darbojas 1800 sieviešu

18 g. v. jaunavas drošsirdīgā cīņa un gals

Kā MVD jau 1941. g. izveidoja ziņotāju tīklu Baltijas valstīs

Turpinot publicēt slepenā ceļā iegūtus materiālus par apstākļiem okupētajās Baltijas valstīs, šoreiz sniedzam lasītājiem informāciju par padomju spiegu tīkla izveidošanu šajās zemēs jau vācu okupācijas laikā, un par Lietuvas partizānu ļoti aktīvo darbību.

Lietuviešu partizānu gūstā krituši vairāki sarkanarmijas karavīri, kas savā laikā „atbrīvojuši" Latgali un Vidzemi. Lietuvas armijas virsnieka G. jautāti, vairāki no viņiem paskaidrojuši, ka viņiem ar speciālu dekrētu bijis atļauts ieņemtajās vietās paņemt savā lietošanā acumirkli nepieciešamās lietas, kā arī savās izpriecās aicināt okupēto territoriju iedzīvotājus, un tos, kas aicinājumam nepaklausa, atvest ar varu. Jautāts par izvarošanas aktiem, kas Lietuvā bijuši masveida parādība, krievu vecākais leitnants teicis: „Mūsu armijas vadība to oficiāli neatļāva, bet notikušos gadījumus arī nesodīja. Ir bijuši vairāki gadījumi, kur par savu karavīru patvaļas ierobežošanu sodīti paši krievu virsnieki. Tiem pat inkriminēta apziņīga sadarbošanās ar ienaidniekiem."

*

NKVD paspējusi iefiltrēt savus ziņotājus Baltijas valstīs un Polijā jau 1941./42. g., galvenokārt kopā ar vācu ievestajiem krievu strādniekiem iesūtot speciāli sagatavotus ziņotājus un kartotēkārus. Tie rūpīgi izdarījuši ik mēnešus atzīmes par visām redzamākajām personām tuvākajā apkārtnē un pēc sarkanarmijas ienākšanas ziņas nodevuši MVD. Otra ziņotāju grupa komplektējusies no Baltijas valstīs palikušajiem komūnistu „līdzjutējiem", kas zaudējuši savus piederīgos vācu okupācijas laikā, un tiem, kas MVD rīcībā stājušies labā ataigojuma un privilēģiju dēļ. Trešo ziņotāju grupu MVD izdevies savākt no savlaicīgi uz Krieviju komandēto un izsūtīto piederīgajiem. Tas panākts, piederīgajiem paziņojot, ka gadījumā, ja viņi sniegs ziņas par partizāniem, PSRS ienaidniekiem un Baltijas pilsoņu vācu okupācijas laikā izdarītajiem pārkāpumiem izsekos savus kaimiņus, tad viņu tuviniekiem Krievijā klāsies labi un tie jau pirms soda izciešanas varēs atgriezties dzimtenē. Bijuši gadījumi, kur jau 1943./44. g. daži no MVD padevīgajiem baltiešiem saņēmuši pa slepeniem ceļiem vēstules no piederīgajiem Krievijā. Dažs no izsūtītajiem arī tūlīt pēc sarkanarmijas ienākšanas atgriezies, bet pēc īsa laika atkal pazudis. Gadījumos, kur piederīgie atteikušies no sadarbības, tiem paziņots, ka savus izsūtītos ģimenes locekļus nekad neredzēs. Tā MVD piespiedusi daudzus baltiešus sadarboties un spiegot vācu okupācijas laikā.

Lietuviešu partizānu rīcībā esot arī pierādījumi par 2 bijušajiem parlamentāriešiem, kas, vai nu politiskās pārliecības vai mantkāres un godkāres dēļ, jau no 1941./42. g. ziemas sadarbojušies ar MVD, bet pēc sarkanarmijas ienākšanas Lietuvā viens no abiem uzdevies par nacionāli noskaņotu MVD vajātu pilsoni un iekļuvis pat partizānu štābā. Viņš tomēr jau dažu dienu laikā atklāts.

Lietuvas partizānu vidū 1948. g. vasarā bijušas pāri par 1800 sievietes, kas veikušas saimniecības darbus, bijušas nodarbinātas par slimo kopējām, feldšerēm, māsām un ārstēm. Pa lielākai daļai šīs partizānes komplektējušās no deportējamo un no ešaloniem atbrīvoto vidus un ģimenēm, kuŗu galva apcietināts. Vairākos gadījumos pie partizānu kopām piederīgās sievietes bijušas spiestas cīnīties ar ieročiem rokās. Tā leģendāras cīnītājas vārdu ieguvusi lietuviete Merge, kas, būdama tikai 18 g. v, darbojusies pie partizāniem par ziņotāju. Veicot kādu sevišķi bīstamu uzdevumu, viņu Viļņā apcietinājusi MVD. Sākumā pret viņu bijušas tikai aizdomas, bet trūcis noteiktu pierādījumu. Pēc 4 apcietinājumā pavaditajām dienām Merge apsolījusies piegādāt ziņas savu vecāku māju tuvumā ierīkotajai MVD dienesta vietai. Pāris reizes, saziņā ar partizānu vadību, viņa tiešām MVD piegādājusi nesvarīgus ziņojumus, bet tad, izmantojot izdevību, saindējusi ar cianķāliju dzeŗamo ūdeni, tā nodarīdama smagus zaudējumus MVD. Pie otrreizējas apcietināšanas M. nošāvusi MVD vīrus un, redzēdama, ka māja pilnīgi aplenkta, arī pati atvadījusies no dzīves. Lietuvā bijuši vairāki gadījumi, kur sievietes iemetušas rokas granātas izpildkomiteju un partijas mītnēs. Tādēļ MVD kļuvusi ļoti piesardzīga.

Viņi gaida devīgas rokas

PALĪDZĪBAS AKCIJA

Liekas, ka latvieši, lai kur atrastos, arvien vairāk sāk izprast atziņu, ka katras tautas stiprums ir vienotībā. Kā gan citādi izskaidrojama tautiešu sirsnīgā atsaucība pret savas tautas sērdieņiem, kuŗu spēki ir izsīkuši. Šī atsaucība ir sirsnīgi gaidīta arī nākotnē.

Kādam latvietim, kas pēc vecuma piemērots emigrācijai, kopā ar savu ģimeni tomēr būs jāpaliek Vācijā, jo kara laikā pēc gaisa uzbrukuma zaudējis dzirdi. Viņš lūdz palīdzību, lai varētu iegādāties dzirdes aparātu, kas raditu tam iespēju uzsākt jaunu dzīves posmu citā zemē. Latviešu kopas, kas vēlētos šim tautietim palīdzēt, lūgtas par to paziņot T. Erdmanei-Endziņai, Esslingen/N, Tannenbergstr. 5—6, kas nosūtīs viņa adresi.

Palīdzības akcijas uzdevumos ietilpst arī gādāt, lai tie tautieši, kuŗu veselība iedragāta, atkal atgūtu savus spēkus. Tādēļ visas organizācijas, kopas un atsevišķas personas aicinātas izrādīt savu atsaucību, palīdzot medikamentu sagādē. Sevišķi liels lūgums ir pēc streptomicīna. Sos lūgumus nosūtīs tieši atsaucīgajiem tautiešiem un cerams, ka kopīgiem spēkiem varēs daudz paveikt. Pieteikumi adresējami BSP priekšsēdei T. Erdmanei-Endziņai uz minēto adresi.

*

Ģimenes bez apgādnieka, veci laudis, slimie uc. tautieši kam nav iespējams iekļauties nevienā no pašreizējām izceļošanas schēmām un kas vēlētos, lai LCK un BSP lat. delegācija tiem „Palīdzības akcijas" ietvaros sameklē citās zemēs „krustmātes", t. i. atsaucīgas ģimenes, kas Vācijā palicējiem sniegtu materiālu un morālisku atbalstu, aicināti savus lūgumus sirsnīgas vēstules veidā (uz plāna papīra gaisa pastam, pēc iespējas angļu valodā), kā arī uzņēmumus iesūtot Latvijas redakcijai vai BSP latviešu delegācijas priekšsēdei T. Erdmanei-Endziņai, Tannenbergstr. 5—6, Esslingen/N. (14a). Neotiecīešami lūgumam pievienot nometnes komitejas, bēgļu centrālo iestāžu vai vadītāju sabiedrisku darbinieku atsauksmes, kā arī norādīt, uz kāda vārda publicējama atbilde laikrakstā. Uz to pašu adresi aicināti rakstīt tie tautieši un organizācijas, kas apņemtos šādiem grūtajeniem Vācijā sameklēt citās zemēs atsaucīgas „krustmātes" vai „krusttēvus".

ATBILDES TAUTIEŠIEM:

Katram lūgumam atsevišķi un plašāki atbildēt, diemžēl, nav iespējams. Zemāk minēto personu lūgumi nosūtīti uz norādītajām vietām, un lūdzējiem jānogaida atbildes no turienes.

Sierra Madre, Kalifornijā, ASV, bapt. māc. K. Zingeram: Marija Kalace — Eslingenā, Zenija Smeltere — Unterjetingenā, J. M. — Ansbachā, Sietiņsoni — Jordansbadē, Lidija Grigale — Ulmā, A. P. — Sengvardenā.

Ripon, Viskonsinā, ASV: Alberts Pētersons — Gēstachtā.

Anglijā: Anna Sērdiene — Karlsrūē, S. T. E. R. — Neištatē, E. Lakstiņa — Lakstīgala.

Venecuelā, laikraksta Latvija pārstāvim Henkuzenam: M. B. un A. P. Bodenteichā, R. Balodis — Karlsrūē, Mikelis Ozoliņš — Dilingenā, Austra Ozola — Ulmā.

Stāsti par mežoņbām

Nupat atgriezušies vācu karagūstekņi, no kuŗiem daudzi bijuši novietoti Baltijas valstīs, stāsta:

Drūmajās deportāciju un apcietināšanas dienās 1949. g. pavasarī gūstekņi, strādādami Aknistes stacijas rajonā, redzējuši, ka blakus viņu darba vietai kādu māju ābeļdārzā čekisti nošāvuši jaunu māti ar mazu bērniņu rokās, jo viņas vīrs, kā vēlāk pastāstījis kāds vietējais, atradies Augšzemgales partizānos. Arī sieva lielāko tiesu dzīvojusi pie viņiem, taču, tuvojoties dzemdībām, ilgāk neuzdrošinājusies tur palikt un atgriezusies mājās. Apcietinātāji, kas liktenīgajā rītā ieradušies aizvest māju ilggadīgo kalpu pāri, pārsteiguši arī sen meklēto mežinieka sievu, un tūlīt uz vietas izrēķinājušies.

1948. g. vasarā Telšu tuvumā Lietuvā kādu rītu savā puķu dārzā atrasta saplēstām drēbēm gulam skaista 17 g. v. jaunava ar trīs ložu caurumiem krūtīs. Viņa nošauta par to, ka nav padevusies boļševiku policruka iegribām. Kaimiņi dienā nav drīkstējuši upurim tuvoties, bet vakarā piebraukusi smagā mašīna, un miliči aizveduši noslepkavoto apglabāt neatrodamā kapā.

Tā paša gada Ziemsvētkos Igaunijā, Hedemestes ciemā, netālu no Latvijas robežas, kādas zvejnieku meitenes istabā ielauzušies krievu miliči un pistoļu spalām situši meitenī tik ilgi, kamēr tā zaudējusi samaņu. Rītā gan viņa samaņu uz īsu brīdi atguvusi, taču, nesagaidījusi ārsta palīdzību, mirusi. Abi meitenes vecāki tūliņ pazuduši bez miņas.

Alberts Eglītis.

KRIEVI APŠĀVUŠI BERLĪNĒ LATVIEŠU KARAVĪRUS

Pirms pieciem gadiem, kad sabruka Berlīnes fronte, šajā sektorā cīnījās arī vairākas latviešu karavīru vienības. To lielākajai daļai izdevās nokļūt rietumu valstu gūstā, bet citiem bija jāsastopas ar krievu karaspēka mongoļu grupām.

Vācu kara gūsteknis V. R., kas pirms Ziemsvētkiem atgriezies no padomju gūsta, zina stāstīt, ka Berlīnes frontē esošās vācu karaspēka vienības krievi saņēmuši gūstā un novietojuši gūstekņu nometnēs Berlīnes tuvumā. Apm. 200 latviešu karavīru, kas bija iedalīti šajās vienībās, padomju armijas mongoļu grupas bez žēlastības nošāvušas. Vācu karavīru tālākais ceļš vedis uz Urālu apgabalu, kur pārciestas lielas grūtības. Šajā apgabalā latviešu gūstekņu nav bijis.

Gūsta pēdējā, 1949 gadā, vācu gūstekņi sūtīti veselības uzlabošanai uz Baltijas apgabaliem. V. R. nokļuvis Igaunijā pie Narvas, bet vēlāk Valkas apkārtnē. Robeža starp Igauniju un Latviju stipri apsargāta. Kā Narvas, tā arī Valkas apkārtnē privāto saimniecību vairs nav, bet atlikušās vienīgi dažas apmēram 1 ha lielas dārzsaimniecības. Vecie zemnieki izsūtīti uz Sibirijas apgabaliem jau 1948. g., bez tam Igaunijā Narvas apkārtnē vairs nav neviena igauņa, jaunāka par 55 g. Igauņi no šī apgabala izsūtīti, un viņu vietā novietoti mongoļi, kas bieži saucoties igauņu uzvārdos.

Valkas apkārtnē stāvoklis mazliet labāks, jo latvieši no šīs apkārtnes pilnīgi nav izsūtīti; tas noticis tikai ar vecsaimniekiem, jaunsaimniekiem un agrākās Latvijas atbildīgajiem, kā arī vācu laika darbiniekiem. Ir palikuši ar maziem izņēmumiem visi agrākie laukstrādnieki, graudnieki un dienas strādnieki, kas sadzīti kolhozos. Šie cilvēki esot mazrunīgi, un viņos vairs nevarot saskatīt agrāko latviešu viesmīlību.

Valkas apkārtnē galveno ceļu krustojumos un magistrālēs smagajos tankos pastāvīgi dežurē NKVD bruņotie posteņi. Ar šādu bruņotu tīklu boļševiku vara cer galīgi salauzt partizānu kustību, kas 1949. g. Valkas apkārtnē varasvīriem nodarījusi prāvus zaudējumus. Bijis gadījums, kad labi bruņoti partizāni uzbrukuši Valkas latviešu biedrības namam, kuŗā novietojusies kāda spēciga NKVD grupa. Čekistu rindās bijuši samērā lieli zaudējumi. Sacelta trauksme visā apkārtnē, un gala rezultātā prāva partizānu grupa saņemta gūstā. Sagūstītie publiski pakārti Valkā kādā laukumā Lapsukalna tuvumā, un viņu līķi tur atstāti apmēram nedēļu. Sekojušas arī privātiedzīvotāju apcietināšanas. Apcietināti galvenā kārtā bijušie namsaimnieki, daļu no tiem uz vietas likvidējot, bet daļu deportējot uz Krieviju. Mazākas deportācijas atkārtojušās vairākas reizes. Pag. gada beigās partizānu kustība Valkas apkārtnē apsīkusi, un vācu gūstekņu domā, ka tā tur galīgi likvidēta. Partizānu ietērps bijis īsi vācu armijas kažoki un baltas altādu cepures.

Vācu kara gūstekņu transports, kas pag. gada beigās virzījies pāri Latvijas un Lietuvas robežai, arī piedzīvojis spēcīgu partizānu uzbrukumu. Apšaudīšanās ilgusi vairāk nekā stundu. Stāvokli glābušas dežurējošās krievu tanku vienības, kas steigā salabojušas arī saspridzinātās sliedes.

J. Augšzemnieks.

Sarkanā roka...

(Turpinājums no 1. lpp.).

veica TASSa darbinieki, ko uzraudzīja NKVD.

Mūsu sarunas tēmats ar Semjonovu un Gaļu bija viņu darba kritika. Mans priekšnieks domāja, ka „kartotēkā" ir pārāk daudz kļūdu un nevajadzīgu sīkumu. Skopas bija arī ziņas par kaimiņvalstu — Polijas, Rumānijas, Igaunijas un Somijas pārstāvjiem. Šāda veida vērtējumam bija savs pamats, par ko es pārliecinājos, kad mani nosūtīja uz Baltijas valstīm. NKVD trūka viselementārāko ziņu par šo zemju pārstāvjiem Ženēvā, par viņu žurnālistiem Šveicē utt.

Semjonovs atzinās, ka kartotēka nav pilnīga, bet vainu viņš piedēvēja TASSam. Pēc Semjonova izteicieniem, viņa uzdevums aprobežojas tikai ar ziņu uzglabāšanu un nosūtīšanu uz Maskavu. „Jūs taču pats zināt, ka raksti nav mana stiprā puse," teica viņš, it kā atvainodamies. Isi pirms mūsu aizbraukšanas no Ženēvas (tas bija 1939. g. vasarā), mēs diplomātiskajā bagāžā saņēmām rīkojumu ar Molotova un Berijas parakstu. Mums tika uzdots radīt nelabvēlīgu noskaņojumu Somijā un tāpat trijās mazajās Baltijas valstīs. Steidzīgi bija jāpaziņo aģentiem, lai tie ar pirmo signālu no Maskavas varētu sākt iedarboties Tautu savienības sekretariāta sēdē. Tāpat vajadzēja attiecīgi ietekmēt ārzemju delegāciju locekļus Ženēvā un Šveices kreisos žurnālistus.

Instrukcijas, ko mēs saņēmām no Kremļa, neizpauda ne vārda par šīs jaunās misijas motīviem. Mēs tomēr loti drīz sapratām, ka Padomju savienības ziemeļrietumu robežu kaimiņi būs visu notikumu centrā.

Nāk. numurā lasiet: MINISTRI UN ČEKISTI KĻŪST PAR DIPLOMĀTISKIEM KURJERIEM

„Skaidrības šai lietā nekad nevar būt par daudz!"

PIEZĪMES PIE ANDREJA IKSENA UN „BĒRA" RAKSTIEM LATVIJAS 6. UN 11. JANVĀRA NUMUROS

A. Iksens savā rakstā „Vienkārša cilvēka domas par Ulmaņa laikiem", brīnās, ka „nevienam nav dūšas atklāti izteikt trimdas vairuma domas par Ulmaņa laikiem" un tad nu mēģina šo robu aizpildīt pats. Pēc manām domām, nevis ar mazdūšību jāizskaidro vairākuma klusēšana, bet tai par iemeslu ir īsti latviska spīts un rezignācija. Rezignācija un spīts saknojas tai aizbildniecībā, kuŗā mēs dzīvojam kopš 1934. g. Rezignācija „nav vērts" — nav vērts debatēt par mūziku ar kurlmēmo, par patiesiem apstākļiem ar cilvēkiem, kas vadās no jūtām un nevis saprāta; kas argumentu trūkumu aizplīvuro ar vārdiem „satversme jau nebija vis atcelta, bet pagaidām apturēta"; kas, pamatojoties uz obligāto apsveikumu statistiku, secina, ka „lielu lielais latviešu tautas vairākums bija par Ulmani"; kas domā, ka tauta un valsts ir viss, bet atsevišķa indivīda domām nav piegriežama vērība, un neatzīst, ka indivīdam ir savas neatņemamas tiesības; kas ar biezāku maizes riku un apģērbu par 40 latiem mierina par zudušo tiesību līdzrunāt par savas tēvzemes likteni; kas nesaprot, ka ir kardināla starpība starp vienu ģimeni, kas paklauta vienam saimniekam un valsti, kuŗā dzīvo simtstūkstoši cilvēku ar dažādām interesēm un izglītības līmeni; kas neatzīst, ka katram no mums, neatkarīgi no spējām, nopelniem, izglītības, bagātības un tālredzības, ir neatņemama tiesība līdzi runāt un kritizēt, vēlēt sev valdību, sākot ar biedrības priekšnieku un pagasta vecāko un beidzot ar valsts prezidentu; kas nesaprot, ka valstisks lēmums vienīgi tad kļūst neapstrīdams, ja aiz tā stāv vēlēšanās vai nobalsošanā konstatēts tautas vairākums.

1. „Lielu lielais vairums stāvēja aiz Ulmaņa". — Kas un kā konstatēja šo vairākumu? Kāpēc pats Ulmanis, ja viņš bija drošs par vairākumu, neizdarīja nobalsošanu?

2. Kāpēc Latvijā trūka pamatlikuma — visu likumu likuma un tai vietā vajadzēja runāt par „gara satversmi"?

3. Latvijā Ulmaņa laikos bija demokratija. — Vai var saukt par demokratisku tādu valsts iekārtu, kuŗā bija izskausts tautas gribas brīvs izpaudums, pat pagasta vecākā ievēlēšana? Nebija arī preses brīvības (laikrakstu Latvis noliedza, izmantojot par ieganstu nepareizi salikto kino reklāmu); nebija atļauta kritika, bet kur nav kritikas, tur ar laiku zūd arī paškritika, un tikai ar tās trūkumu var izskaidrot toreizējo politiķu izturēšanos arī tagad trimdā, sākot ar galvas pilsētas Rīgas lielvecākā R. Liepiņa pretošanos izdarīt reviziju viņam padotajā LSK, beidzot ar bij. augstākā sporta vaditāja trimdā famozo tituli. Un te nu mēs nonākam pie galvenā: Cik iauki bija dzīvot kādreiz Latvijā! Nekur, nekad mums tā neklāsies! Bet varēja būt vēl labāk, ja nebūtu pielaistas kļūdas. No šīm kļūdām mums jāmācas. Turpretim, no pirms un pēc 1934. g. politiķiem dzirdam tikai bijušo „viņu laiku" slavināšanu. Ja viņi atkal reiz tiks pie stūres (lai Dievs pasargā!), viss ies pa vecam. Neviens no viņiem nav atzinis sava laikmeta kļūdas: mēs dzirdam un lasam, cik jauki bija Ulmaņa laikos — cik slikti partijū laikos un cik liela apspiestība valdīja Ulmaņa laikos — cik labi bija partiju laikos. Šo nevēlēšanos atzīt kļūdas trimdinieki iztulko kā vēlēšanos turpināt toreizējo valdīšanas politiku. LCK un LNP darbībā var saskatīt lielu līdzību ar abu laikmetu — pirms un pēc 1934. g. — negatīvām parādībām. LCK nepublicē budžetu — „no publicēšanas mantos mūsu ienaidnieki;" LNP neatzīst vēlēšanu principu. Vai kādā nometnē ir izvests LCK lēmums, ka nevienā ģimenē nedrīkstētu būt 2 un vairāk strādājošo? Šāda nevērība pieņemto lēmumu iedzīvināšanā, augsti mācīto vīru novēlējums, „lai jums slikti klātos emigrācijā", viss tas izsauc vienkāršā, tautā spītu un pasivitāti. Daži, nevēlēdamies visu mūžu dzīvot aizbildniecībā, nopietni domā atmest visam latviskam ar roku — ja nav, nav kazai pienā!

Es (domāju, arī ievērojama trimdinieku daļa) būtu pateicīgs, ja visu, ko esmu teicis, atspēkotu, bet nevis ar teikumu, ka esmu slikts latvietis, vai nedzirdu senču asiņu balsi, bet godīgi un atklāti operējot ar faktiem. Skaidrības šai lietā nekad nevar būt par daudz!

Roberts Ozols, Hanavā

„Es braukšu atpakaļ uz Latviju"

Mans saviļņojums par rakstu „Vienkārša cilvēka domas par Ulmaņa laikiem" ir tik liels, ka nespēju to apslēpt, neizsacījis pateicību redakcijai, bet jo sevišķi raksta autoram Andrējam Iksenam.

Mēs nevaram noliegt K. Ulmaņa personības un viņa darba nozīmi. To darīt arī mēģina tikai akla skaudība par to cieņu, ko latviešu tauta šim savam tēvu zemes mīlestības apgarotajam dēlam ir parādījusi un gatava vēl parādīt.

Man prātā nāk pirmā finansu ministra, vēlākā senātora un L. Un. profesora, nelaikā K. Puriņa vārdi vācu okupācijas laikā, cik svarīgi vienai tautai vēsturisku pārgrozību laikā ir vīri, darītāji un izdarītāji. Stāvoklis Latvijās pirmajās dienās. Valdība bija pilnīgi bez līdzekļiem, bet ienaidnieks nedomā ar labu atstāt mūsu zemi. Kādā Ministru kabineta sēdē bijis paredzēts jautājums par ieroču un apbruņojuma sagādi armijai. Fin. ministrs K. Puriņš, kam nu vajadzējis nākt ar konkrētiem priekšlikumiem šajā lietā, pieliekot visas pūles, nevarējis atrast iespēju līdzekļu sagādei šīm vajadzībām. Nespēcīgs bijis zemnieks, trūcīgs vēl pilsētnieks, no kā gan to ņemt. To skaits, kas ticējuši valsts tapšanai, bijis pavisam niecīgs, valdības autoritāte pavisam maza — kas gan būtu maksājis nodokļus, ja arī tie būtu uzlikti. Neatradis izeju, Puriņš — vīrs, kas vēlāk 20 gadus mācīja jaunajai tautsaimnieku audzei finansu zinātni, t. i. kā tikt valstij pie ienākumiem, ar smagu sirdi aizgājis uz kabineta sēdi. Izrādījies, ka arī ministru prezidents K. Ulmanis par to domājis. Bet ne tikai domājis un atrisinājumu atradis, bet arī to jau reālizējis. K. Ulmanis varējis ziņot, ka ieročus saņemšot no angliem, iekīlājot linus — linus, kas toreiz nebijuši ne sēti, ne plūkti, tas ir — uz nākamās ražas rēķina. Šis gadījums liecina par cilvēka gara rosmes bagātību. To panākt tomēr varēja tikai tas, kas varēja iegūt uzticību. bet uzticību iegūst tikai tas, kas var radīt ticību saviem ideāliem un centieniem, kam pašam ticība savam darbam un cieta griba visu galā vest. Ne mazuma tādu gadījumu bijis, bet visur K. Ulmanis bijis klāt ar savu nesalaužamo ticību, uzņēmību un enerģiju, ar uzmundrinājumu pagurušajam, padomu nezinātājam, aicinot, darot, izdarot un tā iznesot valsts tapšanas dienu lielāko smagumu uz saviem pleciem.

Un viss viņa mūžs nebija nekas vairāk kā viena liela, dziļa ticība Latvijai un darbs savai tautai. Visiem tik pazīstamais, bet dažkārt arī pārprastais aicinājums — „Paliekat savā vietā, es palieku savā" nav nekas vairāk kā jauns šīs ticības apliecinājums, ticība, ka vēl ar aukstu prātu daudz kas vēl glābjams. To pašu ticību Latvijai pauž viņa vēstules rindas sirmajam Tautas balvas laureātam Endzeliņam, kad viņš ziņo, ka saņēmis sūtīto naudu un glabāšot to atpakaļ ceļam uz Latviju, noslēgdams savu vēstuli vārdiem: „Es braukšu, es braukšu atpakaļ uz Latviju, vai nē?" (Citēts pēc atmiņas.)

Kaut katru no mums pavadītu K. Ulmaņa ticības spēks Latvijai, tad trimdas ceļš būtu vieglāks, īsāks un droši vestu mūs atpakaļ uz brivajām tēvu sētām.

Vēlreiz mana sirsnīgākā pateicība Jums un lūdzu to neatteikt nodot arī A. Iksena kungam. Ja aizteces jušos trimdas gados vispār kaut ko par paveiktu varam uzskatīt, tad ticat, ka cīņā par savas tautas brīvības ideāliem būtu daudz tālāk tikuši, ja būtu glabājuši vienības spēku, cienījuši savas tautas labākos dēlus, mācījušies no viņu darba pagājušo gadu. rosmos un vienmēr paturējuši savu acu priekšā kopējo centienu mērķi — Latvijas brīvību.

Adrians Ozoliņš, Frankfurtē

TĒ

Pāvils Kļāns

Somi saka nē

Prof. P. Mincs Latvijas unive
tātē, runājot par nozieguma
diem, stāstīja studentiem piem
par bagātu vīru, kas savas vasa
cas logā vientuļā salā izkāris g
segu vēdināšanai. Tā nokarājās
pašam ūdenim, un kāds slīcēja
dējiem spēkiem tver pēc tās.
sega ir dārga un bagātais viņa iev
to atpakaļ savos apartamentos...

„Tas ir noziegums, tas ir no
gums, sauca toreiz visa auditor
vai 1939. gada ziemas karu ar Pa
domju savienību vai otru pasaules
karu, kuŗā vācu karaspēka vienības
cinījās kopā ar somiem pret to pašu
lenaidnieku somu territorijā. Un
pašreiz — nē, nepārprotami uzbru
kumi Somijai sakarā ar Pāsikivi ie
vēlēšanu. Bet neviena kredīta Pa
domju savienībai, nekādu Latvijā
investētu kapitālu, nekādas cenša
nās pēc tik „korrektām" attiecībām,
kuŗām būtu jāpievieno arī 300 izdo
damo. Tādu vienkārši nav, un tos
dažus, kas varbūt tomēr ir, tos
meklē...

Ne visai turīgais somu ezeru zvej
nieks, ka izkāris pa savas būdas
logu tiklu žāvēšanai, jau piekļerties
tur slīcējam, nebīdamies, ka nelai
migā nāves bailu sažņaugtie pirksti
varētu saplēst šo rīku, bez kā viņš
pats draudētu noklūt badā un, kas
zina, — varbūt arī dzīvības bries
mās.

Bet viņa sirdsapziņa Dieva un cil
vēku priekšā paliks tīra un viņa
tautai nekad nebūs jākaunās. Nebūs
jākaunas par savu korrektību un
neitrālitāti.

Šarkanā roka...

(Turpinājums no 1. lpp.).

veica TASSa darbinieki, ko uzraudzīja NKVD.

Mūsu sarunas tēmats ar Semjonovu un Gaļu bija viņu darba kritika. Mans priekšnieks domāja, ka „kartotēkā" ir pārāk daudz kļūdu un nevajadzīgu sīkumu. Skopas bija arī ziņas par kaiminvalstu — Polijas, Rumānijas, Igaunijas un Somijas pārstāvjiem. Šāda veida vērtējumam bija savs pamats, par ko es pārliecinājos, kad mani nosūtīja uz Baltijas valstīm. NKVD trūka viselementārāko ziņu par šo zemju pārstāvjiem Ženēvā, par viņu žurnālistiem Šveicē utt.

Semjonovs atzinās, ka kartotēka nav pilnīga, bet vainu viņš piedēvēja TASSam. Pēc Semjonova izteicieniem, viņa uzdevums aprobežojas tikai ar ziņu uzglabāšanu un nosūtīšanu uz Maskavu. „Jūs taču pats zināt, ka raksti nav mana stiprā puse," teica viņš, it kā atvainodamies. Isi pirms mūsu aizbraukšanas no Ženēvas (tas bija 1939. g. vasarā), mēs diplomātiskajā bagāžā saņēmām rīkojumu ar Molotova un Berijas parakstu. Mums tika uzdots radīt nelabvēlīgu noskaņojumu Somijā un tāpat trijās mazajās Baltijas valstīs. Steidzīgi bija jāpaziņo aģentiem, lai tie ar pirmo signālu no Maskavas varētu sākt iedarboties Tautu savienības sekretariāta sēdē. Tāpat vajadzēja attiecīgi ietekmēt ārzemju delegāciju locekļus Ženēvā un Šveices krejsos žurnālistus.

Instrukcijas, ko mēs saņēmām no Kremļa, neizpauda ne vārda par šīs jaunās misijas motīviem. Mēs tomēr ļoti drīz sapratām, ka Padomju savienības ziemeļrietumu robežu kaimiņi būs visu notikumu centrā.

Nāk. numurā lasiet: MINISTRI UN ČEKISTI KĻŪST PAR DIPLOMĀTISKIEM KURJĒRIEM

būt par daudz!"

. UN 11. JANVĀRA NUMUROS

nometnē ir izvests LCK lēmums, ka nevienā ģimenē nedrīkstētu būt 2 un vairāk strādājošo? Šāda nevērība piejemto lēmumu iedzīvināšanā, augsti mācīto vīru novēlējums, „lai jums slikti klātos emigrācijā", viss tas izsauc vienkāršā tautā spītu un pasivitāti. Daži, nevēlēdamies visu mūžu dzīvot aizbildnieciņā, nopietni domā atmest visam latviskam ar roku — ja nav, nav kazai plena!

Es (domāju, arī ievērojama trimdinieku daļa) būtu pateicīgs, ja visu, ko esmu teicis, atspēkotu, bet nevis ar teikumu, ka esmu slikts latvietis, vai nedzirdu senču asiņu balsi, bet godīgi un atklāti operējot ar faktiem. Skaidrības šai lietā nekad nevar būt par daudz!

Roberts Ozols, Hanavā

ākaļ uz Latviju"

panākt tomēr varēja tikai tas, kas varēja iegūt uzticību. bet uzticību iegūst tikai tas, kas var radīt ticību saviem ideāliem un centieniem, kam pašam ticība savam darbam un cieta griba visu galā vest. Ne mazuma tādu gadījumu bijis, bet visur K. Ulmanis bijis klāt ar savu nesalaužamo ticību, uzņēmību un enerģiju, ar uzmundrinājumu pagurušajam, padomu nezinātājam, aicinot, darot, izdarot un tā iznesot valsts tapšanas dienu lielāko smagumu uz saviem pleciem.

Un viss viņa mūžs nebija nekas vairāk kā viena liela, dziļa ticība Latvijai un darbs savai tautai. Visiem tik pazīstamais, bet dažkārt arī pārprastais aicinājums — „Paliekat savā vietā, es palieku savā" nav nekas vairāk kā jauns šīs ticības apliecinājums, ticība, ka vēl ar aukstu prātu daudz kas vēl glābjams. To pašu ticību Latvijai pauž viņa vēstules rindas sirmajam Tautas balvas laureātam Endzeliņam, kad viņš ziņo, ka saņēmis sūtīto naudu un glabāšot to atpakaļ ceļam uz Latviju, noslēgdams savu vēstuli vārdiem: „Es braukšu, es braukšu atpakaļ uz Latviju, vai nē?" (Citēts pēc atmiņas.)

Kaut katru no mums pavadītu K. Ulmaņa ticības spēks Latvijai, tad trimdas ceļš būtu vieglāks, īsāks un droši vestu mūs atpakaļ uz brīvajām tēvu sētām.

Vēlreiz mana sirsnīgākā pateicība Jums un lūdzu to neatteikt nodot arī A. Iksena kungam. Ja aiztecējušos trimdas gados vispār kaut ko par paveiktu varam uzskatīt, tad tieāt, ka cīņā par savas tautas brīvības ideāliem būtu daudz tālāk tikuši, ja būtu glabājuši vienības spēku, cienījuši savas tautas labākos dēļus, mācījušies no viņu darba pagājušo gadu. posmos un vienmēr paturējuši savu acu priekšā kopējo centienu mērķi — Latvijas brīvību.

Adrians Ozoliņš, Frankfurtē

TĒVZEMEI UN BRĪVĪBAI

Pāvils Klāns

Somi saka nē

Prof. P. Mincs Latvijas universitātē, runājot par nozieguma veidiem, stāstīja studentiem piemēru par bagātu vīru, kas savas vasarnīcas logā vientuļā salā izkāris grīdsegu vēdināšanai. Tā nokarājās līdz pašam ūdenim, un kāds slīcējs pēdējiem spēkiem tver pēc tās. Bet sega ir dārga un bagātais vīrs ievelk to atpakaļ savos apartamentos...

„Tas ir noziegums, tas ir noziegums," sauca toreiz visa auditorija. Varbūt jauno studentu vidū bija arī kāds, kas vēlāk kļuva karavīrs un pēc Vācijas kapitulācijas nonāca Zviedrijā

Varbūt tā bija. Katrā ziņā viņš devās uz Zviedriju. Un tur iepazina vaigu vaigā kādu bagātu vīru, kas dārgo segu neievilka. Bet ar pārdomātas rīcības nežēlību atlauza slīcēja pirkstus no segas, kurā viņš krampjaini bija ieķēries. Un 1946. gada 25. janvārī novirmoja Botnijas jūras līča ūdeņi pār slīcēja galvu. Mirušo dvēseļu kuģis „Beloostrov" uzņēma tā laicīgās atliekas.

Kādi toreiz bija apstākļi? Karš tikko beidzies un Pad. savienība apvienoto nāciju pulkā. Un bez tam — vai Zviedrijai nepalika kādi investēti kapitāli Latvijā, par kuriem tā turēja rūpi? Varbūt Ķegumā, kas nu bija Pad. savienības rokās? Un vai Zviedrija vispār toreiz nebija sastingusi tādā kā reveransā pret Pad. savienību, kas taisni toreiz saņēma vienu miljardu zviedru kronu aizdevumu? Aizdevumu, no kura Pad. savienība līdz šim, tātad četru gadu laikā, izlietojusi pasūtījumiem tikai 400 miljonus kronu? — Katrā ziņā šie apstākļi būs tie, kas Zviedrijas ministru prezidentam Erlandam uz jautājumu: „Kādas ir Zviedrijas attieksmes ar Padomju savienību?" — kādā intervijā lāva atbildēt: „Korrektas." Tik korrektas, cik tās vien var būt, ja aizdevumam pievieno arī 146 baltiešus...

Bet Erlanders, tālāk jautāts, arī piebildis: „Protams, zviedri visai intensīvi sajūt savas saites ar Somiju un dara to apzināti. Taču neitrālitāte pasargājusi Zviedriju no diviem kariem. Ikvienas nācijas politikai vispirms jārespektē pašai savas intereses. Un taisni maza tauta (zviedri) nedrīkst ieņemt kādas noteiktas pozicijas tikai tādēļ vien, ka tas nāktu kādai citai zemei par labu."

Taču bez politiskajām interesēm pastāv arī kādas objektīvas normas, kuras nebūt neliek ik reizi respektēt veselas tautas; dažreiz šo normu pildīšanai pietiek ar atsevišķiem cilvēkiem. Ir sagadījies, ka taisni tagad, ap to pašu laiku, kad pirms 4 gadiem zviedri izdeva baltiešus Padomju savienībai, tā iesniegusi pieprasījumu arī Somijai izdot 300 cilvēku. Somu atbilde uz šo pieprasījumu lasāma mūsu laikraksta citā lappusē. Tā ir tik dīvaina, ka mūsu uztverē, īpaši pēc pieredzes ar Zviedrijas izdotajiem baltiešiem, tā vairs neliekas apzīmējama par apbrīnojamu vai drosmīgu—tas ir daudz kas vairāk. Somu atbildes notas pēdējās rindkopās izteikts tas, ko zviedri kautrējās mutē ņemt: humānitāte. Goda prāts. Tīra sirdsapziņa. Cieņa pret cilvēka augstākajām un reizē elementārākajām tiesībām.

Kādi ir apstākļi, kuros šis lēmums radies? — Atcerēsimies kaut vai 1939. gada ziemas karu ar Padomju savienību vai otru pasaules karu, kurā vācu karaspēka vienības cīnījās kopā ar somiem pret to pašu ienaidnieku somu territorijā. Un pašreiz — asi, nepārprotami uzbrukumi Somijai sakarā ar Pāsikivi ievēlēšanu. Bet neviena kredita Padomju savienībai, nekādu Latvijā investētu kapitālu, nekādas cenšanās pēc tik „korrektām" attiecībām, kurām būtu jāpievieno arī 300 izdodamo. Tādu vienkārši nav, un tos dažus, kas varbūt tomēr ir, tos meklē...

Ne visai turīgais somu ezeru zvejnieks, ka izkāris pa savas būdas logu tīklu žāvēšanai, ļau piekerties tur slīcējam, nebīdamies, ka nelaimīgā nāves baiļu sažņaugtie pirksti varētu saplēst šo rīku, bez kā viņš pats draudētu noklūt badā un, kas zina, — varbūt arī dzīvības briesmās.

Bet viņa sirdsapziņa Dieva un cilvēku priekšā paliks tīra un viņa tautai nekad nebūs jākaunās Nebūs jākaunas par savu korrektību un neitrālitāti.

Elga Kore

BEZ SAULES

Ir labi, ja tev ir logs. Lai cik vientuļš un nabags tu esi, logs tev rāda, ka dzīve nav apstājusies tur, kur tu to esi atstājis.

Arī man ir logs, un viņa gaišā acs man ir laba. Novakarēs šī acs iemirdzina manā kaktā maigu rožlapiņu. Tas ir vārais saules taurenītis, kas mirkli pielīp manai izdēdējušai plaukstai. Siltā stariņa pieskāriens sakuļ manus gurdos asins strautus un dzīvības kvēle laužas stingumā, kas savažojis mani jau dažu gadu. Arī viscietāko ledus garozu salauž saule.

Pirmās attopas manas acis. Tās grib atkal redzēt un baudīt zemes un debesu skaistumu, kas šobrīd tik izšķērdīgi krāšņs. Karali Ziedoni pasaule saņem bez ienaida un bez skaudības. Kastaņas vipņus ielas pacēlušas savas smāržīgās sveces; koku lapotne gandrīz aizsedz neglīto pagalmu, kur lielās kaudzēs trūd atkritumi un sakrīt lūžņi.

Diendienā ap šīm kaudzēm plēšas suņi, meklēdami ēsmu. Es pazīstu tos visus. Lūk, mazais netīrais pūdelis, kas kādreiz varbūt bijis savas kundzes klēpja luteklītis, zilu saitīti ap kaklu. Viņa zobi atņirdzas kā ļaunā izsmieklā, kad tuvojas dzeltenais kvekšelis. Asti ierāvis, klibs, sānis vilkdamies, tas lūko tuvoties kaudzei, kas kairina viņa nāsis.

Taču, kad parādās lielais rētējs melnu pinkainu spalvu un pr aiž savu dobjo rēcienu, mazākie metas projām bez pretošanās. Lielais vandās viens pats pa lūžņām, spārdīdams skārda un stikla gabalus, kas nejauki žvankst. Pa brīžam kāds šunelis pabāž purnu sētas vabu starpā, bet, padzirdējis lielā suņa resno balsi, tūlīt atkāpjas. Kā valdnieks rīkojas pinkainais te vienas, te otras kaudzes galā. Reizu reizēm tas pacel galvu, brīdinātāju skatienu laizdams apkārt. Taču katrai valdonībai reiz pienāk gals.

No šķūņeļa pagalma stūrī iznāk vīrs cirvi rokā. Viņš iet gorīdamies, stīvi pievilkdams kreiso kāju. Es saprotu, abas nav viņa paša kājas, viņš kustas bez kruķa un nav vēl lāgā iepratīes rīkoties ar mākslīgo locekli.

Nelāga mākonis aizsedz manu saules vanadziņu. Mans kakts satumst, un tumša smeldze sāk ēsties man sirdī. Varbūt tas ir kauns par to, ka man ir abas manas kājas. Bet tad es pamanu, ka vīram viena svārku piedurkne nokarājas tukša gar sāniem. Šai brīdī mākonis atvelkas, un gaišais saules putns nolaižas atkal uz manām rokām, jo tās arī man ir abas.

Bet vīrs tur pagalmā ir uzsācis karu ar suņiem. Griezīgi iesvilpies viņš pacel savu cirvi. draudēdams un nejauki kliegdams.

Mazie šuneļi pie žoga tūlīt aizmūk, bet lielais atvāž zobus. Visās četrās stingri atspēries, viņš rūc, un viņa melnās pinkas saslienas kā vētrā koku zari.

„Nu, tu man!" kliedz vienrocis, „vai iesi nost, nelieti, nešķīstais, tu!"

Bet suns ir nedomā bēgt, viņš nojauš sava uzbrucēja nevarību, kaut arī tas ir cilvēks.

Pēkšņi vienrocis pacel roku ar cirvi —

„Bestija, es tev rādīšu," viņš kliedz, un cirvis lido pa gaisu. Es novēršos. Es negribu redzēt, kā asais rīks iešķelsies suņa miesā.

Bet esmu maldījies. Kad es atkal pievēršu acis pagalmam, suņa vairs kaudzes galā nav. Cilvēks ar vienu roku un vienu kāju stāv pagalma vidū un smaida. Cirvis ir iekritis lūžņos, es tā nevaru saredzēt, un tas ir labi.

Kad koki salapos vēl biezāk, tie aizsegs pagalmu pilnīgi, es nomierinu sevi. Jo manas acis nule atvērušās pasaules skaistumam, es negribu redzēt neglīto un kroplo.

Taču vīrs ar cirvi man neiziet no prāta. Kādā novakarē es redzu viņu iznākam uz ielas. Šoreiz viņam ir kruķis padusē un viņa stājā var nomanīt bijušo karavīru. Kādu brīdi viņš stāv pie sētas kā gaidīdams kādu, jo viņa galva pagriežas gan pa labi, gan pa kreisi. Un patiesi, tur jau nāk viņa — meitene plīvojošiem matiem, steidzīgu gaitu. Viņi sarokojas, un es dzirdu, kā viņa smejas. Ir labi, es jaušu, ir labi, ka pasaulē ir tādas meitenes. Es atveru logu. Man gribas dzirdēt laipnos vārdus, ko viņa saka. Tādi vārdi padara dienu siltu arī bez saules, un es salstu jau kuro gadu.

„Tu, lācīt," meitene saka, plecus pagrozīdama, „šovakar es eju dejot," un viņa patrallina melodiju.

„Tā, dejot? Un tu iesi ar mani?"

„Ar tevi! Tu joko, mans mīļais. Man ir noruna ar Džimu. Viņš ir jauks zēns."

„Ar Džimu? Ar to? Vai tu arī zini..."

„Nekā es nezinu," meitene smejas, „kas man jāzina? Bet viņam ir abas kājas."

„Kājas? Bet vai viņam ir kaut kas arī še?" vienrocis piespiež roku sirdij, kruķis viņam izslīd no paduses. Meitene grib noliekties pēc tā.

„Lai stāv!" vīrs īgni saka. „Lūžņi, sapuvuši praulī viņam ir krūtis, ne vīra sirds, vai dzirdi? Plēsoņas suņi ir labāki par viņu."

„Kas man daļas. Un kāpēc tu kliedz? Džims tavus locekļus nav norāvis; viņam ir bijusi laime, tev nē."

Meitene pagriežas. Vai tiešām viņa aizies?

Jā, viņa atsviež matus pār plecu, viņa laikam smaida, jo viņas balss ir tik maiga, kad tā saka:

„Tāda ir dzīve, Paul, tāda tā ir. Dzīvo vesels," un viņa pazūd aiz šķērsielas stūra.

Vīrs pie žoga stāv nekustīgs, kruķis guļ pie viņa kājām, viņš nepacel to. Varbūt viņš nevar to pacelt? Varbūt gan, es domāju, vai lai es nokāpju lejā pie viņa?

Bet tad es atkal redzu kādu nākam. Un atkal tā ir meitene. Šo es esmu jau vairākkārt redzējis pajem garām.

Viņai mugurā ir allaž tas pats lindraciņš, un kājās noškiebtas kurpes. Viņa iet lēni, un viņas lielās un itin kā iztrūkušās acis šķiet kaut ko meklējam. Varbūt tā ir pagājība, kuŗā tā skatās, šodienai pagriezusi muguru. Jo viss, kas bijis, atmiņā zvilo mirdzošs, un kaut tas bijis tikai spoži noberzts strauta oliītis.

Vīrs pie žoga nepacel skata uz nācēju.

Bet meitenes soļi pēkšņi sadurstas. Viņa ir ieraudzījusi zemē balto kruķi un viņa noliecas pēc tā.

„Nost," iekliedzas vīrs, un viņa vienīgā dūre draudīgi paceļas gaisā, „nost, es saku, jūs visi esat suņi, suņi, suņi!"

Un atņēmies viņš spļauj, jā, viņš iespļauj pārbiedētās meitenes sejā.

Es aizcērtu logu. Šodien saules vairs nebūs.

Vilis Lesiņš

NEAIZEI

Kaut svešumā tev medu lūpās lej —
No savas tautas projām nealzej!
Kad Māte sauks uz sagruvušo būdu,
Kur zeme plīna tavu brāļu trūdu,
Lai spārnots tad pie Viņas trauktu mājās
Un dzīvi aprakto no jauna celtu kājās —
Tev jābūt tam, ko saka sirds, ne — prāts,
Tev jāpaliek, kāds esi dzemdināts.
No savas tautas projām nealzej,
Kaut svešie nīst vai smej!

Prof. L. Bērziņš

Latviešu valoda senajā Kurzemē

Dr. J. Sanders nesen Latvijā cēla gaismā interesantu, lasītājiem varbūt negaidītu faktu, ka kapa uzraksts pēdējam Kurzemes hercogam bijis latviešu valodā. Tiešām, latviešu valodu te nevarēja gaidīt, ja ne citu iemeslu dēļ, tad jau tādēļ vien, ka Sagana atrodas ārpus Latvijas, Silēzijā, un te taču drīzāk varēja gaidīt poļu vai vācu valodu, īpaši pēdējo. Bet jāspriež, ka hercoga dzimtai latviešu valoda ir bijusi tuva, tā sakot sirdslieta.

Šādu uzskatu apstiprina arī kāds cits atgadījums, kuŗu apliecina mūsu literātūras vēsture. Proti, kad Bīronu nams Kurzemes troni sen pametis un ģimenes galva aizgājis mūžīgā dusā — Grobiņas prāvests Launics, latviešiem kādu ētiski reliģisku rakstu krājumu sniegdams, to novēl hercoga atraitnei — „zemes mātei". Literātūras te, protams, nav pie rokas, kālab dedikācijas vārdus nevar pilnīgi atstāstīt, bet atceros, ka autors „zemes mātei" savu darbu dedicē aiz tā iemesla, ka viņa šo valodu prot un labprāt lieto. Bet ja tas tā ir bijis vēl vēlākos gados, tad nav ko brīnities, ka arī pie Kurzemes galma uz latviešu valodu būs raudzījušies ne bez cieņības. Domāsim arī kaut jel par ierakstiem ērģeļu korī Annas baznīcā Jelgavā, kas dod atzinību latviešu amata prasmei. Nav bez nozīmes arī tāda parādība, ka Kurzemes muižnieku namos bērni papriekšu ielauzījās latviešu valodā un tad tikai mācījās runāt vāciski. Nav man zināms, ka arī Vidzemē būtu pastāvējusi tāda ieraša. Bet Kurzemē tādu piekopa līdz 1905. g. revolūcijai. Tā bija „zemes valoda" — Landessprache. Ne jau velti arī Kuronijas ģērboņi ieskanas latviešu valoda. Pēc 1905. g. gan dižciltīgie vācieši cenšas iziet no latviešu sakariem, biedrojas ar agrāk nicinātiem mazvāciešiem un izraksta uz Kurzemi pat iekšķrievijas kolonistus. Tā tas tomēr ne vienmēr ir bijis, un pats galms ir devis liecību, ka latvietim un viņa valodai Kurzemē ir sava vieta.

Bet atgriežoties pie Saganas, jāpiemin, ka līdz ar hercogu uz turieni būs pārcēlusies viņa saime, un ka pie šīs saimes ir piederējušas arī latviešu tautības personas. Pirmajā pasaules karā Saganā bija nonācis kā gūsteknis kāds mans tuvs radinieks. Neko nezinādams par Bīronu nama vēsturi, viņš bija nobrīnījies, tur konstatēdams vācu publikā latviešu ģimenes vārdus. Tie varēja Saganā ienākt ar Bīronu galmu; tātad baudīja hercoga uzticību un cieņu.

Vēstule nēģeru rakstniekam

Priekš četriem gadiem, gūstā atrodoties, mazā gūstekņu informācijas lapiņā aicināju kādu nēģeru rakstnieku publicēt grāmatu par verdzību Pad. savienībā. Protams, bija maz ticams, ka kādam nēģeru rakstniekam pasaules otrā pusē pati laime ieliks klēpī „Bultas" numuru ar tulkojumu angļu valodā. Pēc četriem gadiem mēģinājumu atkārtoju, šoreiz ar plaša laikraksta palīdzību.

Tā tad es aicinu kādu nēģeru rakstnieku ASV, varbūt ievērojamo vēsturnieku Roju Atliju (Roi Ottley), vai arī rakstniekus Ričardu Raitu (Richard Wright) vai Frenku Jerbiju (Frank Yerby) publicēt ASV apcerējumu par apstākļiem, kādos Pad. Savienībā visnoziedzīgākā kārtā nobendē cilvēka garu un miesu; par verdzību, kuŗas postā tuklojas komūnisms; par vaidiem, asarām un lāstiem, kas ik brīdi atskan no miljonu cilvēku mutēm pret noziedzniekiem. Uzrakstiet, cienījamais rakstniek, šādu apcerējumu, un tā būtu taisnīgākā dāvana visu laiku lielākam brīvības apspiedējam Staļinam, 71. mūža gadā ieejot.

Kādēļ griežos taisni pie Jums, nēģeru rakstniek? Tādēļ, ka tie nepilnie 300 gadi, ko nēģeri ASV pavadījuši nebrīvībā, ir izveidojuši viņos verdzības un apspiestības pretiniekus, ļāvuši plaši salapot tam kokam, kas mūžīgi alkst pēc brīvības un taisnības ūdens; tādēļ, ka tagad ASV nēģeri ir nevien brīvi, bet arī garīgi un materiāli bagāti ļaudis: viņiem ir 50.000 akadēmiski izglītoto (veseli 12 nēģeru zinātnieki piedalījušies atombumbas izveidošanā!), viņiem ir ievērojami politiķi, zinātnieki un mākslinieki: Adams Povels, Dr. Rolfs Benčs, viens no lielākiem šī gadu simteņa filozofiem Dr. W. E. Dibua, tiesnesis Irvins Molisons, Dr. W. Hintons, pasaulē pazīstamā Marione Andersene, Rolands Heizs, Mjuriels Rēns, un viņiem netrūkst skanošā zelta: otrā pasaules kara laikā, kad latvju tautu pārklāja Maskavas verdzības tumsa, 14 miljoni ASV nēģeru nopelnīja vairāk nekā desmit miljardu (!) dolaru. Nēģeriem taču tagad ir vesela virkne miljonāru (Viljems Mekdonalds, Čarls Sponldings, Edijs Endersens, A. Ostins, Bills un Džons Siveli uc.) Nēģeri ASV ir augoša un plaukstoša īpatnēji nacionāla grupa, kas trīs gadu simteņos ir kļuvusi amerikāniska valodā, kultūrā, reliģijā un sociāli politiskā dzīvē un principā noraida katru apspiešanu.

Taisni pirms simts gadiem neaizmirstamā Herriete Bičer-Stou (Beecher-Stowe), publicēja savu ievērojamo darbu „The May-Flowers", un 1850. g. sākumā pasaules galmsu ieraudzīja „Krusttēva Toma būdas" fragmenti, darbs, kas dziļi iespiedies katra kristieša un eiropieša atmiņā. Vai arī šie skaitļi nevar pamudināt Jūs, tālais draugs, Herrietes Bičer-Stou pieminai veltīt darbu, kas ar tādu pat dedzību un atklātību vērstos pret pasaules lielāko ļaunumu — cilvēka nospiešanu dzīvnieciskā līmenī — ar kādu autore tik vientuļi un drosmīgi nostājās visas ASV tautas priekšā. Man, cilvēkam, kas nepieder pie „ebony" („melnkoka") — ir relatīvas tiesības uz šādu pretenziju nevien Bičer-Stou cēlo ideju vārdā, bet arī tādēļ ka vēl cits baltais cilvēks — angļu valstsvīrs Mekdonalds šī gadu simteņa sākumā ar savu neatlaidību un sirds dedzību panāca kādas citas — dzeltenās rāses verdzības izbeigšanu Dienvidāfrikā.

Lūk, tie ir iemesli, kas devuši man spēku brīdī, kad nesen vēl brīvā un čaklā latvju tauta smok verdzības važās, — aicināt Jūs pateikt kūtrajai pasaulei to, ko viņa nedrīkst nezināt. Sadzirdiet šo manu aicinājumu, paklausiet tam, ļaujiet iedegties savai sirdij tādā pat brīvības un taisnības mīlestībā, kādā dega Herrietes Bičer-Stou un Abrama Linkolna sirdis. Jūs runāsiet kā „melnkoks", kā šķīstīšanās ugunīm paaudzēs cauri gājušais, uz tiem, kas tagad jau aizmirsuši, par ko cīnījās Vašingtons, Hamiltons, Džefersons, Monteskjē, Russo un miljoni, kas miruši ar brīvības vārdu uz lūpām. Jūs atgādināsit daudziem cienījamiem džentlmeņiem, ka vārdiem brīvība un taisnība, ko oficiālos banketos mēdz izrunāt svinīgi trīcošā balsī pēc trešās šampanieša glāzes, ir arī dziļāka nozīme.

Jūs taču esat lasījis „Uncle Toms Cabin?" Protams. Jūs, droši vien, arī atceraties, kā krusttēvs Toms savās smagās ciešanās meklēja un atrada stiprinājumu bībelē. Vai jūs zināt, ka nevienam vergam Pad. savienībā bībeles nav, jo katra niecīgākā papīra lapa atņemta jau pirmajā kratīšanā? — Jūs atceraties, kā Emeline ar Kassiju bēga no plantācijas uz čūsku purvu un kā viņas ķēra suņiem? Bet tur, komūnisma mūžīgās klusēšanas valstī, bezgalīgā sniegā un ledū, nav kur mukt: verga atlikušās skrandas nesargā pret nāvējošo salu. Un tad Jums nāk atmiņā, ka nelaimīgos melnos cilvēkus plantācijās taču varēja izpirkt par 1000 dolariem gabalā. Pad. savienībā tas nav iespējams: valstij tur nav kontrahenta, jo, nododot vergu kādam kombinātam, kolhozam vai artelim, vergs tomēr ir un aliek... valsts īpašums. Beidzot — Jūs taču nebūsit aizmirsuši krusttēva Toma

(Turpinājums 6. lpp.)

Krišjāņa Barona trimdas fonds

Anglijā nodibinājusies latviešu trimdinieku biedrība Krišjāņa Barona trimdas fonds. Tās galvenie mērķi — latviskā gara saglabāšana un izglītības veicināšana trimdiniekiem vidū kā arī seno tradiciju atdzīvināšana. Biedrība cīnīsies par garīgās Latvijas uzturēšanu un tālāk veidošanu, ticībā, ka šī cīņa īstenosies Latvijas zemes un valsts atgūšanā. Tās darbība izpaudīsies dažādu klātienes un neklātienes kursu rīkošanā, neklātienes studiju Tautas Augstskolas noorganizēšanā, skolu un studiju noorganizēšanā; godalgu, prēmiju un stipendiju piešķiršanā mākslā, latviešu grāmatu izplatīšanā, bibliotēku dibināšanā seno tradiciju veicināšanā uc.

Līdzekļus biedri cer sagādāt, apliekot sevi ar augstām kārtējām biedru maksām. Kam nav iespējams vienam biedru maksu samaksāt, tie var dibināt biedru kopas ar trīs un vairāk dalībniekiem, kas maksā vienu biedru maksu. Biedrības atbalstītāji ir talcinieki, kas nemaksā nekā, bet piedalās ar savu darbību. Biedrības pārvaldes amati — bez atalgojuma. Pārvalde ievēlama neklātienes veidā balsojot, tās birojs atradīsies Londonā. Atsevišķās zemēs darbosies biedrības pārstāvji un pilnvarnieki. Pirmā pārstāvniecība jau noorganizēta Austrālijā.

Biedrības dibinātāji komplektējas no latviešu strādājošiem Lielbritānijā — ogļračiem, laukstrādniekiem, hosteļu un hospitāļu apkalpotājiem, tekstilniekiem uc. Dibinātāji cer, ka viņu pasākto darbu atbalstīs arī latviešu gara darbinieki, zinātnieki, mākslinieki, žurnālisti, grāmatu izdevēji, arī tirgotāji, rūpnieki uc., un sagaida atbalstu no ikviena latvieša, kas biedrības mērķus atrod par pietiekami svarīgiem.

Biedrības saīsināts nosaukums un adrese: Kr. Barona Fonds — 55, Hans Road, London, S. W. 3.

Pāvils Gruzna

PIEMINEKĻI

Altendorfas 365 veco ļaužu nometnē kā vientuļš trimdas kultūras dzīves reprezentants stāv dažas tonnas smagais betona monuments, kurā iemūžināts trimdinieku pāris: vecītis ar pīpīti — klausītājs un večiņa, kas lasa varbūt Olģerta Liepiņa grāmatiņu Piemineklis. Abi vecīši sēž Māras paceltās svētītājas rokas aizvēnī. Šis, pēc idejas aizgrābjošais cirtums, ir Baltijas trimdinieces tēlnieces Vēberes darbs.

Iedami ik dienas garām šiem tēliem, altendorfieši sev jautā: kam tas paliks pēc 30. jūnija 1950. gadā, kad šis azīļa ciematiņš likvidēsies? Vai to betona vecīšu pāri arī vedīs kaut kur līdzi izvietojamo D. P. vairākumam? Jeb atstās te, un to nejauši apgāzīs kāds garāmbraucošs smagais auto, un tad vairs nebūs, kas to no viršiem un smiltīm paceļ? Te taču nav pieminekļu valdes. Nevarēs arī autore to aiznest uz saviem vārgiem kamiešiem. Un tad kļūst tā skumji mūsu trimdinieku sirdīs.

Jā, kur vispār paliek pieminekļi — tie, kuŗu pēkšņi vairs nav? Daudzi no mums ir liecinieki tam, kā 1916. gadā nozuda no Brīvības bulvāŗa Rīgā simts tonnu smagais, bronzā lietais krievu cars Pēteris Lielais ar visu zirgu. Tas pats Pēteris, kas ziemeļu karā izkāva Vidzemē gandrīz visu mūsu tautu. Pieminekli, beidzamajam caram pavēlot, bija deportējuši uz Pēterpili. To veicis ģenerālis Saļubovskis ar zaldātu rotu un 36 zirgiem naktī, starmešu spožā gaismā. Bet tvaikoni ar bronzas jātnieku torpedēja vācu zemūdene pie Vormsas salas, un Pēteris Lielais nogrima dzelmē. Rīgā ilgi rēgojās vientuļīgais jātnieka cokols.

Tur reiz, nezin kā, bija uzrāpies kāds veikls puisis un apbrīnotājai publikai rādīja, ko viņš var. Gan jādelēja savu spieķi, gan taisīja salto mortale, gan ilgi stāvēja uz galvas, lielas pulkām par prieku, kājas gaisā tirināmdams; gan iedzēra savu šņabi, piekozdams desu... Ar pūlēm viņu no cokola padzina ugunsdzēsēji ar savām ūdens šļūtenēm. Kad policija painteresējās, kas viņš tāds un kā viņš to visu uzdrošinājies, viņš lepni atbildēja: „Es savā pieminekli varu darīt ko gribu," un uzrādīja slapjo pasi, ka viņš ir cirkus akrobāts un artists vārdā Pēteris, uzvārdā Lielais... Policija kļuva mēma.

Isto bronzas Pēteri ar zirgu vēlāk no jūras izzvejoja kāda igauņu glābšanas akciju sabiedrība. No tās jātnieku par dažiem tūkstošiem latu atpirka mūsu valdība, lai to uzstādītu Viestura dārzā pie tā oša celma, ko kādreiz pašrocīgi Rīgā dēstījis Pēteris. Bet neiznāca laika to darīt, jo bija jāceļ pašu brīvības pieminekļis.

Un tā palika.

Pēc privātām ziņām no Rīgas, tagad drausmīgie mūsu dzimtenes okupanti un postītāji kādā vecā šķūnī pie siļķu brāķa zem salmu gubas raduši toreiz izglābto bronzas jātnieku un nu uzstādīšot Staļina dārzā savam ģenerālissimam un saulītei par godu. Tas būšot laikam Pētera Lielā 225 nāves pieminas dienā 8. februārī 1950. gadā. Tas pilnīgi saprotams, jo šī saulīte sevi skaita par tādu pašu un vēl lielāku mūsu tautas izkāvēju nekā bija Pēteris Lielais.

To padzirdējuši, mūsu altendorfieši savā informāciju klubā sāk spriest arī par sava pieminekļa nākotni. Ja pieminekļus var trimdā deportēt un repatriēt, varbūt arī likt tiem emigrēt, tad to var izdarīt arī ar mūsu pieminekli. Tāpēc ļoti apsveicams kāda mūsu izcila publicista vēl izcilākais projekts: lai mūsu tautieši — emigranti ASV, Kanadā vai Austrālijā nekavējot ceļ mūzejus mūsu mākslas vērtību saglābšanai. Vienā no tiem tad nodosim arī savu trimdas retumu — Altendorfas D. P. pāriša monumentu.

Un tā mūsu kultūrālā raize būs uzveikta...

Vēstule nēģeru...

(Turpinājums no 5. lpp.)

dzīves traģiskās beigas un to mirkli, kur Džordžs Selbijs saņem labā Toma līķi. Redziet, draugs: Staļina konstitūcijas apspīdētā zemē arī tas nav iespējams, jo neviens, izņemot NKVD, nezina un nedrīkst zināt, kur pamestas miljoniem nelaimīgo „Krusttēvu Tomu" mirstīgās atliekas.

Es ceru, Jūs būsit mani sapratuši. Es nelūdzu no Jums nekā, kas būtu negodīgs, kas būtu netaisns, apvainojošs. Es lūdzu no Jums tikai augstu sava cilvēcīgā pienākuma apziņu, ko taču katrā skaidrā, taisnības un mīlestības apgarotā dvēselē ir ielicis Dievs. Es zinu: Jūs neļausit tālāk valdīt smacējošam klusumam un apātijai brīdī, kur miljoniem nomocītu, izmisumā un nāves draudos iedzītu cilvēku sirdis sauc pēc brīvības un mūžīgās, dievišķās taisnības.

Jūs taču neklusēsit?

Mag., iur. A. Ozoliņš.

No Atlantijas okeana līdz Ziemeļ-Dakotai

„The Latvian Trio" vijolnieka Viktorija Ziedoņa vēstule

Pēc koncerta kādā dienvidu Karolinas pilsētā, kur izdevās sagādāt vairākus galvojumus latviešu ģimenēm, devos uz Selbijas pilsētu.

Tā ir tikama sajūta — traukties ar vairāk nekā 100 klm ātrumu stundā no vienas pilsētas uz otru, no viena štata uz otru.

Selbijā tagad jau ir vairākas latviešu ģimenes un katru nedēļu nāk klāt vēl jaunas. Paredzams, ka īsā laikā te jau būs apm. 200 latviešu. Par to liela pateicība pienākas vietējam luterāņu mācītājam P. D. Šepherdam. Latvieši šeit nodarbināti gan pašā pilsētā gan uz laukiem.

No Karolinas mans ceļš veda uz Tenesijas, Kentukijas, Indiānas, Illinoisas, Misuri, Aiovas un dienvidus un ziemeļu Dakotas štatiem.

Ceļi visur lieliski un satiksme dzīva. Kādā pilsētā apstājos pie grezna hoteļa, lai pārnakšņotu. Biju patīkami pārsteigts, kad kāds glīts jauneklis, kuŗam gribēju pasniegt dzeŗamnaudu par rokas bagāžas ienešanu, latviski man pateicās un piemetināja, lai es to pataupot nākamai reizei. Jauneklis strādā šai viesnīcā un nopelna mēnesī apm. 200—300 dolarus. Kāda tautiete, kas strādā šai viesnīcā par viesmīli, līdzīgā veidā pārsteidza mani, uzrunājot latviski. Izrādījās, ka šeit strādā vairākas latviešu ģimenes, kas savukārt izsaukušas citas.

Nākošā dienā apmeklēju bij. latviešu pulkveža O. ģimeni, kas ierādusies jūlija sākumā un apsaimnieko putnu farmu ar 800 putniem. Pulkvedis O. smaidīdams sacīja, ka tas ir viņa pulks un ka „karavīri" nemaz neēsot tik slikti disciplinēti. Šī ģimene ir ļoti apmierināta un sagaida drīzā nākotnē citas ģimenes, kuŗām iekārtota glīta māja. Tas būtu labs paraugs tiem tautiešiem, kas Amerikā nodevušies „klusai dzīves baudīšanai" un varbūt jau aizmirsuši, ka neskaitāmas latviešu ģimenes nīkst nometnēs Vācijā.

Pirmais sniegs mani pārsteidza Aiovas štatā. Virzoties vairāk uz ziemeļiem ceļi kļūst sliktāki. Par dienvidus Dakotas galvaspilsētu Pjerru varētu teikt, ka tā ir pilsētiņa, kas atrodas it kā tuksneša oazē. Dakota ir savāda un reti apdzīvota zeme. Visu laiku braucu cauri prērijām. Redzu neskaitāmus fazānus, ar ko šis štats ļoti bagāts.

Dakotā visai populārs ir mācītājs R. Krafts, kas pazīstams plašā apkārtnē. Viņš man noorganizēja vairākus koncertus dažādās pilsētās. Apbraucot Dakotu kopā ar māc. Kraftu, radās daudz izdevību strādāt pārējo latviešu labā. Arvien vairāk un vairāk māc. Krafts ieinteresē amerikāņus, un ikdienas rodas jaunas iespējas mūsu tautiešu pārvešanai no Vācijas uz ASV. Liekas, ka tik ilgi, kamēr mums būs pašaizliedzīgi viri, bēgļu stāvoklis nebūs bez izredzēm. Savam darbam māc. Krafts izmanto lidmašīnu un tādā veidā var runāt vienā dienā vairākās vietās. Radiofonos, bazīnīcās un visāda veida sapulcēs viņš attēlo dzīvi aiz dzelzs priekškara un pašreizējo stāvokli DP nometnēs.

Amerikāņi ir jūtu cilvēki un ja tos prot aizkustināt, gatavi palīdzēt kristiešiem, kas bezcerīgi nīkst nometnēs.

Apceļojot dienvidus un ziemeļu Dakotu, man bija izdevība sniegt koncertus vairākās pilsētās — Bismarkā, Aberdīnā, Getisburgā, Onaidā un Pjerrā un arī spēlēt radiofonos, kā arī dievkalpojumos.

Esmu apmierināts, ka šajā ceļojumā man bija izdevība ar mūziku kalpot latviešu lietai.

Selbijā, janvārī.

V. Ziedonis

Teodors Zeltiņš

BĒGĻA TĒVREIZE

Slēdzis ar tēviem un brāļiem reiz derību
Kauguros, Tīreļu purvā vai Raunā,
Dzīvs vēl es svešumā turos ar cerību.
Dodi, Dievs, spēku, lai nekrītu kaunā,
Pelavu kūlējiem līdzi tukšs nerību,
Kozdams tik maizē, ne ticībā jaunā.
Lai kādos ūdeņos kuģis mans skalotos,
Tālumā vezdams, lai mājas tur rastu,
Lai man jau galva kā ābele balotos,
Svešajās mēlēs vien lādēt tik prastu,
Krāšņumā svešā tik saltu un alotos,
Mocoties ilgās sniegt dzimtenes krastu.
Dodi, Dievs, dvēselei spītu kā skabargu
Svešumu vairīt kā skaistules skaujas,
Ņemot par daļu sev likteni pabargu.
Sardzei mums jābūt, kas mājup iet aujas.

1500 jaunu romānu un stāstu krājumu gadā

Pārskatā par pagājušā gada Amerikas grāmatu ražu Times norāda, ka tā bijusi gan skaitliski visai ievērojama, bet neesot neviena jauna talanta, tāpat maz izcila devuši pazīstamie rakstnieki.

Sinklera Luisa divdesmit pirmais romāns Dieva meklētājs piedzīvojis pavēsu atsaucību. Otrs pazīstamais ASV autors Džons Dospasos izpelnījies visai mērenu atzinību par sava pag. gadā nobeigto triloģiju Lielais plāns (The Grand Design), kuŗas pamatā Ruzvelta sociālā reforma.

Amerikas lasītāju plašākās masas joprojām aizrauj vēsturiska satura un dēku stāsts, kam bieži mēdz būt arī reliģisks apakštonis. Visā pagājušā gadā Amerikā iznākuši vairāk nekā 1500 jaunu romānu un stāstu. Visu pirmiespiedumu kopskaits pārsniedz 9.000. Apgādi apstiprina, ka viņu apgrozība 1949. g. bijusi par veselām 10 proc. lielāka nekā iepriekšējā gadā.

Visvairāk lasītās grāmatas Amerikā 1949. gadā bijušas tiklab „fantazijas stāstu" (fiction), kā arī dokumentāras literātūras (non-fiction) nozarēs, ts. bestselleri bija darbi ar reliģisku saturu. Lasītāju gaumi, pēc recenzenta domām, šajā virzienā ietekmējusi vispārējā pēckaŗa vilšanās, kā arī lasītāju dvēseliskā nospiestība, ko radījis saspīlētais politiskais stāvoklis.

Divas pirmās vietas ieņēmuši jaunā mūka Tomasa Mertona darbi. Mertona autobiografija, kā arī viņa mūku ordeņa vēsture izraisījusi milzīgu atsaucību amerikāņos. Arī populārais Ņujorkas mācītājs Fultons Šins ieguvis neiedomājami lielu lasītāju skaitu savai grāmatai Dvēseles miers. Seko Eleonoras Rūzveltes memuāru krājums To es atceros (This I remember), kas vēsturniekiem sniedz bagātīgus materiālus par prezidenta Rūzvelta dzīvi. Rūzvelta politiskās darbības otru pusi apgaismo bij. ārlietu ministra Edvarta R. Stetiniusa grāmata Rūzvelts un krievi — Jaltas konference (Rooswelt and the Russians — the Yalta Conference).

No pārējām grāmatām recenzenti izceļ sociologa Vanevera Buša darbu Modernie ieroči un brīvie cilvēki (Modern Arms and Free Men), ko tie uzskata par labāko un „prātīgāko" 1949. gada grāmatu.

Osvalds Lēmanis un Mirdza Tillaka

uzaicināti darboties Heinca Hilperta teātrī Getingenā

Kopš Berlīne politisku apstākļu dēļ pa daļai zaudējusi savu kādreizējo Vācijas teātŗu metropoles apzīmējumu, Rietumvācijas pilsētas tagad to cenšas iegūt sev.

Heincs Hilperts, Maksa Reinharda spožo tradiciju turpinātājs, kā vārdu pašreiz min kopā ar pārējiem Eiropas lielākajiem skatuves mākslas teorētiķiem un režisoriem, ar nākošo sezonu atveŗ sava teātŗa durvis Getingenā. Heinca Hilperta māksliniecīskais ansamblis komplektējas no ievērojamākajiem Vācijas māksliniekiem.

Šinīs dienās Heincs Hilperts ieradās Štutgartē un uzaicināja baletmeistaru Osvaldu Lēmani uzņemties baleta ansambļa vadību jaunajā teātrī, piedāvājot iespēju darboties arī filmā. Arī baleta solistei Mirdzai Tillakai Heincs Hilperts piedāvāja līgumu nākošajai sezonai.

Tāpat Štutgartes valsts opera cenšas arī turpmāk saistīt Osvaldu Lēmani, piedāvājot ļoti izdevīgu līgumu. Bez tam vēl saņemti angažementa piedāvājumi no Gracas un Klagenfurtes operām Austrijā.

Jau šinī sezonā Klagenfurtes opera telegrafiski uzaicināja Osvaldu Lēmani viesoties vairākās izrādēs baletā Kopelija, bet jauniestudējums In scribo Satanis Štutgartes valsts operā kavēja šo uzaicinājumu pieņemt.

24. janv. pl. 19,30 Štutgartes radiofons pārraidīs interviju ar Osvaldu Lēmani sakarā ar jauniestudējumu Štutgartes operā.

J. B.

*

Indriķis Ļipkovskis, bij. Latvijas baleta un Nirnbergas operas baleta solists saistīts Štutgartes valsts operā.

DĀVANU MĒNESIS JANVĀRIS

Diemžēl — Triju kungu diena sen jau garām. Mēs sakām — diemžēl, jo nu jau Jēzus bērniņš paaudzies, iet pretim Golgatai, un aiz Lielās piektdienas ļaudis jau tagad zīmē Lieldienas. Zemes griešanās prasa, lai divpadsmit mēnešos būtu atkārtots vismaz atcerēs viss tas, ko Kristus piedzīvoja sava mūža 30 gados. Mēs sakām — diemžēl, jo trīs gudrie no austrumiem savas dāvanas ir nolikuši un šogad nenāks vairs— tas bija it kā pēdējais bībeliskais mājiens, ka dāvināšana ir dievišķīgs iestādījums. Bet nākamie Ziemsvētki — tie, kuŗos ļaudis tā sakot masveidīgi apdāvinās, tie vēl tik tālu.

Vai tiešām šajā laikā paliksim bez devēja un saņēmēja prieka? Arī dzimumdiena katram ir tikai viena vienīga visā gadā. Kā tad mēs tādās reizēs darijām agrāk, Rīgā?

Ak, tajos laikos viss bija citādi. Pats liktenis iekārtojas tā, lai pēc Ziemsvētku un Jaungada lielajiem izdevumiem ļaudīm būtu tikpat maz naudas, cik veikalniekiem. Nu, un ko tad šie? Ha! — veikalnieks nebūtu veikalnieks, ja neprastu iekārtoties. Vienu dien' kā uz burvja mājienu Rīgas skatlogi bija balti: Armijas ekonomiskais veikals un Bodnieks, Moris Feitelbergs un Žokejklubs un vēl neskaitāmi citi Marijas un Kaļķu ielā rādīja spodru, baltu un lētu veļu no palagiem līdz dāmu naktskrekliem, no virtuves galdautiem līdz kafijas servjetēm. Tā bija baltā nedēļa! Un, kā par brīnumu, ļaudīm un veikalniekiem atkal uzreiz bija nauda, tie vieni izdeva, tie otri saņēma, un abas puses bija visai apmierinātas. Bet bija vēl trešie apmierinātie — tie, kuŗus apdāvināja. Tā varētu sacīt, ka lētās izpārdošanas nedēļas Rīgā bija ar lielu tautsaimniecisku un ētisku nozīmi. Atceros, reti par kādu dāvanu biju tā priecājies, kā par tiem sešiem svaigajiem, žilbinoši spodrajiem kabatas lakatiņiem, ko tādā baltajā nedēļā saņēmu no mātes. Viens no tiem man vēl tagad glabājas — tikai dažas reizes mazgāts un arvienu vēl tik pat balts kā janvāŗa sniegs uz Brīvības bulvāŗa Rīgā.

Dāvināt, vajag dāvināt; ej un sazini, kuŗā brīdī dāvana pārvēršas tādā tik vienreizīgā suvenīrā, ko nekad vairs nevar iegūt no jauna. Janvāris ir dāvanu mēnesis — pirmais Svētajā gadā un pēdējais IRO periodā.

*

Vienu vakaru, un tas bija janvārī, tā ap desmitiem, pie durvīm zvanīja. Ienācējs bija karavīrs, spalgajā salā gluži sasarcis. Istabā to brīdi kurējās krāsns un karavīrs ilgi braucīja rokas, pret uguni izstiepis. Un, kad bija kaut cik apsildījies, mēs sēdējām, dzērām tēju un lūkojāmies ugunī. Un runājām, runājām, — nebijām gadus pusotra tikušies. Viņš nāca no Volchovas un stāstīja par fronti, par krieviem un sprunguļu ceļu purvā. Par braukšanu pa tādu elles kratīklu, kas drebina žokļus pavisam bez bailēm tik ļoti, ka pat pīpi grūti zobos saturēt. Viņš izvilka tādu lielu, līku, trīsdaļīgu pīpējamo daiktu — iemutis atsevišķi, kāts atsevišķi un galva ar nikeļa vāciņu atsevišķi. Neesot ērta, viņš teica, bet kur, velns ar ārā, kaŗa laikā citu labāku lai ņem?

Man bija divas, trīs — īsu kātu, strupas, kā radītas kabatā glabāšanai. Iedevu vienu, teikdams: „Pīpē, un kad pieliec uguni, atceries krāsni Rīgā." — „Un tu paturi šito," viņš nolika savu trīsdaļīgo uz ķebļa. Tā arī tur palika.

Februāŗa beigās vai marta sākumā pienāca ziņa, ka viņš kritis. Kopš tiem laikiem pagājuši septiņi gadi. Brīnums, cik daža lieta ilgi saglabājas. Zelta pulkstenis palika Rīgā uz galda, dažs koferis kritis liesmām par upuri, bet tā trīsdaļīgā pīpe man vēl ir un ir. Vāciešu taisīta, krievu zemē pirkta, tā tagad kūpina amerikāņu tabaku un tajos dūmu gredzenos, kas paceļas griestos, pie nometnes krāsniņas sēžot, var sazīlēt tādu kā Volchovas purvu miglāju, kā vakara krēslas zilganumu, kad ienaidnieks viņā pusē kluss un ir laika uzpīpēt un šo to padomāt.

Tādas drauga pīpes man nekad vairs nebūs, šī ir vienīgā, un to es glabāšu arvien.

*

Un tad vienu reiz' man gadījās būt Zagrebā, Jugoslavijā. Es staigāju pa svešo, noklusušo pilsētu, nezinādams kur likties, jo bija sestdienas pievakare, laiks, kad viss ir jau slēgts, bet vēl nekas nav atvērts. Es kāpu pa šauru un stāvu ielu kalnā, no kurienes varēja redzēt visu pilsētu, un te starp veciem namiem apstājos pie grāmatu veikala, kuŗa vienīgajam logam bija aizcelti priekšā lieli masīvi režģi un pieslēgti ar priekškaŗamo atslēgu. Pa to spraugām varēja redzēt Eiropas atlantu, kādus kopotos rakstus, kaudzi brošūru un franču parauga formāta jaunāko Adrijas pievārtes literātūru. Un pašā vidū, uz pabiezas grāmatas, gaiši dzeltenā vākā es izlasīju melniem burtiem iespiestu vārdu: Edvarts Virza. — Un zem tā bija tituls — ikviens, kas drusku prot krievu valodu, būtu sapratis, ka šī grāmata nav nekas cits kā Straumēnu tulkojums no vāciskā Himmelsleiter. Lasīju daudzas reizes, cenzdamies iemācīties to no galvas. Diemžēl, — neatceros vairs.

Ja kādā nometnē ir jugoslavu DP, varētu pajautāt tiem, kā viņu mēlē skan Himmelsleiter, ja nē — to varētu pajautāt skaistajai kroatu pianistei Brankai Musulinai, kas palaikam koncertē šajā vai citā Vācijas pilsētā.

Ko tas dotu? Vismaz statistiku mūsu bibliografijai, kas šā vai tā turas arī uz atmiņām. Bet tas dotu vēl vairāk, ja kāds optimists aizrakstītu pašam Tito un lūgtu šo grāmatu atsūtīt trimdas archivam 28. janvārī. Nu, bet nav ko cerēt — 2000 gadu laikā austrumzemju ķēniņi mainījuši dabu un tikumus — tie neko vairs nedāvina.

Bet nu laiki ir citi. Un līdz IRO perioda sestdienai, kad Eiropā laikam gan patiesi viss būs slēgts, vēl atlikuši daži mēneši. Taču pats labākais no tiem ir janvāris, jo tajā reiz tiekmēja draudzīgais aicinājums. Vairāk te neko vairs negribas piebilst, lai viss raksts neizskatītos pēc reklāmas gaidāmajai grāmatu nedēļai Eslingenā.

Severins Dūms.

—oOo—

127 milj. dolāru zinātniskai pētniecībai

ASV valdība un saimniecības aprindas atvēlējušas milzīgus līdzekļus zinātniskajam pētniecības darbam 1950. gadā. Valdība šo darbu atbalstīs ar 100 milj. dolaru, rūpnieki ar 25 milj., un viens pats privāts ziedotājs dos 2 milj. dolaru, kopā 127 milj. dolaru vai vācu naudā 535 milj. marku. Šī summa ir par 500 proc. lielāka nekā šiem pašiem mērķiem izlietotie līdzekļi priekškaŗa gados.

Šo milzu līdzekļu atvēlēšana radījusi ASV visās zinātnes nozarēs pētniecības darbā ievērojamu rosmi. Aizsardzības ministrija, atomenerģijas komisija, flote un aviācija, lauksaimniecības ministrija un valsts drošības pārvaldes devušas pētniecībai tiešus uzdevumus. Atvēlētās summas galvenā kārtā aizplūdīs pielietojamām zinātnēm: technikai, dabas zinātnēm, medicīnai. (ab)

Elsija Mekkormika

Saprātīgais

„Vai pasaulē ir kāds vīrietis, kas saprot sievietes?" es jautāju Gudrībai, kad viņa vienu dien' atnāca pie manis uz tasi tējas.

„Viens ir," atbildēja Gudrība, „es tevi aizvedīšu pie viņa."

Pēc gaŗa, nogurdinoša ceļojuma Gudrība parādīja man viru, kas raka zem kāda koka, meklēdams tā saknes.

„Bet viņš ir akls," es iebildu, veltīgi izmēģinājusies ar svešo vīru uzsākt valodas.

„Tas tādēļ, lai viņu nevilinātu jūsu skaistums," Gudriba atteica.

P. Mantnieka kartografijas institūts Briselē izdevis Latvijas karti mērogā 1:450.000. Izdevums visai glīts, ar sīkiem vietu apzīmējumiem, rotātas ar greznu viņeti.

Lielākā igauņu trimdas apgāda Orto izdarītajā nobalsošanā par populārāko pēdējo gadu grāmatu atzīts nesen iznākušais jaunā rakstnieka Arvēda Virlaida romāns Vētras gadi. Otrā vietā sekoja Augusta Gailiša romāns Liesmojošā sirds un trešā — V. Uibopū Neviens mūs nedzird.

KULTŪRAS CHRONIKA

Kanadas latviešu laikraksts Brīvā Balss, kas līdz šim iznāca fotolitografijas technikā, sākot ar pag. gada Ziemsvētkiem pārgājis uz parasto iespiedumu un aptver četras liela formāta lappuses, kuŗās vispusīgi atspoguļojas tautiešu dzīve Kanadā, kā arī veltīts daudz telpu latviešiem Vācijā, kultūrai un politikai.

„Un viņš ir mēms."

„Tas tādēļ, lai viņu nemānītu arī jūsu maigā balss."

„Un vispār viņš neliekas arī diezin cik gudrs."

„Tas tādēļ, lai viņam nebūtu nekādu iztēles spēju, kas samulsina prātu, un nekādu teoriju, kas viņu padaritu neprātīgu."

„Un kāpēc, galu galā, viņš dzīvo viens pats šajā biezajā mežā?"

„Vai es tev neteicu, ka viņš saprot sievietes?" atbildēja Gudrība.

MĒNESIS ĀRIS

s, kas paceļas griestos, pie no-
tnes krāsniņas sēžot, var sazīlēt
u kā Volchovas purvu miglāju,
vakara krēslas zilganumu, kad
aidnieks vinā pusē kluss un ir
ka uzpīpēt un šo to padomāt.
ādas drauga pīpes man nekad
rs nebūs, šī ir vienīgā, un to es
bāšu arvien.

*

In tad vienu reiz' man gadījās būt
rezā, Jugoslavijā. Es staigāju pa
o, noklusušo pilsētu. nezinādams
likties, jo bija sestdienas pieva-
e, laiks, kad viss ir jau slēgts,
vēl nekas nav atvērts. Es kāpu
auru un stāvu ielu kalnā, no ku-
es varē a redzēt visu pilsētu, un
starp veciem namiem apstājos pie
matu veikala, kura vienīgajam
am bija aizcelti priekšā lieli mā-
i režģi un pieslēgti ar priekškara-
atslēgu. Pa to spraugām varēja
zēt Eiropas atlantu, kādus kopo-
rakstus, kaudzi brošūru un fran-
parauga formāta jaunāko Adrijas
vārtes literatūru. Un pašā vidū,
pabiezas grāmatas, gaiši dzeltenā
kā es izlasīju melniem burtiem
iestu vārdu: Edvarts Virza. — Un
n tā bija tituls — ikviens, kas
isku prot krievu valodu, būtu sa-
tīts, ka šī grāmata nav nekas cits
Straumēnu tulkojums no vāciskā
nmelsleiter. Lasīju daudzas rei-
cenzdamies iemācīties to no gal-
Diemžēl, — neatceros vairs.
a kādā nometnē ir jugoslavu DP,
ētu pajautāt tiem, kā viņu mēlē
n Himmelsleiter, ja nē — to va-
u pajautāt skaistajai kroatu pia-
ei Brankai Musulinai, kas palai-
n koncertē šajā vai citā Vācijas
ētā.

o tas dotu? Vismaz statistiku mū-
bibliografijai, kas šā vai tā turas
uz atmiņām. Bet tas dotu vēl vai-
, ja kāds optimists aizrakstītu
am Tito un lūgtu šo grāmatu at-
t trimdas archivam 28. janvārī,
bet nav ko cerēt — 2000 gadu
ā austrumzemju ķēniņi mainī-
dabu un tikumus — tie neko
rs nedāvina.
et nu laiki ir citi. Un līdz IRO
ioda sestdienai, kad Eiropā lai-
m gan patiesi viss būs slēgts, vēl
kusti daži mēneši. Taču pats la-
kais no tiem ir janvāris, jo tajā
[illegible] divdesmitais aicinā-
[illegible] te neko vairs negribas
bilst, lai viss raksts neizskatītos
reklāmas gaidāmajai grāmatu
ēlei Eslingenā.

Severins Dūms.

—ooo—

27 milj. dolāru zi-
ņiskai pētniecībai

SV valdība un saimniecības ap-
as atvēlējušas milzīgus līdzekļus
ētniskajam pētniecības darbam
. gadā. Valdība šo darbu at-
ētis ar 100 milj. dolaru, rūpnieki
25 milj., un viens pats privāts
otājs dos 2 milj. dolaru, kopā 127
j. dolaru vai vācu naudā 535 milj.
rku. Šī summa ir par 500 proc.
āka nekā šiem pašiem mērķiem
etotie līdzekļi priekškara gados.

o milzu līdzekļu atvēlēšana ra-
usi ASV visās zinātnes nozarēs
niecības darbā ievērojamu rosmi.
sardzības ministrija, atomenerģi-
komisija, flote un aviācija, lauk-
mniecības ministrija un valsts
ības pārvaldes devušas pētniecī-
tiešus uzdevumus. Atvēlētās
mas galvenā kārtā aizplūdīs pie-
ojamām zinātnēm: technikai, da-
zinātnēm, medicīnai. (ab)

—

ja Mekkormika

Saprātīgais

Vai pasaulē ir kāds vīrietis, kas
rot sievietes?" es jautāju Gudrī-
kad viņa vienu dien' atnāca pie
nis uz tasi tējas.

Viens ir," atbildēja Gudrība, „es
aizvedīšu pie viņa."

Pēc gara, nogurdinoša ceļojuma
drība parādīja man vīru, kas raka
kāda koka, meklēdams tā sak-

Bet viņš ir akls," es iebildu, vel-
izmēģinājusies ar svešo vīru uz-
t valodas.

Tas tādēļ, lai viņu nevilinātu jū-
skaistums," Gudrība atteica.

Un viņš ir mēms."

Tas tādēļ, lai viņu nemānītu arī
u maigā balss."

Un vispār viņš neliekas arī die-
cik gudrs"

Tas tādēļ, lai viņam nebūtu ne-
iu iztēles spēju, kas samulsina
tu, un nekādu teoriju, kas viņu
arītu neprātīgu."

Un kāpēc, galu galā, viņš dzīvo
ns pats šajā biezajā mežā?"

Vai es tev neteicu, ka viņš saprot
vietes?" atbildēja Gudrība.

U. Vigants un A. Vanaga

AMERIKĀŅU JOSLAS MEISTARI GALDA TENISĀ

Memingenas YMCAs/YWCAs sarīkojumā 14. un 15. janvārī notika amerikāņu joslas latviešu 1950. gada meistarības izcīņa galda tenisā. Vīriešu vienspēlē sacentās 14 galda tenisisti no Memingenas, Eslingenas, Bucbachas, Traunšteinas un Kleinkecas, reizē izcīnot arī vienību sacensības. Sieviešu klasē bija 6 dalībnieces, kas visas pārstāvēja jauno paaudzi un plašākās sacensībās piedalījās pirmo reizi.

Vīriešu vienspēlē pēc spraigām sacensībām amerikāņu joslas meistartitulu izcīnīja U. Vīgants, kas nezaudēja nevienu spēli, Lai noskaidrotu 2., 3., 4. un 5. vietas ieguvējus, vajadzēja rīkot divus papildturnīrus, jo, sacensības nobeidzot, četriem konkurentiem bija katram pa trīs zaudējumi. Pēc pārspēlēm 2. v. izcīnīja Velkme (Esl.), 3. v. atstājot Olinu (Bucb), 4. v. Galiņu (Esl.), 5 v. Bergmani un 6. v. Leonoviču (abi Traunšt.).

Memingenietis Vīgants, kas drīz izceļos uz ASV, meistara godā tika pelnīti, jo sacensībām bija nopietni gatavojies un visās spēlēs cīnījās ļoti nopietni; viņam mazliet palīdzēja arī laime(pret Galiņu, Pamilienu), kas galda tenisā daudzkārt ir visai nozīmīga. 2 vietas ieguvējs Velkme sevi pierādīja par krietnu galda tenisistu, tikai mazliet pavirša pieeja dažām spēlēm sagādāja viņam zaudējumus pret Olinu un Galiņu. Olinam, kas visās meistarības izcīņās bijis viens no „cietākiem riekstiem", izturības trūkums un maza paviršība sagādāja zaudējumus pirmajā dienā pret Galiņu un Bergmani. Līdz ar ko viņam zuda iespēja pretendēt uz 1. vietu.

Meistartituli sievietēm izcīnīja 14 g. v. traunšteiniete A. Vanaga, tāpat kā Vīgants nezaudējot nevienu spēli. Turpinot tikpat intensīvi strādāt nākotnē un rodot iespējas nopietnām sacensībām, Vanaga ar laiku godam atvietos mūsu vecās paaudzes galda tenisistes. 2. vietā Kārkliņa (Mem.), 3. v. Eglīte (Traunšt.).

Vīriešu divspēlē 1. v. ieguva Vīgants ar Dibaninu (Mem.), pieveicot visus pretiniekus. 2. v. Pamilijens — Galiņš (Esl.), 3. vietā Velkme — Eglītis (Esl.). **Jauktā divspēlē** 1. v. Kārkliņa — Vīgants (Mem.), 2. v. Aškēvica — Leonovičs (Traunšt.), 3. v. Vanaga — Bergmanis (Traunšt.). **Vienību sacensībā** 1. v. Eslingena (Galiņš, Velkme. Pamiljens), 2. v. Traunšteina, 3. v. Bucbacha.

Uzvarētāji saņēma balvas, kas bija ziedotas īsti bagātīgi. Sacīkstes bija labi organizētas, par ko pateicība pienākas to vadībai — Memingenas imklešiem Pālēnam un Miezim.

Piekļā vieglatlētikas sezona trimdā

BERNHARDA ČEČIŅA STATISTIKA

(Turpinājums

Vīriešu sacensībās

100 m

1.	U. Riemeris (V)	11.4
	J. Jēkabsons (V)	11.4
3.	O. Feldmanis (A)	11.5
4.	E. Tannis (A)	11.6
5.	J. Plīsis (V)	11.7
	E. Gangnuss (V)	11.7
7.	A. Pūpēdis (V)	11.8
	S. Dubrinieks (A)	11.8
	O. Liniņš (Z)	11.8
	L. Gabliks (A)	11.8
	Z. Gertners (A)	11.8

400 m

1.	J. Pālens (V)	52.7
2.	E. Asaris (V)	53.0
3.	V. Teteris (B)	53.3
4.	K. Upenieks (V)	53.4
5.	J. Treimanis (V)	54.2
6.	G. Saiva (Austrālija)	54.5
7.	E. Gangnuss (V)	56.2
8.	I. Mežaraups (V)	56.5
9.	J. Plīsis (V)	56.6
10.	A. Zvejnieks (Z)	57.0

1000 m

1.	K. Upenieks (V)	2:38.2
2.	V. Freivalds (Z)	2:51.0
3.	V. Steinbergs (A)	2:51.2
4.	E. Zikmanis (V)	2:51.6
5.	J. Kursulis (V)	2:55.0
6.	E. Jansons (V)	2:55.6
7.	J. Kornejevs (A)	2:56.8
8.	J. Bormanis (V)	2:57.0
9.	Salnājs (A)	2:58.4
10.	G. Jirgens (V)	2:58.6

3000 m

1.	K. Upenieks (V)	9:34.7
2.	H. Riekstiņš (A)	10:04.8
3.	R. Miska (A)	10:26.2
4.	Z. Mundeciems (A)	10:33.3
5.	A Balodis (A)	10:51.2
6.	V. Šteinbergs (A)	11.01.1
7.	Salnājs (A)	11:08.1
8.	A. Strunke (Z)	11:16.2
9.	N. Freivalds (Z)	11:25.5
10.	R. Splīts (Z)	11:25.8

5000 m

1.	K. Upenieks (V)	16:26.8
2.	H. Riekstiņš (A)	18:39.8
3.	R. Burkēvics (A)	22.10.5
4.	V. Kažoks (A)	22:44.0

25.000 m

1.	J. Svilna (V)	1:49:25.0

30.000 m

1.	J. Svilna (V)	2:15:56.0

200 m

1.	S. Dubrinieks (A)	24.3
	O. Feldmanis (A)	24.3
3.	V. Teteris (B)	24.6
4.	A. Mackars (A)	24.7
5.	V. Sališs (A)	24.9
6.	H. Noriņš (A)	25.0
	O. Liniņš (Z)	25.0
	H. Brencītis (A)	25.0
	E. Gangnuss (V)	25.0
	K. Upenieks (V)	25.0

800 m

1.	E. Asaris (V)	1:58.9
2.	V. Teteris (B)	2:02.2
3.	K. Upenieks (V)	2:02.9
4.	J. Treimanis (V)	2:06.8
5.	Z. Mundeciems (A)	2:12.1
6.	V. Steinbergs (A)	2:12.4
7.	J. Kursulis (V)	2:13.0
8.	R. Splīts (Z)	2:14.8
9.	I. Priedītis (Z)	2:15.2
10.	A. Zvejnieks (Z)	2:16.0

1500 m

1.	K. Upenieks (V)	4:10.8
2.	J. Treimanis (V)	4:18.7
3.	V. Kornejevs (A)	4:33.4
4.	Salnājs (A)	4:44.4
5.	I. Močalkins (V)	4:46.0
6.	Z. Mundeciems (A)	4:47.2
7.	J. Šiagovskis (A)	4:48.1
8.	V. Freivalds (Z)	4:48.6
9.	V. Šteinbergs (A)	4:50.1
10.	E. Zikmanis (V)	4:50.4

(Turpinājums sekos).

KĻŪDAS LABOJUMS

Pagājušā numurā B. Čečiņa statistikā par piekto vieglatlētikas sezonu trimdā parakstā pie N. Millera attēla nepareizi atzīmēts J. Dimzas rekords lodes grūšanā. 1931. g. J. Dimza sasniedza nevis 15.91 m. bet gan 15.19 m.

Aizšti 12 jauni pasaules rekordi vieglatlētikā

Starptautiskā amatieru atlētikas savienība (IAAF) Londonā oficiāli par pasaules rekordiem atzinusi 12 sasniegumus vieglatlētikā, kas veikti 1949. gadā; to vidū pirmo reizi kopš daudziem gadiem ir arī viens Krievijā reālizēts sasniegums. Pārsteidz, ka atzīšanu nav izpelnījies beļģa Gastona Reifa lieliskais varējums 3000 m skrējienā — 7:58,2 min., tā kā pasaules rekorda īpašnieks šajā distancē arī turpmāk paliek zviedrs Hegs ar 8:01,2 min.

Jaunie pasaules rekordi: diska mešanā — Gordjens (ASV) 56,46 m un 56,97 m (sasniegti Eiropā); veseļa mešanā — Nemets (Ung.) 59,57 m (Katovicā); 10.000 m skrējienā — Zatopeks (Čechosl.) 29:28,2 min. (Vitkovicā 11. jūnijā), Heino (Somija) 29:27.2 (Kuvolo 1. sept.) un Zatopeks 29:21,2 min. (Vitkovicā 22. okt.); 20.000 m skrējš. — Heino 1:02:40,0 st.; 6 jūdžu skrējš. — Heino 28:30,6 min.; 15.000 m sološanā — Parašivesku (Rumānijā) 1:08:28,0 st., 5. jūdžu sološanā — Čerčers (Lielbrit.) 35:33,0 min.; šķēpa mešanā sievietēm — Smirnickaja (Pad. savienība) 49,59 un 53,44 m (23. jūnijā resp. 5. aug. Maskavā).

AMERIKĀŅU JOSLAS LATVIEŠU LABĀKIE GALDA TENISISTI.

augšējā rindā no kr.: Kārkliņa, Šmite, Vīpule, sacensību vadītājs Pālēns, Eglīte, Vanaga, Aškēvica; apakšējā rindā no kr.: Vīgants, Galiņš, Bergmanis. Oliņš, Leonovičs.

IZNĀKUSI

LATVIJAS KARTE

Mērogs 1:450.000, form. 85X115 cm. Saturā ap 5000 vietu nosaukumu. Iespiesta 5 krāsās uz laba papīra, ielocīta vākos.

KARTE PASŪTINĀMA PIE PĀRSTĀVJIEM:

Vācijā: Apgāds LĪDUMS, Geesthacht/Elbe, Spakenberg III. Cena DM 8.—.

Anglijā: Mrs. M. Ozols, Latvian Hostel Lightcliffe, Halifax; D. V F. grāmatnīcā, 44 Hans Place, London, SW 1. Cena Sd. 12/—.

ASV: galvenais pārstāvis Helmars Rudzītis, 6643, Bergen Place, Brooklyn 20, New York; pārstāvis Ed. Dobelis, 503, 2nd Street N. W., Waverly, Iowa; Arvids Lūsis, Rt 3 Coldwater, Miss.; Otto Krolis, Red Creek, N. Y Cena $ 1.50.

Austrālijā: A. Medenis, Migrants Centre (Staff), Block E, Bathurst, N.S.W. Cena Sd. 16/—.

Kanadā: Valters Ziedinš, 220, Lisgar Str. Toronto, Ont. Cena $ 1.50.

Brazilijā: Z. Leimanis, Av Atlantica, 156, apt. 101, Rio de Janeiro. Cena $ 1.50.

Zviedrijā: Daugavas apgāds, Garvargatan 11, Stockholm K.; L. P. K. grāmatnīca, Box 701, Stockholm 1. Cena Kr. 7.50.

Vēl nelielā skaitā atrodas krājumā

PASAULES ATLANTS

32 karšu lapas satur apmēram 11.000 vietu nosaukumu. Atsevišķas ASV un Kanadas, Brazilijas, Argentīnas, Čīles, Austrālijas kartes.

Atlanta cena: Vācijā DM 3.—, Anglijā — Sd. 3/6, Zviedrijā Kr. 2.50, ASV un Kanadā $ 0.75, Beļģijā Fr. 25. Austrālijā Sd. 4/7.

Kartes un atlanta pasūtinājumus var iesūtīt arī tieši apgādam Beļģijā iemaksas var izdarīt pasta tekošā rēķinā. (63)

P. MANTNIEKA KARTOGRAFIJAS INSTITŪTS,

61. rue d'Arlon, Bruxelles, Belgique; cheque post. No 754.28.

TAUTIEŠI!

Arī šogad **Draudzīgā aicinājuma** dienā — 28. janvārī nepiemirsīsim skolu jaunatni, draugus un tautiešus citās zemēs! Sagādāsim viņiem prieku un dāvāsim latviešu grāmatas! Svešumā izklīstot, grāmata būs latviešu kultūras saglabātāja!

PIEDĀVĀJAM:

	DM
Jaunie izdevumi:	
Klāras Zāles jaunākie dzejoļi Zvani pusnakti, iesieti	5.—
Konstances Mikelsones noveles Bikts	4.—
Krājumā:	
Konstantīna Raudīves Nolādētās dvēseles, abas daļas ies. (ierobežotā skaitā)	12.—
Elzas Ķezberes Vēstules Pēram Ģintam, broš. (ierob. skaitā)	2.—
Dr. R. Sināta Meži mostas	2.80
A. Puškina Naminš priekšpilsētā	2.20
Aleksandra Grīna Krustneša gaitās	1.20

Sagatavošanā:

J. Grota Vēstules Solveigai.

Pasūtinājumi adresējami Albertam Strēmelim — (24a) Lübeck, Meesen-Kaserne, Bl. 8—37. Izsūtām pēcmaksā, Atkalpārdevējiem 20 proc. atlaide. Atsevišķiem pasūtinātājiem pieskaitām pasta izdev.

J. ŠĪNA apgāds Lībekā

(69)

PARNASA

Pasaules rakstnieku sērijas

6. grāmata

Ernests Hemingvejs

ARDIEVAS IEROCIEM

Tulkojis Dzintars Sodums

Šis romāns ir viens no lielajiem modernās literatūras darbiem, pārlaicīgs ar savu cilvēcību, atklātību un traģismu.

Bezgalīgā frontes pelēkumā, lietū, dubļos, uzbrukumu starplaikos sākas mīlestības stāsts starp jaunu amerikāņu virsnieku un kara lazaretes māsu.

Karš un notikumi pārspēj jauniešus, kas būtu gribējuši dzīvot kā gluži vienkārši cilvēki un mīlēt. Cenas (broš. un ies.): Vācijā 7.25, 10.—, (ģenerālpārstāvis H. Rudzīša apgāds); Anglijā 11/3, 15/6; Austrālijā 15/3, 20/—; ASV, Kanadā 2.—, 2.80.

7. grāmata

ANTUANS DE ST. EKSIPERI

NAKTS LIDOJUMS

ar Andrē Zida ievadu

Tulkojusi Dagnija Šleiere

Laimīgi sevi apvienojis bezbailīga lidotāja dziņu ar lielu rakstnieka talantu, Eksiperī savos literārajos darbos atstājis epopēju civilās aviācijas pionieru laikmetam.

Nakts lidojuma darbība koncentrēta nedaudzās stundās. Pievakarē trīs pasta lidmašīnas atgriežas uz Buonosairesu. Divas laimīgi izlaužas cauri negaisam, bet trešā apmaldās, uzkāpj virs negaisa mākoņiem un tur, spožā mēnesnīcā paliek.

Cīņa par šīs lidmašīnas glābšanu, pienākuma un cilvēcīgu jūtu sadursme tur lasītāju spraigumā līdz pēdējai lappusei.

Cenas (broš. un ies.): DM 3.50, 6.—; sd 5/—, 8/6; Austrāl. 6/4, 11/—; $ 1.—, 1.60.

Pieprasiet saviem grāmatu piegādātājiem vai:

D A U G A V A,

Garvarg. 11, Stockholm, Sweden.

(70)

Meklēju

Ņinu Podmošenskaju

no Abrenes pag., Icehoes nom. Vācijā. Izbraukusi 1946. g. uz ASV. Ja kāds zinātu viņas tagadējo adresi, laipni lūdzu to paziņot: **Tamarai Tropiņā-Mitrevics, 61 1/2, Regent Rd., Leisester, England.** (72)

Ja kāds ko zinātu par

Mariju Brāli,

aizbrauk. 1949. g. aprīlī no Fuldas nom. uz Kanadu, lūdzu ziņot māsai **Felicjanai Filenkis:** A/C BN 202, Ettlingen (Baden), Rheinland-Kaserne, Germany. (73)

Latvietes Vācijā un ASV!

Ar jums vēlos iepazīties nopietnā precību nolūkā, lai rastu draugu baltām un nebaltām dienām. Esmu 27 g. v., 176 cm. ar nepab. augstsk. izglīt. (techn. fak.), tumšmatis un neņemķ. Tevi vēlos vismaz ar vidējo izglītību, ne vecāku par 26 g., un visa latviskā cienītāju. Vēstules ar biogr. un ģimetni adresēt š. av. kantorim ar Nr 47. (47)

IRO STARPTAUTISKAIS MEKLĒŠANAS DIENESTS, AROLSENĀ, MEKLĒ:

Sarahu Fini, dz. Chodaku, apm. 49 g. v., dzim. Daugavpilī, pēd. ziņas no Daugavpils; Ludvigu Houschilu vai Mouschilu, apm. 50 g. v., un Mariju Houschilu vai Mouschilu, apm. 46 g. v., dzim. Rīgā, — pēd. ziņas 1945. jūlijā no Pilzenes; Fridrichu Jansonu, dz. 1904. g. 11. 4. Rīgā, pēd. ziņas 1944. g. 7. 9. no Rīgas; Ēriku Pateru, dz. 1913. g. 29. 4. Rīgā, pēd. ziņas 1944. g. 2. 8. no Rīgas; Eduardu Popmani, dz. 1891. g. 11. 9. Dundagā, pēd. ziņas 1944. g. 5. 12 no konc. nom. „Ladinka" Zārbrikenā un vēlāk no Hindenburga kazarmām Vormsā; Jāni Litki, dz. 1911. g. 2. 8. Rīgā, pēd. adrese: Rīgā Zvanu ielā 13; Antoniju Stasinsku apm. 42 g. v., pēd. adrese: Rīgā, Liepājas ielā 46—4; Leonu Teci, dz. 1925. g. 28. 10. Rīgā, pēd. ziņas 1944. g. 16. sept. no Iecavas; Arvīedu Varonicku, dz. 1922. g. 18. 12 Rīgā, deportēta uz Krieviju. (71)
107

LATVIEŠU MEITENE!

Ja arī Tavs ideāls ir ģimenes dzīve, tad raksti vientuļam latviešu zēnam. Tevi vēlos 22—27 g. v. Vēstules ar īsu biografiju un fotogrāfiju, kuru pēc vēlēšanās sūtīšu atpakaļ, adresēt **N. Vientuļniekam,** E.and W. Dep., **Hendon/Adelaide, S. A., Austrālia.** (80)

TRĪS VECI ZĒNI

pirms aizbraukšanas uz ASV vēlas nop. prec. nol. iepazīties ar tautietēm līdz 33 g. v. Vēstules ar biografiju un foto adresēt š. av. kantorī — „Ziemsvētku vecītim". (668)

Vēlos sarakstīties

ar slaida auguma inteligentu latviešu meiteni 18—25 g. v. Vēstulēm ar foto atbilde garantēta. Rakstīt uz adresi: **E. G.,** Krefeld, Hauptpostamt — Postlagernd. (74)

Meklēju ERNU MEIMANI,

dzim. Švānbergu. Ja kāds ko zinātu par viņas likteni vai atrašanās vietu, laipni lūdzu rakstīt **A. Meimanim, O. A. E. C. Hostel, Milton under Wychwood, Oxon., England.** (64)

RAKSTOT LATVIJAI

kā redakcionālās, tā arī abonementa, sludinājumu, grāmatu pasūtinājumu vai citās veikalnieciskās lietās.

NEAIZMIRSTIET

uzrakstīt **skaidri salasāmi** savu pilnu vārdu. uzvārdu un adresi Ziņojot par **adreses maiņu,** miniet arī līdzšinējo adresi.

„LATVIJAS" abonements,

pasūtinot laikrakstu pa atsev eksemplāriem (līdz 3 eks. ieskaitot), **maksā DM 3.—** mēn + DM 0.50 par piesūtīšanu. pasūtinot kolektīvi vairāk par 3 eks. DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēn. + DM 1.30 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0.90 par viensleļīgas nonpareilles iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par pusceņu Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (14a) Esslingen/N Breite Str. 6.

Mūsu mīļais dēls, mans vīrs un brālis, bij. Latvijas šosēju un zemescelu departamenta galvenās noliktavas pārzinis

Aleksandrs Bricis

dzimis 1901. g. 25. aprīlī. Rīgā, miris 1950. g. 12. janvārī Zalcburgā, apbedīts Komunālkapos 1950. g. 14. janvārī.

Viņu mīļā piemiņā paturēs

māte un sieva Austrijā, tēvs un māsa dzimtenē

Pēc grūtām ciešanām no mums šķīrās mūsu mīļais studiju biedrs

Jānis Taurins

dz. 1919. 24 nov. Valmieras apr., miris 1950. g. 12. janv. Denklingenas sanatorijā.

Viņu piemiņ

Bonnas latviešu studentu saime

1949. g. 14. dec. šķīrās no mums mūsu mīļais

Dr. med. Harijs Lecmanis

dz. 1895. g. 15. februārī, Cēsīs Apbedīts 1949. g 17. dec. Vircburgas Mocarta kapos.

Dziļās sērās

sieva, bērni, māsa, brāļi, svaine un svainis

Mūsu mīļais līdzgaitnieks

Eduards Gilis

dzim. 1924. g. 5. janv. Latvijā, aizgāja Aizsaulē 1950 g. 18. janv. Apbedīts Gautingas kapos.

Viņu mīļā piemiņā paturēs: **Gautingas latviešu pacienti un Daugavas Vanagi**

1947. g. 29. janvārī Oberkaufungenas tbc. sanatorijā miris mūsu radinieks

bij. karavīrs

Rūdolfs Kalniņs

dzimis 1915. g. 15. V. Valkā.

Vieglas smiltis svešumā! Viņu mīļā piemiņā paturēs

Zigrīda Šmite ar ģimeni Venecuēlā

Sēru paziņojiens

Imants Sanders

dzim. 1918. g. 25. apr., ir miris Bambergā ar slapjo pleveritu 18. janvārī. Bēres notikās 17. janv. Bambergas kapsētā.

Dziļās sērās paziņo:

sieva, vecākie, māsa Kanadā, vectēvs un pārējie piederīgie

Kas dzīvoja gaišu dzīvi,
Tam nenāca tumša nāve,
Tam nāk balti gaismas gari
Vest pie Dieva dvēselīti.

1949. g. 31. decembrī pl. 1/2 2 dienā Karlsrūes latv. nometnē slēdza acis uz mūžību mūsu mīļā māte un vecmāmiņa

EIŽENIJA BRAUNS, dzim. Feizaks

dzim. 1875. g. 28. febr. Pabažu pag. Guldīta zemes klēpī 1950. g. 3. janv. Karlsrūes kapos.

Sērās

piederīgie

Amerikas kontinenta latviešu nedēļas laikraksts

„Laiks"

var interesēt tautiešus arī visos citos kontinentos, jo laikraksta saturs ir plašs un daudzpusīgs un tas ir pilnīgi neatkarīgs un bezpartejisks.

LAIKS ik nedēļas iznāk 6 liela formāta (57X46 cm) lapaspušu apmērā.

LAIKS iespiež arī jauno Anšlava Eglīša romānu ADŽURDŽONGA.

LAIKU vada redaktori **Kārlis Rabācs** un **Helmars Rudzītis,** un to izdod pazīstamais apgāds GRĀMATU DRAUGS.

Lūdzu pieprasiet bezmaksas paraugnumurus, kurus izsūtām uz jebkuru zemi pasaulē.

Lētās valūtas zemēm paredzēti lēti LAIKA abonementi.

Tautiešī, kas brauc uz ASV un Kanadu, piezīmējiet apgāda adresi un paziņojiet savas Amerikas adreses, lai varam jums jaunajā dzīves vietā piesūtīt jaunākos paraugnumurus.

Pasūtinājumus uz LAIKU pienem mūsu pārstāvji visās zemēs. Pārstāvju adrese katrā LAIKA numurā.

Laikraksta LAIKS apgāds un redakcija

6643, Bergen Place Brooklyn 20, N. Y., U. S. A.

(82)

TAUTIEŠIEM ANGLIJĀ

izsūta no krājuma un pēc pasūtinājuma — kā nesaistošus paraugus

Adas izstrādājumus:

Portfeļus	100—180 šil.
Dāmu rokas somas	80—100 „
Vēstuļu mapes, lielās	45 „
Vēstuļu mapes, mazās	35 „
Foto albumus	30 „
Kabatas portfeļus, 3 daļ.	34 „
Kabatas portfeļus, 2 daļ.	24 „
Kungu naudas maciņus	18 „
Banknošu maciņus	10 „
Dāmu naudas maciņus	6—12 „
Kabatas piezīmnīcas	15—18 „
Adrešu grāmatiņas	15—20 „
Grāmatu aizsargvākus	10—15 „

Izstrādājumus pēc vēlēšanās grezno arī ar valsts ģērboņa un Brīvības pieminekļa attēliem zeltā.

Valdemārs Čoks,

60 Percival Str., Peterborough, Northants. (56)

NAUDA

Jaunsudrabiņa jaunākais romāns

ūjams nometņu grāmatnīcā un

T. DĀRZIŅA grāmatu apgādā,

(21a) Münster/W. 1, Postfach 82.

286 lapp. Maksā 6.50. (81)

Helsinki vēlas draudzību ar Maskavu, bet neatteiksies respektēt arī cilvēka tiesības

Somija noraida Padomju savienības apvainojumus, Sākusies tīrīšana somu komūnistu partijā

Helsinki (F). — Sestdien Somijas ārlietu ministrija publicēja atbildes tekstu, kas nodots uz Padomju savienības notu viceministram Gromiko. Helsinki noraida Kremļa apvainojumus, it kā Somijā slēptos 300 kara noziedznieku. No 56 vārdā sauktajām personām tikai par 16 nav ievadīta izziņa, kamēr 40 cilvēku izziņas materiāls nosūtīts uz Maskavu jau priekš gada. Somijas policija apcietinājusi 4 personas — 2 vīriešus un 2 sievietes. Trīs no apcietinātajiem ir Somijas un tikai viens bezpavalstnieks. Policija pašreiz pārbauda viņiem piedēvētos noziegumus. Atbildes beigās somu valdība norāda, ka tā vienmēr respektējusi miera līguma noteikumus un vēlas draudzīgas attieksmes ar Padomju savienību, bet tai pašā laikā nedrīkst ignorēt arī starptautiskās un cilvēka tiesības. Reuters ziņo, ka Vāzā pašnāvību izdarījis kāds Eliass Vita, kas 1920. gadā pārbēga no Karēlijas un tagad baidījies, ka viņu var izdot Padomju savienībai. Šī ir jau trešā pašnāvība kopš Maskavas notas saņemšanas.

Somijas drosmīgo atbildi Londonā un Vašingtona komentē ar lielu gandarījumu. Politiskās aprindas norāda, ka mazā ziemeļu zemē vēlreiz parādījusi savu nelokāmo apņemšanos sargāt brīvību un cilvēka tiesības. Pasekojot notikumiem Somijā, interesanti konstatēt, ka Maskavas spiediens pret kaimiņiem vienmēr kāpinājies, jaunam gadam sākoties. Tā tas bija 1948. gada janvārī, kad Padomju savienība piespieda Helsinkus parakstīt savstarpējas palīdzības un neuzbrukšanas līgumu un 1949. gadā, kad to pašu Maskava vēlējās uzspiest arī Norvēģijai. 1950. gadu ievadīja jauns padomju uzbrukums par kara noziedznieku slēpšanu. Interesants ir arī tas apstāklis, ka Kremlis savus manevrus savienojis ar līdzīgu rīcību citās valstīs: 1948. gadā Maskavas spiediens sākās arī Čechoslovakijā, bet 1949. gadā Staļins deva pazīstamo interviju INS pārstāvim.

Padomju savienības akcija līdz šim tomēr maz palīdzējusi somu komūnistu partijai: vispirms viņi zaudēja iekšlietu ministriju, kas satelītvalstīs vienmēr uzskatīta par svarīgāko, bet 1949. gada jūlija vēlēšanās arī 11 vietas parlamentā. Pašreiz komūnisti zaudējuši cerības nosēdināt valsts prezidenta krēslā savu kandidātu Kekonenu. Neizdevības Somijā Kremlim laikam panikušas, tāpēc uzdota pamatīga somu komūnistu partijas tīrīšana. Suomen Sosialidemokraatti ziņo, ka tā skars ne mazāk kā 50% partijas biedru. Pirmās pazīmes jau sākušās. Nesen savu deputāta mandātu nolika un pārgāja socialdemokratu partijā komūnists Kauhanens. Par demisijas motīviem viņš uzdeva komūnistu partijas vadoņu diktātorisko rīcību.

Padomju savienības metodes Somijā, raksta Vatikāna oficiozs L'Osservatore Romano, lieku reizi atgādina arī Baltijas valstu traģēdiju, kas sākās tais drāmatiskajās dienās, kad Hitlera armijas soļoja uz priekšu. Šis skumjais akts pagaidām vismaz juridiski nav atrisināts, jo daudzas valstis Latvijas, Lietuvas un Igaunijas aneksiju neatzīst.

Piks pārdevis Polijai vācu apgabalus aiz Oderas

Frankfurte (D). — Ministru prezidentam Ādenaueram tuvu stāvošais CDU ziņu dienests Deutschland Union-Dienst publicējis sensacionālu informāciju, ka pirmā janvāra rītā Austrumvācijas valsts prezidents un Polijas vēstnieks parakstījis līgumu, pēc kura „vācieši uz visiem laikiem atsakās no apgabaliem aiz Oderas un Neises." Dokumenta parakstīšana notikusi krievu kontrolkomisijas padomnieka Semjonova klātienē. Līgumā teikts, ka „likumīgā vācu valdība" nodod Polijai zemes, kas atrodas uz austrumiem no Oderas-Neises linijas un uz visiem laikiem atsakās no tiem, atskaitot Volinijas salu. Polija no savas puses „neiekasēs no vāciešiem reparācijas par 2,1 miljardu zlotu".

DUD tālāk ziņo, ka šo vienošanos akceptējis kā austrumu joslas valsts prezidents Piks, tā ārlietu ministrs Dertingers. Netieši līguma parakstīšanu apliecinājis arī Dertingers, protestēdams pret „Zāras apgabala nolaupīšanu". DUD piebilst, ka austrumu joslas ārlietu ministram vajadzēja sacelt brēku vienīgi tādēļ, lai attaisnotu komūnistu rīcību, kas pārdevuši poļiem Vācijas territoriju.

Pēc Francijas ārlietu ministra Šūmana vizītes Bonnā, ministru prezidents Dr. Ādenauers tagad ierosinājis internacionalizēt Zāras apgabalu, ziņo UP. Ādenauers ieradies pie amerikāņu augstā komisāra Meklojа un lūdzis viņu šo priekšlikumu paziņot ASV ārlietu ministram Ečesonam. Kamēr Zāras problēmu sabiedrotie atrisinās starptautiskajās sarunās, franču augstais komisārs Zārbrikenā Grandvāls paziņoja, ka 7. februārī Francija parakstīs līgumu ar Zāras apgabalu. Līgums paredz ogļraktuvju iznomāšanu, Zāras dzelzceļu iekļaušanu Francijas dzelzceļu direkcijas pārvaldē un ciešu saimniecisku sadarbību ar franciem. Zārieši varēs meklēt darbu Francijā, bet franči Zāras apgabalā. Saimnieciskā līguma parakstīšana ar Rietumvāciju pagaidām atlikta uz nenoteiktu laiku, jo tai pretojas vācu lauksaimnieki, kas nevēlas atļaut franciem bez ierobežojumiem ievest augļus un dārzājus.

Maotsetungs cietais rieksts . . .

(Turpinājums no 1. lpp.).

dīja. „Ķīnai tagad beidzot ir pašai sava valdība, kas atbilst tautas gribai. Šī valdība pratīs arī aizstāvēt Ķīnas tautas intereses. Tāpēc Ečesona vārdi uzskatāmi tikai par diversijas mēģinājumu. Neviens normāls cilvēks nevar šaubīties, ka Mandžūrija, Mongolija un Sinkianga ir Ķīnas territorijas neatņemama sastāvdaļa." Višinskis preses pārstāvjiem vēl atgādināja nesen atlaistā amerikāņu Mukdenas konsula Angusa Vorda konstatējumu, ka Padomju savienība nekontrolē Mandžūriju.

Šīs abas deklarācijas — sekojot sakāmvārdam, ka aizdomīgs kļūst katrs, kas pārāk taisnojas, — liekas patiesi zīmīgas pašreizējā situācijā. Maotsetungs labi apzinās, ka Padomju savienība nav izšķirīgais palīgs Ķīnas nākotnē, bet gan var kļūt par vienīgo īsto kavēkli pašu gribētai attīstībai savā zemē. Ļoti iespējams, ka arī ķīnieši pareizi izpratuši Padomju savienības rūpniecības potenciāla vērtību, un spiesti konstatēt, ka Maskava tiem paredzamā nākotnē nespēs dot tik daudz ražojumu, kapitāla, nedz mašīnu, kā tas vajadzīgs milzīgās zemes reformēšanai par modernu valsti. Visbeidzot Maotsetungam un viņa ārlietu ministram ir apziņa, ka viņi pārstāv tautu, kas divreiz lielāka par Staļina 200 miljoniem. Tāpēc liekas, ka ar 6 nedēļu sarunām Maskavā atvērta jauna lappuse jaunākajā nasules vēsturē, kur nākošās nodaļas var kļūt ļoti interesantas.

EČESONS PRASA ATTIEKSMJU MAIŅU AR SPĀNIJU

Kad UN atcels 1946. g. lēmumu, ASV nosūtīs vēstnieku uz Madridi

Vašingtona (C). — Ārlietu ministrs Dīns Ečesons atklātā vēstulē senāta ārlietu komisijas priekšsēdim senātoram Konnelijam pagājušās nedēļas beigās paziņoja, ka ASV ārpolitiskā vadība atzinusi par vēlamu atjaunot diplomātiskās attieksmes ar Franko Spāniju. Šis svarīgais paziņojums noticis gluži tādā formā, kā to jau pirms 10 dienām paredzēja Newsweek diplomātiskais korespondents. Ečesons vēstulē uzsver 3 galvenos punktus: „1) Nav paredzama nekāda valdības maiņa Spānijā. Visi spāņu trimdas politiskie grupējumi pierādījušies vājāki, un neviens no tiem nevar nopietni pretendēt sastādīt jaunu valdību, ko atzītu spāņu tautas lielākā daļa. 2) Franko iekšpolitiskais stāvoklis uzskatāms par stabilu. Spāņi baidās no katras valdības maiņas, paredzot, ka varētu sākties jauns pilsoņu karš. 3) Spānija ir Rietumeiropas sastāvdaļa un tai nav atņemamas tiesības, kas izriet no šī konstatējuma.

Vašingtonas politiskajās aprindās Ečesona atklāto vēstuli uzskata par UN 1946. g. Spānijas izolēšanas lēmuma galu. Pagaidām nav vēl paredzams, kad Ečesona prasības uzņems UN darba kārtībā, lai diskutētu šo jautājumu, bet Le Monde Vašingtonas korespondents saka, ka ASV ārlietu ministra spiediens ir pietiekami liels, lai UN Vašingtonas jauno viedokli atzītu vēl šīs sesijas laikā.

Šķiet, ka Ečesona oficiālajai deklarācijai pamatā ir ASV generālštābu apsvērumi. Amerikāņu militāristi jau vairāk nekā kopš gada nemitīgi prasa Spānijas iekļaušanu Atlantika pakta aizsardzības sistēmā. Lai stiprinātu savas pēdējā laikā visai kritiskās pozicijas, Ečesons šim militāristu un arī paša prezidenta Trumena spiedienam piekāpies. Bez tam Spānijas atzīšanu un normālu diplomātisku attieksmju nodibināšanu prasīja arī katoļu aprindas un republikāņi. Tie uzsvēra, ka nav nekāda iemesla ignorēt Franko, ja ASV patur savus vēstniekus Balkānu valstīs, kur arī ir diktatūra.

Londonā Ečesona vēstule Konnelijam radījusi nepatīkamu ietekmi. Angļu ārlietu ministrijas pilnvarotais presei paskaidroja, ka šai jautājumā nekādas sazināšanās starp Londonu un Vašingtonu nav notikusi un ka Anglija savu viedokli pret Franko nav paredzējusi mainīt. Madridē valda ļoti savaldīga klusēšana. Franko prese pagaidām jaunāko Vašingtonas deklarāciju ignorē un par to neraksta, bet izceļ joprojām nepieciešamību Spānijai pievienoties Rietumeiropas aizsardzības ūnijai un ASV ieroču sadalīšanas plānam.

Krievi par savu zeltu pērk ASV dolarus

Vašingtona (C). — ASV finanču departaments konstatējis, ka pēdējos mēnešos ASV zelta fonds aug straujāk, nekā tam normāli vajadzētu būt. FBI aģenti noskaidrojuši, ka daļa šī zelta esot krievu aģentu pārdevumi, kas pa nezināmiem ceļiem un pēc vairākkārtīgas iešanas no rokas rokā beidzot nonāk ASV finanču ministrijas zelta fonda daļā. Tur pēc likuma par šo zeltu jāmaksā 35 dolari par unci. Ar šo taktiku Padomju savienība, kam pašai ļoti ievērojamas zelta rezerves, iegūst tai nepieciešamos dolarus. Tāpēc amerikāņi apsverot iespēju steidzami mainīt pastāvošos noteikumus, jo ASV valdība nekādā ziņā neesot ieinteresēta, lai Padomju savienība izmantotu pastāvošos amerikāņu likumus savu aģentu algošanai rietumu kapitālistiskās iekārtas graušanai.

Berlīnē ar trieku mīris ģen. Haulija palīgs plkv. Bebkoks

Berlīne (A). — Atgriežoties no inspekcijas brauciena, pie joslu pārejas punktiem Helmštetē un Potsdamā, ar trieku otrdienas nakti miris viens no augstākajiem amerikāņu virsniekiem Berlīnē, plkv. Bebkoks.

Viņš Berlīnē darbojās jau kopš 1945. gada un bija viens no redzamākajiem ģen. Kleija un ģen. Haulija līdzstrādniekiem. Plkv. Bebkoks savā pēdējā braucienā izteicies ļoti kritiski par stāvokli Berlīnē. Pie joslas pārejas pukta Helmštetē pirmdien atkal stāvēja nepārredzamas smago auto rindas. Amerikāņu militārvilcieni otrdien Berlīnē pienāca ar 17 st. nokavēšanos.

MISISIPI UN OHAIO PLŪDI TURPINĀS

Ņujorka (C). — Turpinoties ārkārtīgām vētrām un puteņiem visā dienvidaustrumu piekrastē ASV dienvidos, ūdeņi Misisipi un Ohaio upju ielejās turpina celties. Bez pajumtes palikuši ap 55.000 cilvēku. AP ziņo arī par plūdiem Arkanzasā un Tenezijas ielejā.

Lielākais ASV kaujas kuģis uzskrējis sēklī

Čizepika (C). — 45.000 tonnu lielais amerikāņu kaujas kuģis Misūri kopš pagājušās nedēļas uzskrējis sēklī Čizepikas mālu sēkļos Norfolkas līcī, un visi līdzšinējie mēģinājumi kuģi no sēkļa novilkt bijuši veltīgi. Speciālisti paredz, ka milzeni neatbrīvos ātrāk par 2. februāri, kad būs augstākais paisums. Kāda privāta sabiedrība piedāvājusies par 200.000 dolariem amerikāņu flotes lepnumu novelkt no sēkļa, paredzot, ka visas admirālitātes pūles būšot veltīgas, jo valsts uzņēmumi nekad neprotot strādāt labāk par privātuzņēmēju. Kuģi veselu nedēļu mēģina atbrīvot 22 speciālie velkoņi, flotes bagari padziļina kanālus, pa kuriem kuģiem jādodas tālāk, un no Misūri izsūknēts 1 miljons galonu naftas, bet kuģis nav cēlies ne pēdu. Tagad paredz demontēt arī smagos lielgabalus un izvākt visu komandu.

Miris Bulgārijas ministru prezidents

Pirmdien Sofijā pēkšņi miris 72 gadīgais bulgāru ministru prezidents Kolarofs, kas slimojis jau ilgāku laiku. Kolarofs bija komūnistu partijas sekretārs, izpildkomitejas vasrsvīrs un Maskavas kominterna loceklis, kura rīkojumiem paklausīja Vācijas austrumu joslā, Italijā, Rumānijā, Jugoslavijā, Spānijā un pat Mongolijā. Neraugoties uz savu pilsonisko izcelšanos, Kolarofs bija iekaļojis sev apdāvinātas un spējīgas „galvas" lomu kominforma zemēs.

Ja Hītam liks atstāt Sofiju, ASV pārtrauks diplomātiskās attieksmes ar Bulgāriju

Vašingtona (A). — Atbildot uz Bulgārijas prasību, lai ASV atsauc no Sofijas savu sūtni Donaldu Hītu, amerikāņu ārlietu ministrija nekavējoties paziņoja, ka pārtrauks diplomātiskās attieksmes ar Bulgāriju, ja tā neatteiksies no savām prasībām. Šo notu Ečesona uzdevumā iesniedza Bulgārijas lietvedim Vutovam Vašingtonā. Līdz pirmdienai bulgāru atbilde vēl nebija saņemta. Politiskajās aprindās domā, ka bulgāriem ieprieks jākonsultējas Maskavā.

Amerikāņu notā teikts: „Apvainojumi, ar kuriem Bulgārijas valdība pamatojusi savu prasību, ir tīri izdomājumi, par ko arī pati bulgāru valdība laikam ir pilnīgā skaidrībā". Nota vispār ieturēta ļoti asā un ironiskā stilā. Bez tam uzsvērts, ka Bulgārija jau kopš 1947. gada, kad ASV ar šo zemi uzņēma diplomātiskos sakarus, nepārtraukti izturējusies nedraudzīgi.

„Lielākajā pasaules spiegu aferā"

kādreizējais Ruzvelta palīgs un padomnieks Aldžērs Hīrs atzīts par vainīgu. Trešdien paziņos viņa sodu — 10 gadu cietumā.

Procesā, kur apsūdzēto pakāpē nokļuva trīs jauni Ruzvelta laika ārlietu ministrijas ierēdņi — Lorens Degens, kas 1948. g. dec. izlēca no kāda Ņujorkas debesskrāpja loga, Noels Fīlds, kas pirms dažiem mēnešiem pazuda bez pēdām aiz dzelzs priekškara un bijušais viceministrs Vaits, kas bija izpelnījies ievērību kā finanču ministra Morgentaua labā roka un patiesais Morgentaua plāna izstrādātājs. Vaits mira dažas dienas pēc viņa nopratināšanas.

Meklojs ieradies Vašingtonā Zāras un Berlīnes dēļ

Ņujorka (E). — Amerikāņu augstais komisārs Rietumvācijā Džons Meklojs sestdien ieradās Ņujorkā. Lidostā preses pārstāvjiem viņš paskaidroja, ka uzņēmies ceļojumu uz ASV Zāras apgabala un Berlīnes dēļ. Par šīm problēmām Meklojs ziņos prezidentam Trumenam un ārlietu ministram Ečesonam. Amerikāņu augstais komisārs katēgoriski atsauca Parīzes preses apgalvojumus, it kā sabiedrotie būtu lūguši no agrākajiem vācu ģenerāļiem izstrādāt plānu Rietumvācijas aizsardzībai.

Ceļā uz Ņujorku Meklojs apstājās Parīzē, kur viņam bija apspriedes ar Maršala plāna pārvaldnieka Herimenu. Informētas aprindas izsakās, ka četru stundu ilgajā konferencē abi valstsvīri pārrunājuši Rietumvācijas stāvokli Eiropas aizsardzībā. Īpaši esot apspriesta iespēja Rietumvācijā apmācīt Atlantika pakta signatārvalstu karaspēku.

Notverti Aga Khana aplaupītāji

Marseļa (C). — Marseļas policijas šefs sestdien paziņoja, ka notverti 5 bandīti, kas pagājušajā rudenī aplaupīja Nicā pasaules bagātāko cilvēku Aga Khanu un atņēma briljantus un pērles 1 miljona dolaru vērtībā. Franču policija veikusi teicamu darbu, jo vienīgais pieturas punkts par bandītu personību bija jauns akumulātors zagtajā automobilī, ar ko bandīti pēc laupīšanas aizbēga. Visi apcietinātie ir pazīstamas figūras franču noziedznieku pasaulē, bet galvenais vadonis esot kāds anglis Džordžs Vatsons. Laupītāju galvenais miteklis atradies tieši kaimiņos Aga Khana vasarnīcai Nicā. Bandas vadonis tur ar svešu vārdu mitinājies veselus 4 mēnešus, lai sīki izpētītu pasaules bagātākā cilvēka parašas un dzīves veidu. Policija pārliecināta, ka laupīšanā piedalījušās 7 personas, bet 2 savus biedrus bandīti, pie norēķināšanās ar laupījumu, paši nogalinājuši.

Trūmens, noveicis mazo komūnisma lāciti Eiropā ar Maršala plāna bisi, aizmirst Āzijas sarkano lāci aizmugurē.

DAŽOS VĀRDOS

400 gr. smagu olu izdējusi kāda vista Kalifornijā. Pēc šī sasnieguma vista dēšanu pārtraukusi.

Obligāto kara dienestu pagarinājuši ASV uz turpmākiem trīs gadiem tautas pārstāvju nama militārajā komisijā pieprasīja aizsardzības ministrs Džonsons, aizrādot, ka vienīgi šis apstāklis apturējis komūnisma izplatīšanos Eiropā.

Uzticības svērestu valdībai nodevusi lielākā daļa katoļu garīdznieku, ziņo čechu oficiālā aģentūra Ceteka. Nav zvērējis turpretī neviens bīskaps.

Krāsot sievietēm matus aizliegusi grieķu valdība, motivējot šo lēmumu ar to, ka krāsas nelabvēlīgi ietekmē veselību. Grieķijā ūsas krāsoja arī daudzi vīrieši. „Pēc desmit dienām mēs izskatīsimies desmit gadu vecākas," rezignēti izteikusies kāda atēniete.

ASV flotes dienestu atstājis admirālis Denfilds, ko pag. gadā atcēla no flotes virspavēlnieka postenа, nominējot viņa vietā admirāli Šermanu. Denfilds nokalpoja flotē 41 gadu.

Spēcīga viesuļvētra plosījās Austrālijā, nodarot zaudējumus 60.000 dolaru vērtībā. Kāda 6 gadus veca meitene, kas atradās jūras piekrastē Sidnejā, noslīkusi.

Pirmā atombumba Hirošimā nogalinājusi 84.818 japāņu, bet Nagasaki 69.667.

Vīriešu kārtas krokodilis, kas atradās Cincinati zooloģiskajā dārzā ASV un saucās Marks-Antons, tagad pārvērties par sieviešu dzimtas radījumu un saucas Kleopatra. „Pārskatīšanos" atklāja kāds veterinārārsts, kam bija jāizņem no Marka-Antona vēdera norītā zelteŗa pudele.

Senegales troņmantinieku Adbu Diafi dāņu policija šinīs dienās ieslodzīja cietumā, kad viņš nevarēja samaksāt kādai Kopenhāgenas viesnīcai 300 kronu lielu lēsi. Princim vajadzēja studēt Parīzē, bet viņš galveno vērību veltīja dejotājām un ar vienu ieradās Dānijas galvaspilsētā.

Cūkas gaļu par DM 1,60 kilogramā tagad var pirkt Rietumvācijā. Diseldorfas miesnieku apvienība paziņojusi, ka neatbalstīs nevienu savu amata brāli, kas prasīs par kilo vislabākās cūkgaļas vairāk par DM 2.

2 milj. bezdarbnieku Rietumvācijā būs līdz Maršala plāna otra gada beigām. Bonnas valdība gatavojas meklēt līdzekļus kā sagādāt nodarbošanos vismaz tiem, kas atrodas pilnīgā bezizejā.

Pāvestu Piju XII pag. nedēļā izmeklējuši vairāki ārsti. Svētais Tēvs sirgst ar reimatismu.

Fašings izjaucis zvērināto tiesu Nirnbergā. Teātŗa zāle, kur parasti notika sēdes, izdekorēta fašingam un, pēc juristu domām, būtu pārāk groteski šādā atmosfairā spriest taisnību.

Lekcijas par atomenerģiju un aizsardzību pret pašām bumbām 50 amerikāņu armijas virsniekiem februāŗa vidū sāksies Kicingenā.